109E JAARGANG — NO.: 80 ZATERDAG 4 APRIL 1992

AMIGOE

VANDAAG

CHATA

CHATA ...nieuw logo...

Prikè

Zelfstandigheid ten top: militaire hulp inroepen

Libië dreigt met economische sancties

Al-Gadaffi verwerpt resolutie van V-raad

TRIPOLI - De Libische leider, kolonel Muammar Al-Gaddafi, heeft zaterdag de resolutie die door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties is aangenomen en waarin sancties dreigen voor Libië vanwege zijn steun aan terroristen afgedaan als "zonder enige grond" en derhalve "te verwerpen". Hij heeft in bedekte termen weer gedreigd met eventuele economische maatregelen van Libische kant in verband met de afgekondigde sancties. Hij doelt daarbij kennelijk op een olieboycot.

Al-Gaddafi sprak in Tripoli een menigte toe die de Eid Al-Fitr aan het vieren is, het slotfeest van de Islamitische vastenmaand Ramadan. Zijn rede werd rechtstreeks door de Libische televisie uitgezonden. "Libië heeft de wereldvrede niet bedreigd en geen agressie gepleegd tegen andere landen. De resolutie gebaseerd op hoofdstuk zeven van het handvest van de Verenigde Naties kan dus niet ten uitvoer worden gebracht en is zinloos", aldus de Libische leider. De Veiligheidsraad stemde er dinsdag mee in Tripoli te straffen met onder meer een luchtvaart- en wapenembargo als het niet voor 15 april de twee van de Lockerbie-vliegramp verdachte terroristen heeft uitgeleverd en meewerkt aan de oplossing van een soortgelijke terreurdaad op een Frans verkeersvliegtuig boven Niger.

INSTABILITEIT

Libië heeft vrijdag opnieuw de landen die zich achter de aankomende VN-sancties tegen Tripoli scharen gewaarschuwd voor de "negatieve gevolgen" die hun houding kan hebben. Westerse diplomaten zeiden dat zij schriftelijk door het Libische ministerie van Buitenlandse zaken waren opgeroepen zich in te spannen voor een oplossing van het geschil via het internationaal recht. De door Washington, Londen en Parijs ingezette koers leidt tot "een sfeer van instabiliteit en spanningen die extremistische religieuze gevoelens kunnen opwekken". Libië sprak daarbij in het bijzonder over de schade die aan "handelsbelangen" kan worden toegebracht. Eerder had de Libische leider Al-Gaddafi al gedreigd met economische tegenmaatregelen. De Europese ambassadeurs kwamen vrijdag bijeen om een gemeenschappelijke houding tegenover de nieuwe Libische waarschuwingen af te spreken.

In de Libische hoofdstad bleef het vrijdag rustig nadat de avond daarvoor de V-raad in felle bewoordingen de gewelddadige demonstraties tegen buitenlandse ambassades had veroordeeld. Bij die protesten, volgens Westerse diplomaten een vorm van "georganiseerde volkswoede", werd het gebouw van de Venezolaanse vertegenwoordiging volledig verwoest.

Veiligheidstroepen sloten vrijdag met waterkanonnen en wegversperringen de ambassades af die donderdag door betogers waren belaagd. De autoriteiten hadden extra agenten neergezet bij de ambassades van Frankrijk, Oostenrijk, Rusland, Venezuela, Italië en België. In de Italiaanse ambassade is de Britse sectie gehuisvest, de Belgen behartigen de belangen van de VS. De Venezolaanse ambassadeur met zijn staf bleef vrijdag op het ambassadeterrein hoewel het hoofdgebouw en de nabijgelegen villa donderdag volledig waren verwoest.

ITALIE, SPANJE

De raffinaderijen in de Noordeuropese landen zijn niet afhankelijk van de laagzwavelige ruwe olie die Libië exporteert. Deze raffinaderijen zijn zo complex dat zij ongeveer twintig soorten ruwe olie kunnen verwerken, van laagzwavelig tot zeer hoogzwavelig. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de vier raffinaderijen (Esso, Shell, Nerefco, Kuwait Petroleum) in het Rotterdamse havengebied en voor de raffinaderij van Total in Vlissingen. Zoals bekend heeft de Libische leider Al-Gadaffi gedreigd de handel stil te leggen met landen die de sancties van de VN tegen zijn land ondersteunen. Bijna de gehele Libische export bestaat uit de uitvoer van olie. Naar schatting 95 procent van die olie en olieproducten komt in Europa terecht, vooral in Italië, Duitsland, Spanje, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Italië is volgens deskundigen voor rond een kwart van z'n behoefte en vaste afnemer van Libië en Spanje rond de tien procent.

Opluchting bij vertrek VKC



■Opluchting alom, als tegen kwart over zes eindelijk de leden van het Vrijwilligers Korps Curaçao het fort uit marcheren. Anderhalf uur lang stonden zij in het fort, nadat stakers een ketting hadden vernield om zich toegang tot het fort te verschaffen. Ze gingen het fort uiteindelijk niet in, maar volstonden met het zingen van het volkslied. De bonden weigerden na het verschijnen van de VKC'ers het overleg met de overheid voort te zetten.

Lachende derden Alaska: Ongebondenen

Brown weer beter dan Bill Clinton

ANCHORAGE - Bij voorverkiezingen van de Amerikaanse Democraten in de staat Alaska heeft Jerry Brown opnieuw Bill Clinton verslagen. Beide kandidaten legden het echter af tegen een lijst van ongebonden kiesmannen, zo maakten partijfunctionarissen vrijdag bekend.

Bij de voorverkiezingen voor het presidentschap, die donderdag werden gehouden, bracht 36 procent van de Democratische kiezers een stem uit op de ongebonden Democraten. Brown behaalde 33 procent van de stemmen, tegen Clinton dertig procent.

Alaska is, na Connecticut en Vermont, de derde staat op rij waarin Clinton verliest van Brown. Het is echter voor het eerst dat een lijst van ongebonden gedelegeerden wint. Door eerdere overwinningen in het zuiden en midwesten ligt Clinton, de gouverneur van Arkansas, nog ver voor op Brown, de voormalige gouverneur van California.

Bij de voorverkiezingen proberen de kandidaten de steun van de kiesmannen te krijgen, die op de nationale partijconventie in juli bepalen wie de Democratische presidentskandidaat wordt. Alaska vaardigt in totaal achttien gedelegeerden af.

Zeker acht doden

Geweld in Kashmir houdt aan

LONDEN - Acht mensen zijn gedood bij een nieuwe uitbarsting van geweld in de Noordindiase staat Jammu en Kashmir. Dit heeft het persbureau PTI zaterdag gemeld.

Men geeft weinig bijzonderheden over de slachtoffers die in het laatste etmaal gevallen zijn. Onder hen waren een hoofdagent en zes "militanten" die het Indiase bewind in de staat bestrijden. Veiligheidstroepen hebben de afgelopen dag 26 "subversieve elementen" gearresteerd, aldus PTI. Vier politiemensen waren door "militanten" ontvoerd in Kupwara, een stad in het noorden van Jammu en Kashmir. Een lid van het regionale parlement werd vrijgelaten nadat hij een maand was vastgehouden door een groep die zich de "Allahtijgers" noemt.

ÑAPA

ÑAPA, DE SPECIALE zaterdagbijlage van de Amigoe brengt vandaag onder meer interviews met Jopie Cijntje ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Drecha Kas en met een Oostenrijkse die zich in het Papiamentu heeft verdiept. Voorts een reportage uit Aruba over de Bubaliplas, een natuurgebied dat ten offer dreigt te vallen aan een golfbaan.

Abonnees van Amigoe krijgen de tien pagina's tellende bijlage gratis, in de losse verkoop kosten krant en bijlage samen een gulden.

Illegaal massagraf Guatemala

GUATEMALASTAD - De stoffelijke resten van twaalf personen, onder wie kinderen, die waarschijnlijk in 1980 vermoord zijn, zijn vrijdag opgegraven op een clandestien kerkhof in het departement Chiche, in het noordoosten van Guetamala.

Dit is door journalisten geconstateerd. Het opgraven geschiedde op verzoek van verscheidene organisaties ter verdediging van de rechten van de mens en van de nabestaanden van de slachtoffers die in het gebied woonden. De meesten zijn boeren. Volgens die organisaties is het leger verantwoordelijk voor het bloedbad dat aangericht is onder het militaire bewind van generaal Romeo Lucas Garcia. Zij denken dat er "nog veel andere clandestiene kerkhoven zijn".

MADRID - In de Pyreneese mini-staat Andorra wordt zondag een parlement gekozen. Zestig kandidaten hebben zich op vijftien lijsten ingeschreven voor 28 zetels. Zij moeten een parlement gaan vormen dat de eerste democratische grondwet van Andorra gaat opstellen.

Tot nu toe heerst in de mini-staat een half-feodale maatschappelijke organisatie. De belangrijkste gezagsdragers zijn het Franse staatshoofd en de bisschop van Seo de Urgell in Spanje. Politieke partijen en vakbonden zijn er verboden.

Zeven maanden getuigenverhoor en pleidooien

Woord aan jury in Noriega-zaak

MIAMI - Ruim twee jaar na de Amerikaanse invasie in Panama beschikt de jury nu over het lot van Manuel Antonio Noriega, de afgezette sterke man van Panama. Na een slotwoord van de officier van justitie gaf de federale rechter William Hoeveler vrijdag in Miami de zaak in handen van de jury.

De negen vrouwen en drie mannen beginnen vandaag (zaterdag) het overleg over de vraag of Noriega, zoals de aanklacht hem ten laste legt, zijn land tot draaischijf van de internationale drugssmokkel gemaakt heeft. Als hij schuldig bevonden wordt, hangt Noriega een gevangenisstraf van ten hoogste 160 jaar boven het hoofd.

De juryleden hebben in het zeven maanden aan de gang zijnde proces ongeveer tachtig getuigen gehoord. Voor hun beslissing hebben ze de beschikking over zestienduizend pagina's bewijsmateriaal, tientallen foto's en een machinepistool. De verdediging meent, dat niet bewezen is dat de 54-jarige Noriega Panama tot een "veilige haven" voor het Medellinkartel uit Colombia gemaakt heeft. Men kan hem hoogstens verwijten dat hij "een militaire dictator" geweest is, aldus verdediger Frank Rubino.

VRIJSTELLING

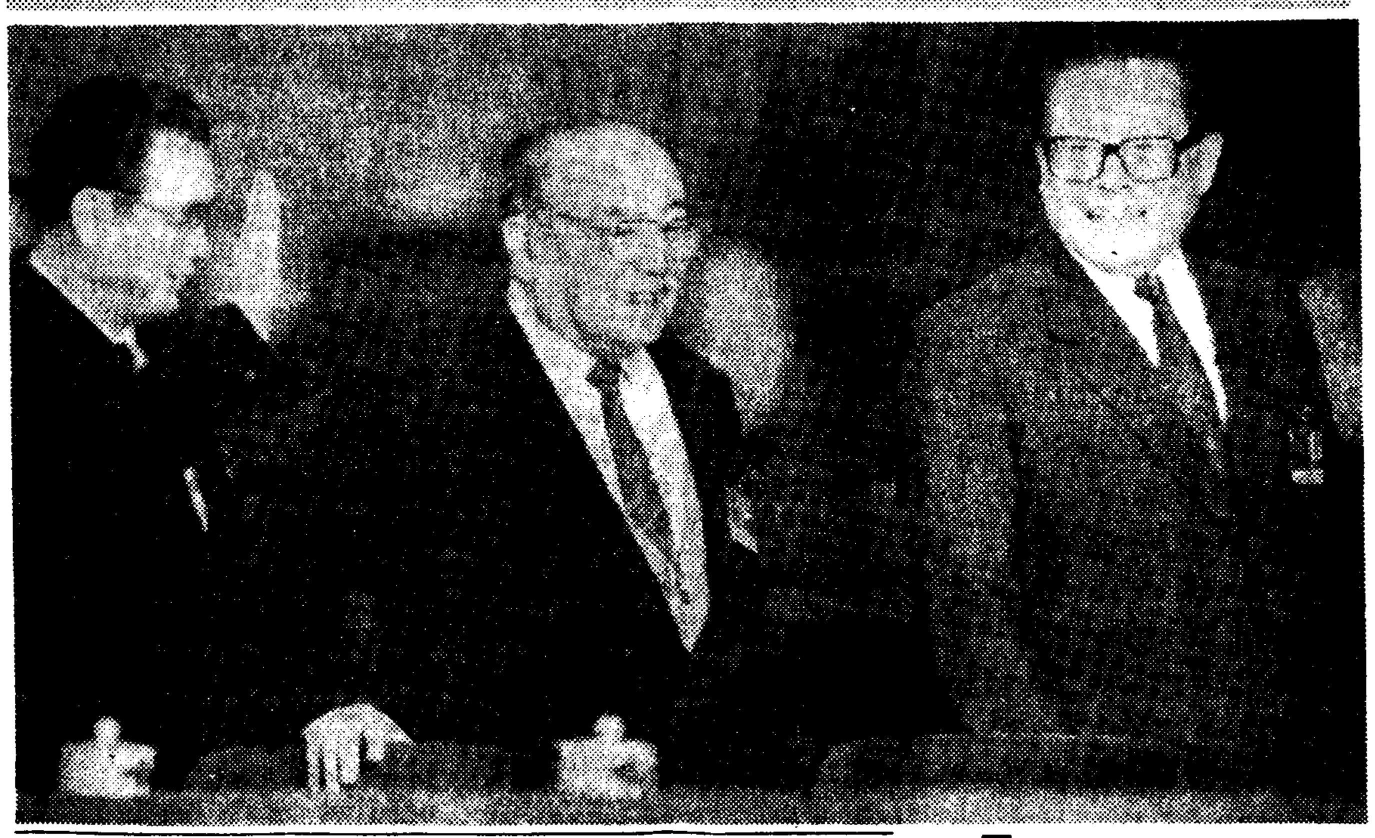
De aanklacht zou berusten op uitlatingen van drugshandelaren en andere criminelen, die vaak verklaringen aflegden die zij van horen zeggen kenden. Veel verklaringen zijn verder afkomstig van mensen die intussen overleden zijn. Rubino stelde de vroegere chef van het Panamese leger voor als het slachtoffer van een politieke campagne door de Verenigde Staten. Noriega was na de Amerikaanse invasie in Panama in december 1989 gearresteerd en begin 1990 naar Florida gebracht.

De eerste aanklager, Pat Sullivan, nam vrijdag stelling tegen de verwijten van Rubino. De getuigen waren "de nauwste vrienden en medewerkers van zijn cliënt" geweest. Zeker dertien van 46 getuigen zijn nooit veroordeeld, al is enkelen vrijstelling van strafvervolging beloofd in ruil voor hun verklaringen. De aanklacht heeft "niets met politiek te maken". Als militaire dictator heeft Noriega "alles in het land beheerst" en daarom was hij van grote waarde voor het drugskartel.

GUATEMALASTAD - Bij het verongelukken van een militaire helikopter ten zuidwesten van de Guatemalaanse hoofdstad zijn alle vijf inzittenden omgekomen.

De helikopter was op weg naar de militaire luchtmachtbasis bij de hoofdstad. Plotseling verloor het toestel hoogte, raakte toen een berghelling en vloog uiteindelijk tegen een rots te pletter.

Chinees parlement maakt geschiedenis



■ BEIJING - De zitting van het Nationale volkscongres van China is weer ten einde. Ditmaal leverde het internationaal nieuws op doordat premier Li Peng (links) herhaaldelijk op zijn vingers getikt werd door parlementsleden die zich kritische geluiden veroorloofden, iets wat ongekend is in het Chinese parlement. Hij woonde de zitting bij samen met president Yang Shangkun (midden) en algemeen secretaris Jiang Zemin (rechts). Premier Li Peng moest het meemaken dat zijn regeringsverklaring onder druk van het parlement op belangrijke punten werd herschreven. Ook kwam er vanuit het parlement felle kritiek op een waterkracht-project waarbij parlementsleden zich bezorgd toonden voor de milieugevolgen van dit project.

(AFP-satellietfoto)

Nederlandse gift voor Justitie Suriname:

Containers apparatuur en ook kantoormeubilair

PARAMARIBO - Het Nederlandse ministerie van Justitie heeft Suriname vier containers kantoormeubilair en apparatuur geschonken. De gift moet volgens ambassadeur Pieter Koch gezien worden als een "eerste steun in de rug" bij het stabiliseren van rechtshandhaving en wetgeving in Suriname. Koch sprak bij de overdracht van de schenking in de haven van Paramaribo.

De Surinaamse minister van Justitie en Politie Soeshiel Girjasing zei dat de schenking los staat van de 26 samenwerkingsprojecten die de beide landen uitvoeren als uitvloeisel van het protocol van Bonaire. "De Nederlandse hulp wordt nu tastbaar en zichtbaar", aldus Girjasing.

Kantoormeubilair en apparatuur zijn bestemd voor afdelingen van Justitie en Politie in Paramaribo en de districten. Nederland wil in totaal dertig miljoen gulden besteden aan technische assistentie, training, opleiding en materiële toerusting van de departementen van openbaar bestuur en institutionele versterking en ondersteuning van de wetgeving en sectoren van rechtshandhaving.

Rode Kruis bereikt akkoord

Cubaanse Haitianen per vliegtuig terug

HAVANA - De ongeveer elfhonderd Haitiaanse vluchtelingen in het oosten van Cuba worden in een periode van vijftien dagen per vliegtuig naar hun geboorteland teruggebracht. Dit heeft het officiële Cubaanse persbureau AIN vrijdag meegedeeld.

De beslissing is genomen tijdens gesprekken tussen William Fougere en Esmildo Gutierrez, die optraden namens het Cubaanse en het Haitiaanse Rode Kruis. Tot aan vrijdag stelden de Haitiaanse autoriteiten voorwaarden aan de terugkeer van hun landgenoten, aldus de Cubaanse regering. Begin deze week hadden de Cubaanse autoriteiten eenzijdig toestemming gegeven voor vertrek per boot van 226 Haitianen die naar huis terugwilden. Op basis van de afspraak van vrijdag vertrekt een eerste groep Haitianen, die bestaat uit kinderen, vrouwen en zieken, op 8 april van het vliegveld van Guantanamo aan boord van een Haitiaans toestel.

Tussen 1986 en december 1990 waren bijna 2.500 Haitianen, wier vlucht geëindigd was op de stranden van Cuba, naar Haiti teruggekeerd. De Haitianen die zich nu als vluchteling in Cuba bevinden, proberen naar de Verenigde Staten te vluchten na de staatsgreep tegen president Jean Bertrand Aristide.

St. Kitts: 'Moeder van het Caribisch gebied'

Een slapende vulkaan, tropisch regenwoud, in het wild levende aapjes, een natuurlijk meer dat nooit opdroogt, uitgestrekte suikerrietvelden, een heuse spoorlijn voor het transport van het suikerriet, zandstranden met palmen en 'afternoon tea' op het terras van een oud plantagehuis; dat alles is te vinden op een eiland dat nog niet eens half zo groot is als Curaçao en kleiner dan Aruba; een eiland dat ook een rol heeft gespeeld in de ontwikkeling van de Bovenwindse eilanden; de naam van het eiland: St. Kitts, ook wel 'de moeder van het Caribisch gebied' genoemd.

JEANNETTE VAN DITZHUIJZEN

Het landschappelijk zo gevarieerde eiland is onderdeel van de eilandengroep St. Kitts en Nevis, een staat met zelfbestuur binnen het Gemenebest. De Engelse invloed is na ruim 300 jaar Brits bestuur nog voelbaar.

Maar niet alleen de Britten hebben de scepter over het eiland gezwaaid. Ondanks de eeuwige ruzie tussen Engeland en Frankrijk slaagden deze landen erin om bijna 90 jaar lang het eiland met elkaar te delen. Tussen 1627 en 1713 hadden Engeland en Frankrijk er ieder hun eigen tabaks- en later suikerrietplantages.

Dit samenleven was niet altijd even succesvol. Een flink aantal inwoners van het eiland is daarom in de loop van die periode naar de andere eilanden uitgezwermd. Dat verklaart ook de naam die historici later aan het eiland gaven: 'moeder van het Caribisch gebied'.

In haar speech tijdens het jaarlijkse congres van de regeringspartij van St. Kitts (22 maart 1992) noemde minister-president Maria Liberia-Peters het eiland zelfs de 'moeder van de Bovenwinden', met name van de eilanden Statia en Saba. Tot de jaren zestig was er namelijk erg veel en intensief contact tussen deze drie eilanden.

FRANSE INVLOED

De restanten van de Franse aanwezigheid zijn voornamelijk merkbaar in Franse namen en woorden. Zo heet de hoofdstad van St. Kitts nog steeds Basseterre, oorspronkelijk alleen de hoofdstad van het Franse deel. Architectonisch is daar weinig van terug te vinden. In de laatste tweeëneenhalve eeuw hebben zich op St. Kitts zoveel aardbevingen, orkanen, overstromingen en grote branden voorgedaan, dat er van de oude, Franse bebouwing niets meer over is.

De hoofdstad is een rustig plaatsje met zo'n 16.000 inwoners. De oudste gebouwen zijn te vinden rond het Onafhankelijkheidsplein, dat voor 1983 nog *Pall Mall Square*



■ *Het kloppend hart van St. Kitts: The Circus. In het midden van het pleintje staat een groene Victoriaanse klok, die wel eens de Big Ben van St. Kitts wordt genoemd.*
Foto's F.A. de Graaff

heette. Ook het huidige 'centrum' van Basseterre, *the Circus*, heeft typisch Engelse trekjes, al was het alleen maar vanwege de '*Big Ben*' die op het midden van het plein staat: een groene Victoriaanse klok met een fontein en een bankje. Verder is er de anglicaanse kerk uit 1869, die zo uit een Engelse provinciestad lijkt weggelopen.

Het toeristenleven is - gelukkig - nog niet al te zeer tot Basseterre doorgedrongen. De grotere hotels liggen aan de rand van het stadje. De echte resorts op het schiereiland in het zuidoosten. In Basseterre zelf kun je hooguit in een simpel *guesthouse* terecht.

Hoewel Basseterre geen toeristenmekka is met winkelcentra, souvenirwinkels en dergelijke, betekent dat niet dat er voor de toerist niets te beleven valt. Wie in de historie geïnteresseerd is kan zelf een wandeling langs de oudere gebouwen maken of dit onder leiding van een gids doen. *The Georgian House* organiseert een wandeltocht door de hoofdstad, die ook gelegenheid tot winkelen geeft.

Dit *Georgian House* is zelf een historisch gebouw, waarin nu een restaurant gevestigd is. Hopelijk is de wandeltocht beter georganiseerd dan het restaurant; het personeel had nog niet helemaal door wat er van hen verwacht werd. Maar het gebouw, een koopmanshuis, is mooi om te zien, evenals de tuinen erom heen.

Basseterre is de moeite van een rustige wandeling meer dan waard. Er staan mooie Engels koloniale panden in de soms smalle straatjes en op vele punten heb je schitterende uitzichten op de zee en het buureiland Nevis.

VULKAAN

Wie wat avontuurlijker is aangelegd kan onder leiding van een gids de slapende vulkaan beklimmen. Het schijnt een forse klim te zijn dwars door het tropisch regenwoud. De tour duurt een hele dag en is dus niet iets om even tussendoor te doen.

Een tocht naar het meer dat zelfs bij langdurige droogte niet opdroogt is een andere mogelijkheid. Het meer, *Dos d'Ane Pond*, bevindt zich in een oude vulkaankrater. De steile klim ernaar toe kan eveneens beter niet zonder gids ondernomen worden.

Voor de wat rustiger wandelaar zijn er prachtige tochten door het regenwoud te maken. Wie geduld en geluk heeft, ziet zelfs de ooit uit Afrika geïmporteerde aapjes. Maar ook zonder aapjes is de natuur imposant genoeg en een wandeling meer dan waard.

Natuurlijk valt er ook met uitsluitend een huurauto heel wat te genieten op dit bijzondere eiland. Een rondtocht levert onderweg allerhande interessante stopplaatsen op. Je kunt nauwelijks verdwalen, want de enige echt verharde weg loopt langs de kust rond het hele eiland. Alle andere wegen zijn zandwegen, of alleen aan het begin verhard. Uiteraard verdient het wel aanbeveling om af en toe zo'n zandweg in te rijden. Wie de mooie gerestaureerde landhuizen wil bekijken, zal wel moeten.

LANDHUIZEN

Rijdende langs de zuidwestkust verschijnt daar eerst de *Fairview Inn*. Een van de tot *guesthouses* omgetoverde landhuizen. Als hotel gunstig gelegen en geprijsd, maar lang zo mooi niet als de andere landhuishotels die verder van Basseterre liggen, - en bovendien nauwelijks betaalbaar zijn.

Schitterend gelegen is bij voorbeeld *Rawlins Plantation*, tot 1970 een van de vele suikerplantages op het eiland. Sinds 1990 is het een hotel, met een magnifiek terras, van waaruit je uitzicht op Statia hebt, dat een kilometer of tien ten noorden van St. Kitts ligt. Je ziet het eiland met haar vulkanische berg Quil majestueus uit zee oprijzen. Het terras is een ideale plek om even uit te rusten van de vele indrukken. Behalve van het zicht op Statia geniet je er van de goed onderhouden tuin en uiteraard van een lekkere cocktail of van een *Carib*-biertje.

Een landhuis dat volgens de huidige - Engelse - eigenaar van oorsprong Frans zou zijn is het *White House*. Wie vijfhonderd gulden per nacht voor een tweepersoonskamer, inclusief ontbijt, *afternoon tea*, diner en vervoer van en naar Basseterre te veel van het goede vindt, moet er wel even naar binnen gaan voor een *high tea*. Ook hier een schitterend gerestaureerd landhuis met een mooi aangelegde tuin. Het terras heeft een permanent baldakijn, wat het een extra tropisch tintje geeft. Vanuit dit in de heuvels ten noorden van Basseterre gelegen landhuis heb je uitzicht op het schiereiland en op Nevis. De *tea* is heerlijk, de service buitengewoon vriendelijk en de ervaring bijzonder.

Na de *tea* verdient het aanbeveling om niet terug naar Basseterre te rijden, maar de weg te vervolgen. De verharding houdt op een gegeven moment op, maar aarzel niet om verder te gaan: de simpelste en kleinste huurauto heeft de tocht tot tweemaal toe doorstaan. De volhouder rijdt eerst door een schitterend stuk tropisch regenwoud, om daarna via uitgestrekte suikerrietvelden op de noordoostelijke kustweg uit te komen.

BATIK

Een ander landhuis doet nu dienst als werkplaats en verkooppunt van batikkleding: *Romney Manor*. De afslag van de kustweg leidt via een stukje tropisch bos naar deze oude plantage. Ook de toerist die niet in batik geïnteresseerd is zou een bezoek aan *Romney Manor* moeten brengen, al was het alleen maar vanwege de tuinen en de eeuwenoude boom voor het gebouw.

Behalve oude landhuizen heeft St. Kitts nog meer aan historie te bieden. Rijdende langs de zuidwestkust ziet de toerist al gauw een heuvel die als een puist op het landschap zit: *Brimstone Hill*. Een prachtig uitkijkpunt dat eind zeventiende eeuw ook als zodanig onderkend werd. De Engelsen begonnen er in 1690 met de bouw van wat later een van de grootste militaire forten in het Caribisch gebied zou worden.

Tot 1853 heeft het als uitkijk- en verdedigingsfort trouwe diensten bewezen. Toen de Britten eenmaal hun troepen van het fort teruggetrokken hadden, zette het verval snel in. Pas rond de laatste eeuwwisseling begon de overheid van St. Kitts met de restauratie en vooral de instandhouding van dit fort, dat wel het 'Gibraltar van West-Indië' genoemd wordt.

Tijdens haar recente bezoek aan St. Kitts nam ook Liberia-Peters een kijkje in het fort en het bijbehorende museum. In het gastenboek schreef zij: "We refreshed our history classes".

Het verdient overigens aanbeveling om naast al deze typische toeristische bezienswaardigheden ook de dorpjes onderweg goed te bekijken. Ze hebben allemaal hun eigen charme en in de lokale café's is het goed, zij het simpel, toeven. Hoewel het suikerriet niet meer zoveel geld in de landskas brengt als vroeger, is er inmiddels voor voldoende alternatieve werkgelegenheid gezorgd om het eiland te behoeden voor de armoede die op sommige andere eilanden heerst.

Dat het suikerriet nog steeds een belangrijke rol speelt is alom te merken de oogsttijd rijden de tjes af en aan met ladingen gekapt riet. He der verspreid over het tiaanse landschap staa schoorstenen van de vervallen suikerfabrie Die zijn nu vervangen een centrale fabriek vla het vliegveld.

SCHIEREILAND

Een totaal ander aan biedt het schiereiland aan het eiland 'hangt'. O deel van St. Kitts valt minder regen dan op de van het eiland. De to met heimwee naar de B denwindse eilanden zal hier ongetwijfeld op gemak voelen; het lijk namelijk sprekend op.

Omdat dit gebied luut niet voor landbouw hikt is, maar wel de mo stranden heeft, worden sinds 1970 de toeristen tels en -resorts gebouwd. het schiereiland door een harde weg is opengelegd het wel niet lang meer du of het ene hotelcomplex het andere zal daar poorten openen. De he en de aapjes die hier al vrij spel hadden, zullen verdwijnen. Niet alleen Curaçao wordt de ontwik ling van het toerisme wat al te nadrukkelijk op eerste plaats gesteld.

■ *Suikerriet en borden die een spoorwegovergang aangeven. Tijdens een tocht om het eiland kom je regelmatig een treintje tegen met wagonladingen vol gekapt suikerriet.*



Amigoe's Reiswijzer

Amigoe's Reiswijzer: St. Kitts is vanuit de Benedenwindse Eilanden via St. Maarten te bereiken. Er gaat elke dag een ALM-vlucht naar St. Maarten. Aansluiting naar St. Kitts is er alleen op maandag, dinsdag, donderdag en zaterdagochtend. Dan gaan er vluchten van LIAT of Winair naar dit eiland, al dan niet met een tussenstop.

Vanuit Aruba is er op woensdag een redelijke aansluiting, de vlucht naar St. Maarten is dan echter niet rechtstreeks. Bonaireanen moeten helaas altijd via Curaçao naar St. Maarten en St. Kitts.

Het goedkope zomerseizoen loopt van half april tot half december. De modernere hotels liggen voor een groot deel op het schiereiland. Aan de rand van Basseterre ligt *Ocean Terrace Inn*, een hotel met prachtig uitzicht over de baai. Vlak daarboven ligt het Fort Thomas Hotel, maar dat wordt op dit moment gerestaureerd. De duurdere *inns* liggen verspreid over het eiland, terwijl Basseterre zelf over een aantal goedkope, maar erg eenvoudige hotelletjes beschikt.

De meeste Caribische reishandboeken geven prima informatie over St. Kitts. *Fielding's Caribbean* heeft achterin een lijst met adressen en prijzen van hotels. *St Kitts, Cradle of the Caribbean* van Brian Dyde is een aardig boekje in de *Macmillan Caribbean Guides*-reeks, dat ook op Curaçao verkrijgbaar is.

Het adres van het toeristenbureau is: Department of Tourism, Churchstreet, P.O. Box 132, Basseterre (St. Kitts).

Bij viering zilveren jubileum

CHATA eert Rudy Dovale met eerste Industry Award

WILLEMSTAD — De Curaçao Hotel and Tourism Association (CHATA) hield gistermiddag in het Avila Beach Hotel een feestelijke -zij het drooggelegde- bijeenkomst ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan. Een van de hoogtepunten betrof het uitreiken van de voor deze gelegenheid ingestelde CHATA Industry Award aan Rudy Dovale. Voorts werd een zestal plakkaten van verdienste uitgereikt alsmede een studiebeurs.

Nick Moller, de kersverse CHATA-voorzitter, blikte in zijn openingswoord terug op het ontstaan van CHATA in 1967. Er gloorde destijds een grootse toekomst voor de hotelsector, aldus Moller, met diverse projecten op stapel in het kielzog van het Hilton International en het Holiday Inn. Na de meidagen van 1969 werd die ontwikkeling drastisch afgebroken. Er ontstond volgens Moller een negatieve houding ten opzichte van de toerisme-bedrijfstak, internationale hotelketens verloren hun belangstelling en verschillende hotels werden gedeprivatiseerd en kwamen onder overheidsleiding. Daarmee werd de ontwikkeling twintig jaar stilgezet, aldus Moller.

De CHATA-voorzitter trok daarna een parallel tussen de arbeidsonrust van mei 1969 en de afgelopen weken. Opnieuw signaleerde hij stormachtige, positieve ontwikkelingen in de hotelsector: het gereedkomen van Hotel Otrobanda en het Lions Dive Hotel, de uitbreiding van zijn eigen Avila Beach, van het Princess Beach (150 kamers in aanbouw) en van Curaçao Caribbean (60 nieuwe kamers in de planning) en niet te vergeten het Sonesta Beach Hotel, dat eind dit jaar 248 luxueuze kamers aan het totale bestand toevoegt.

Moller: "Maar deze ontwikkelingen worden bedreigd door de arbeidsonrust in de publieke sector. Het toerisme als produkt wordt ten slotte mede bepaald door zaken als de kwaliteit van het belastingvrij winkelen, de btw, de belasting op hotelkamers, het beleid ten aanzien van werkvergunningen, het openbaar vervoer en het investeringsklimaat. Laten we niet vergeten dat ons toerisme nog maar net de intensive care heeft verlaten en een uiterst breekbaar produkt is."

Hij vervolgde: "Alleen als alle betrokken partijen in gezamenlijk vertrouwen en in samenwerking een gemeenschappelijk doel nastreven kunnen we voorkomen dat een grote belofte niet wordt ingelost."

Voorzitter van de jubileumcommissie Ben Rosheuvel overhandigde ter gelegenheid van het zilveren jubileum plakkaten van verdienste aan: Jaanchi Christiaan, voor de promotie van de lokale cuisine en zijn restaurant op Westpunt als lokale attractie; Irene van Herksen, voor de promotie van het toerisme via een onderwijsprogramma op de lagere scholen; Brian Leisner, vervanger voor Jeffrey Sybesma, vanwege diens verdiensten ter bescherming van de onderwaterwereld van Curaçao; Anko van der Woude, vanwege zijn promotie van architectuur als een toeristische attractie; Stanley Brown, voor zijn praktische initiatief om een vervuild terrein aan de Penstraat schoon te maken en te voorzien van verkoopstalletjes.

Roy Bottse, gisteren niet aanwezig krijgt ook een 'award' voor de promotie van Curaçao als internationale windsurf-arena. Stanley Brown zou overigens Stanley Brown niet zijn als hij bij de aanvaarding van zijn oorkonde niet nog even had opgemerkt dat het volgens hem een fabel is dat het toerisme in de jaren na '69 een diep dal indook. "Cijf van het CBS tonen aan er steeds meer toeristen men: in '70, in '71, in '72 in '73", aldus Brown, niets wilde weten van vergelijking van de huid situatie met die van mei

De eerste CHA Industry Award, een ontw van kunstenares Horte Brown, ging naar Ru Dovale van het gelijknam advertentiebureau. Dova een meer uitgever van Engelstalige toeristenmag zine Curaçao Holiday en Spaanstalige Viva Cura (binnenkort ook een editie het Nederlands) krijgt onderscheiding voor leven in dienst van de ont wikkeling van het toeris

In zijn dankwoord st Dovale dat het toerisme moeilijkst denkbare bedrij tak is, maar opwindend elke dag anders'.

De speciaal ingeste beurs voor een zomercu aan de Haagse Hotelsch kon gistermiddag worden gereikt aan Denise A Rekwest, momenteel we zaam bij het Las Pal Hotel and Vacation Villag

Als sluitstuk van middag nam Nick Mol afscheid van de heer Alb 'Chon' Hollander die dir teur van de CHATA w sinds 1 juli 1981, en van afgelopen 1 apr op 74-jarige leeftijd met verdiend pensioen ging. Voo zijn vele verdiensten kree hij uit handen van Molle een tweetal vliegpassages.

■ *CHATA-voorzitter Nic Moller overhandigt CHATA Industry Award aa de eerste winnaar daarvan Rudy Dovale. Dovale's ech genote deelt mee in de fees vreugde. Tussen Moller Dovale op de achtergrond CHATA-directeur Don W dekker, naast hem achter bestuurstafel vice-voorzitt Tom Overmeer. Tuss Dovale en zijn vrouw in juist zichtbaar Ben Rosheuv voorzitter van de jubileum commissie.*



Cova: 'Ik ben bang voor al die VKC'ers

WILLEMSTAD — Met de pet van de Kamara Sindikal letterlijk op zijn hoofd liep Cova gistermiddag op de binnenplaats van het fort rond. Met een legertje VKC'ers (Vrijwilligers Korps Curaçao) in het fort wilden de bonden niet verder met de overheid praten. "Durft u naar binnen te gaan met al die VKC'ers? Ik niet hoor. Ik ben bang", zo liet Cova desgevraagd weten.

De overheid had de bonden uitgenodigd voor een gesprek om uit de impasse te geraken die na het gerechtelijk vonnis was ontstaan. Het aanvangstijdstip was op 15:00 uur gesteld. Bij aankomst in het fort bleek echter dat de bonden nog anderhalf uur op de leden van het Bestuurscollege moesten wachten. Pas om half vijf kon het gesprek eindelijk beginnen.

Korte tijd later werd Errol Cova op de hoogte gesteld van het comité van ontvangst dat de overheid op de binnenplaats had laten opstellen. "We deden de gordijnen opzij, en zagen dat daar inderdaad een leger VKC'ers paraat stond". Voor de vakbonden was dit een reden om het gesprek onmiddellijk af te breken. "Met een dergelijke dreiging voor de deur willen wij niet praten".

Terwijl de bonden en de overheid aan het praten waren, hadden de vakbondsleden een ketting bij de toegang tot het fort doorgezaagd. Zij bleven bij de ingang van het fort staan, zongen het volkslied en riepen dat zij niet naar binnen gingen. Vlak daarop kwamen de VKC'ers de binnenplaats van het fort opgemarcheerd.

Daarna zou het nog anderhalf uur duren, voordat het afgebroken gesprek kon worden voortgezet. Pas tegen kwart over zes klonk plotseling het "Ingerukt, mars" over de binnenplaats. Onder luid handgeklap en gescandeerd "Ayo VKC - Ayo VKC" marcheerden de leden van het vrijwilligerskorps het fort uit, gevolgd door een honende en joelende menigte actievoerders.

Overheid en bonden hebben tot vannacht 2:00 uur overlegd. Toen Cova naar buiten kwam ging hij direct naar de Alameda (Wilhelminaplein). Cova vertelde de wachtende menigte dat er op een enkel punt vooruitgang was geboekt: er komt nu een tegemoetkomende uitkering van twee procent, die niet als voorschot op het vakantiegeld is bedoeld. Volgend jaar krijgen de ambtenaren zes procent vakantie-uitkering.

De gesprekken worden vandaag om 15:00 uur voortgezet. Over de indexering kon gisteren nog geen overeenstemming worden bereikt. Het voorstel van de vakbonden over prorogatie ligt nu op tafel.

Rechter mag hoogte van percentage bepalen

Indexeringsakkoord van 1972 basis voor verdere gesprekken

WILLEMSTAD — Het indexeringssysteem van 1972 zal vermoedelijk, zoals de vakbonden verlangen, de basis zijn voor verdere onderhandelingen met de overheid. Aan de hand daarvan zal via prorogatie de rechter moeten berekenen hoe hoog het indexeringspercentage moet zijn, zo luidt het laatste voorstel waarover overheid en bonden vanmiddag om 15.00 uur verder in discussie zijn gegaan.

Na een marathonvergadering gistermiddag en -avond tussen de regering en de vakbonden NAPB (politie), ABVO (ambtenaren) en de Sitek (onderwijzers) zijn de partijen op dat punt beland en lijkt er een oplossing in zicht.

Gedeputeerde Eduard Mendes de Gouveia klonk vanmorgen na een kort nachtje slaap zeer monter over de vooruitzichten. Regering en bonden overwegen serieus om het indexeringsakkoord van 1972 als uitgangspunt te hanteren voor verdere onderhandelingen. Op basis hiervan willen de partijen de rechter vragen om zijn oordeel over de hoogte van het indexeringspercentage. Volgens de regering ligt dat ongeveer op 12,3 procent, maar die berekening werd door de bonden onmiddelijk van de hand gewezen als 'te laag ingeschat'.

TEGEMOETKOMING

De regering ruimde gistermiddag een eerste hindernis uit de weg door de bonden tegemoetkoming toe te zeggen van 2 procent (uitbetaling in juni). "Maar", aldus Mendes, "dit zal wel worden verrekend binnen het totaalpakket. Stel dat de rechter bepaalt dat we uitkomen op een indexering van 13 procent, dan zou, rekening houdende met de tegemoetkoming die al gegeven is, er bij voorbeeld 11 procent worden betaald. Deze tegemoetkoming is een toezegging puur omdat de mensen nu geld willen zien."

Op de vraag of er geld is voor deze toezegging en de indexering die in de lucht hangt, antwoordde Mendes: "Geen dubbeltje. Maar er moet een oplossing komen in het conflict. Iedereen vindt dat er een oplossing moet komen. Daarom hebben we al op voorhand de voorwaarde gesteld dat we - indien er een akkoord komt over de indexering - we wel een betalingsregeling willen met de bonden."

De enige manier om aan het benodigde geld te komen voor het betalen van de indexeringen is volgens Mendes "bezuinigen op andere fronten". Hij beseft dat er dan wellicht andere groeperingen zijn die zullen protesteren, maar zegt hij: "Als regering staan we op dit moment met de rug tegen de muur."

"Of dat betekent dat de hardste schreeuwers het eerst hun zin krijgen? Tja, in dit geval is het de meest onredelijke groep die zijn zin krijgt. Nogmaals we staan met de rug tegen de muur. Er moet een oplossing komen."



Een vermoeide Bèbè Rojer spreekt na afloop van het gesprek tussen overheid en vakbonden de wachtende stakers toe.

Tegen 400 mariniers paraat:

Nederlandse militaire bijstand voor Curaçao

DEN HAAG — Een strijdmacht van driehonderd tot vierhonderd Nederlandse mariniers staat gereed om de Antilliaanse autoriteiten bijstand te verlenen, zodra de situatie uit de hand loopt door stakingen van douaniers, politiemensen en gevangenisbewaarders.

Een Antilliaans verzoek om militaire hulp werd vrijdagavond ingewilligd, maar tot zaterdagmiddag (Nederlandse tijd) was daarvan nog geen gebruik gemaakt, zo heeft een woordvoerder van defensie in Den Haag meegedeeld.

Om een snel optreden vanuit het basis Parera bij Willemstad mogelijk te maken, is een oefening van de Koninklijke Marine een dag eerder beëindigd. Voor deze oefening, die volgens de woordvoerder van Defensie bijna was voltooid, bevonden zich twee à drie compagnieën mariniers zich aan de westpunt van Curaçao. De stakingen vinden plaats in Willemstad, dat aan de andere kant van het eiland ligt. De mariniers zijn inmiddels naar hun kampement teruggekeerd.

Het verzoek om bijstand werd gedaan nadat een demonstratie van stakers voor het Fort, vrijdagavond, leidde tot ongerustheid. Dat was voor de autoriteiten aanleiding het Vrijwilligers Korps Curaçao (VKC) in te schakelen. Van de honderd à honderdvijftig man die dit korps telt waren vrijdagavond een man of 25 aangetreden. Zaterdag waren ongeveer vijftig VKC'ers opzichtig bewapend aanwezig bij Fort Amsterdam, het regeringscentrum.

Nederland is formeel uitsluitend verantwoordelijk voor de externe defensie van de Antillen. Over een verzoek om ook de interne veiligheid te verzekeren moet worden beslist door de koninkrijksregering, bestaande uit het kabinet plus vertegenwoordigers van de Antillen en Aruba. Ter plaatse kan de commandant zeemacht Caribisch gebied over de inzet besluiten.

Cova hekelt 'tactische blunders van overheid'

WILLEMSTAD — "Een tactische blunder van de overheid", dat is Cova's eerste reactie. Voordat hij op de inhoud van de gesprekken van gisteravond wil ingaan, moet hij eerst zijn onbegrip kwijt over een overheid die zoveel olie op het vuur gooit. Het is hem volslagen onduidelijk waarom de overheid heeft gemeend om de VKC'ers (Vrijwilligers Korps Curaçao) bij het conflict met de vakbonden in te zetten.

Eveneens onbegrijpelijk vindt hij dat de bonden voor 15:00 uur werden uitgenodigd en vervolgens anderhalf uur op de leden van het Bestuurscollege moesten wachten. "Uiteindelijk kwam er maar een enkele gedeputeerde, Edward Mendes de Gouveia, opdagen", sprak een teleurgestelde Cova.

De gesprekken tussen overheid en bonden verliepen moeizaam en stroef. Op een punt is er iets bereikt. De ambtenaren krijgen dit jaar twee procent 'tegemoetkomende uitkering' uitbetaald. Vanaf volgend jaar krijgen zij zes procent vakantiegeld.

"Verder ligt ons voorstel over prorogatie ter tafel. Wij accepteren dat de rechter uitspraak doet over de hoogte van de achterstallige indexering", zo legt Cova uit. "Maar alleen op voorwaarde dat de overheid dan het akkoord van 1972 accepteert, en dan ook met ingang van 1 januari 1992".

Hoewel het logisch is dat de overheid bij prorogatie de uitspraak van de rechter accepteert, willen de bonden daarover liever vooraf garanties. "Het zou logisch moeten zijn dat zij een rechterlijke uitspraak accepteren, maar wij hebben in het verleden andere ervaringen gehad".

Cova hoopt van harte dat er dit weekend een oplossing voor het conflict komt. "Het moet echt. Als er geen oplossing komt gaat de zaak ongetwijfeld escaleren met verscherpte acties".

Curaçao voorlopig drooggelegd

WILLEMSTAD — De gezaghebber van het eilandgebied Curaçao beveelt op grond van artikel 56 van de Vergunningslandsverordening en artikel 1 van de eilandsverordening Bevordering Openbare Orde en Bescherming Gemeenschap, dat in verband met de ontwikkelingen in de arbeidssector het verboden is om vanaf vrijdag 3 april om drie uur 's middags tot nader order in de vergunningslokaliteiten en de zogenaamde snackbars alcoholhoudende dranken af te leveren of te verstrekken.

De verkoop, aflevering of verstrekking van uitsluitend alcoholvrije drank in bovengenoemde snackbars is derhalve niet verboden.

Degene die handelt in strijd met het bovenstaand bevel kan op grond van artikel 70 van de eilandsverordening Bevording Openbare Orde en Bescherming Gemeenschap worden gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of een geldboete van ten hoogste vijfduizend gulden.

VBC bezorgd over imago van Curaçao

WILLEMSTAD — Leden van de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao (VBC) maken zich ernstig zorgen over de situatie op Curaçao. Niet alleen omdat de handel en dus het hele eiland onder de stakingen te lijden hebben, maar ook vanwege het internationale imago van Curaçao.

De VBC belegde gisteren een spoedvergadering voor leden en niet-leden. Tijdens de vergadering werd gesproken over het feit dat de gebeurtenissen van de afgelopen dagen Curaçao internationaal niet bepaald in een gunstig daglicht plaatsen. De VBC betreurt het ten zeerste dat net nu Curaçao uit het dal aan het komen is, het eiland een dergelijk negatief beeld aan de rest van de wereld biedt. De onrust zal het eiland op geen enkele manier goed doen, zo meent de VBC.

Niet onder een hoedje te vangen





Tijdens de acties van de afgelopen dagen volgen de stakers het betrouwbare nieuws in de Amigoe.

Nieuwe ruimte voor Infotrans

WILLEMSTAD — Tijdens een informele bijeenkomst heeft het bedrijf Infotrans Caribbean vrijdagmiddag een nieuwe kantoorruimte ingewijd aan de Fokkerweg. Infotrans is nu ruim anderhalf jaar bezig binnen de sector van de datacommunicatie.

Het bedrijf houdt zich in de eerste plaats bezig met het doorlichten en adviseren van bedrijven betreffende hun lokale, maar vooral hun internationale communicatie. Ook wordt apparatuur geleverd van alle mogelijke merken.

'Ons eilandje' voor minister



ORANJESTAD — In tegenwoordigheid van de zusters van Reuver overhandigde Oscar Wernet namens de familie Wernet aan gevolmachtigd minister Ela Tromp-Yarzagaray het eerste exemplaar van het boekje 'Ons eilandje Aruba' dat aan de hand van een manuscript van zijn moeder Laura Wernet-Paskel werd gepubliceerd. Amigoe berichtte aan de vooravond van Arubadag 1992 uitvoerig over dit boek. Aangezien het Arubahuis alle medewerking verleende bij de tot standkoming van dit werk, wilden de kinderen Wernet het op het Arubahuis uitreiken. Drie oudstudiegenoten van Laura, de zusters Daniëla Klören, Marie Henri Schrude en Goudia Leenders uit Reuver, waren bij de uitreiking aanwezig.

Identiteitskaart

ORANJESTAD — Verwacht wordt dat deze maand de nieuwe identiteitskaarten (cedula) beschikbaar zijn. Premier Oduber bevestigde dat de eerste exemplaren vijftien april worden uitgereikt. Daarna wordt bekend gemaakt hoe deze kaarten bij de afdeling bevolking kunnen worden afgehaald.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
100.

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Child's Play 3** (horror, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Backdraft** (drama, 18 jr.).
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Child's Play 3** (horror, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Backdraft** (drama, 18 jr.).

****

WACHTREGELING DOKTOREN
zaterdag+zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur:
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter A. v/d Linden, Adrian Laclé Boulevard 5, tel.: 28337.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter M. Cheung via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Eagle, L.G. Smith Boulevard 48 (Oranjestad). Tel.: 29011.
Pariba di brug: San Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45119.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale, tel.: 115, op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA

P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 19.00 Leu fo;i Kas; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Prime News; 21.30 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.
ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Father Murphy; 19.00 Man Alive; 19.30 Showtime; 20.30 Special Program; 21.30 Basketball; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
SOFTBALL
(ASB)
Caribe Ballpark
10.00 uur Lee Tai Trading vs Amstel Beers; 12.00 uur Saliña Sluggers vs Furn. Out. Center; 14.00 uur CHS Giants vs Hubo Hooiberg Rebels.
Duracell-terrein
10.00 uur Frank Party Service vs Jani's SKylab Truck; 12.00 uur ABN-AMRO Bank vs Seguros Laclé; 14.00 uur Plymouth Coca Cola vs Seguros Laclé; 16.00 uur Kool-Aid vs Plymouth.
ARUBA ROTARYCLUB: 09.00-18.00 uur 'Fiets Rotaria' - Wilhelminapark.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 Of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

****

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30uurkerkdienst l.wahoezenier P. Kortekaas.

****

Pichardo trekt van leer in rechtszaak
Premier Oduber beschuldigd van betrokkenheid bij drugshandel

ORANJESTAD — Voor de rechtbank vond behandeling van het kort geding plaats dat premier Nelson Oduber aanspande, bijgestaan door mr. A. Bikker, tegen Alfredo Pichardo. Deze beschuldigde in krantenberichten de premier dat hij de handel in verdovende middelen toelaat. Pichardo kwam met een koffer met stukken en verdedigde zichzelf. Aanstaande woensdagmorgen half negen doet de rechter uitspraak.

Advokaat Bikker haalde de vermeende beledigingen aan alsmede recente vonnissen in door de premier aangespannen zaken ter zake belediging, die door de premier werden gewonnen. Hij beschouwde het artikel van Pichardo als een ernstige zaak waarvoor rectificatie wordt geëist. Hij verzocht om deze rectificatie alsmede een verbod aan Pichardo om zich in de toekomst van dergelijke berichten te onthouden. In dit verband haalde Bikker het vonnis in de ATIA/Geerman zaak aan, waarin Geerman werd verboden artikelen tegen de ATIA te publiceren.

Pichardo verraste de rechtszaal met de wijze waarop hij zijn verdediging voerde. Hij had een extra koffer met dokumenten meegebracht die hij op verzoek van de rechter opende. Pichardo stelde dat dit nog maar een klein gedeelte is van de dokumenten die hij heeft. Hij zei dat hij sinds 1987 met verschillende autoriteiten op internationaal gebied contacten had en noemde daarbij DEA, FBI, Amerikaanse- en Venezolaanse kustwacht en DICIP. Dank zij zijn medewerking konden de afgelopen jaren 358 boten met drugs onderschept worden. Nadat hij aan de rechter dokumenten had overlegd beweerde Pichardo dat de inlichtingen waarover hij beschikt van DEA en DICIP het vermoeden bevestigen dat Oduber betrokken is bij de handel in verdovende middelen. Hij overhandigde de rechter een dokument van DEA en verzocht hem een week tijd te geven om een stuk van DICIP te overleggen. Dat ligt in de brandkast en de persoon die de sleutel heeft, verblijft in het buitenland. Uitvoerig stond Pichardo stil bij het feit dat hij herhaalde malen probeerde om Oduber te overtuigen om een onderzoek naar minister van Justitie mr. Hendrik in te stellen. Tot op heden werd niets gedaan, hoewel zelfs enige Nederlandse kranten berichten publiceerden over Croes.

Verder haalde hij aan dat minister Nicolaas verklaarde dat "Aruba van drugs leeft"- en hij weet wie de handelaren zijn. "Ondanks dit alles wordt door premier Nelson Oduber niets ondernomen", aldus Pichardo. Hij zei dat hij verschillende cheques heeft gezien op naam van Hendrik Croes en Nelson Oduber getekend door een zekere 'Gorondona'.

Ten stelligste ontkende Pichardo dat deze zaak beledigend zou zijn. "Het is in het algemeen belang van Aruba", reageerde hij. Het verzoek van mr. Bikker om hem een publikatieverbod op te leggen wees Pichardo van de hand omdat dit tegen de persvrijheid indruist. Hij overhandigde de rechter een videotape waarop premier Oduber hem beledigde en verzocht de rechter dat Oduber dit rectificeert.

In reaktie stelde mr. Bikker, dat ondanks alle dokumenten die Pichardo overlegde, hij hierin geen wettelijk bewijs zag. Hij vroeg zich af waarom de Amerikaanse autoriteiten Aruba en de Antillen niet op de hoogte hebben gesteld. Ook wilde hij bewijzen zien dat Pichardo voor al deze instanties werkte. Pichardo was in zijn verweer erg kort. Hij stelde dat de dokumenten voor zichzelf spreken en hij over een identificatie beschikt om zijn contacten met de genoemde instanties te bevestigen.

Apotheker beëdigd



ORANJESTAD — In handen van de minister van publieke werken en gezondheidszorg Charro Kelly legde drs. Christophorus Feher de eed af als apotheker. Hij is werkzaam bij de Botica Kibra Hacha.

'Slag voor toerisme'
Air Aruba ziet af van vluchten naar Duitsland

ORANJESTAD — Directeur van Air Aruba, Tawa Irausquin, heeft vrijdagmiddag in het bijzijn van president-commissaris Ebby Arends een uiteenzetting gegeven waarom niet vanuit Duitsland naar Aruba kan worden gevlogen. De belangstelling vanuit Duitsland is minimaal, mede omdat Aruba te duur zou zijn. Minister ing. Eddy Briesen noemde dit een slag voor het Arubaanse toerisme.

Amigoe berichtte enige dagen geleden dat Air Aruba haar plannen om via Barbados en Frankfurt naar Amsterdam en Aruba te vliegen heeft laten varen. Nu blijkt niet alleen omdat er praktisch geen passages werden verkocht, maar ook omdat van betrokken autoriteiten geen reakties werden ontvangen. Begin maart kwam de vergunning van Barbados, maar van Duitsland en de Nederlandse Antillen werd geen enkele reaktie ontvangen. Nederland liet Air Aruba weten dat de route gevlogen kan worden maar zonder het recht passagiers te vervoeren tussen Amsterdam en Curaçao. Van de Nederlandse Antillen werd geen antwoord ontvangen. Voor Air Aruba was het een duidelijke zaak; voorlopig geen vluchten naar en van Duitsland. Aan betrokkenen werd bericht gezonden dat de Air Aruba route naar Frankfurt voorlopig geen doorgang vindt.

Verhoging waterprijs WEB

ORANJESTAD — Bij behandeling van de WEB-begroting in de Staten heeft de MEP-fraktie een motie ingediend, waarin de overheid gevraagd wordt niet zonder meer over te gaan tot verhoging van de waterprijs. Hier moeten ze eerst een studie voor laten maken. Zoals bekend stelde de NIB voor, in verband met financiering, om de waterprijs met dertig procent te verhogen.

In de motie wijst de MEP op het feit van de garanties en de hotelkamers die erbij zijn gekomen. Hierdoor is de vraag naar water voor het WEB sterk gestegen. Dit vereist belangrijke investeringen om kwaliteit en voldoende produktie voor de bevolking te garanderen. MEP houdt er in haar motie rekening mee dat er bedrijfsveranderingen bij het WEB plaatsvinden en dat financiering wordt gezocht voor de noodzakelijke uitbreidingen. Hierij worden door financiers voorwaarden tot verhoging van de waterprijs gesteld.

De laatste waterprijsverhoging vond in 1985 plaats. De MEP wil dat de overheid eerst een studie maakt, waarbij rekening moet worden gehouden met verschil in de tarieven zodat het watertarief voor huishoudelijk gebruik minder is dan voor commercieel gebruik.

Zoals bekend zei minister Briesen in de Staten dat een eventuele verhoging niet voor Coastal geldt omdat het waterverbruik contractueel is vastgelegd. Dit houdt in dat Coastal geen commercieel tarief gaat betalen.

De AVP nam in de Staten het initiatief om bezwaren tegen verhoging van de waterprijs aan te tekenen omdat de Nationale Investeringsbank als voorwaarden voor financiering van een bedrag van 105 miljoen florin een waterprijsverhoging van dertig procent voorstelt. Deze AVP-motie werd door de MEP/PPA afgekeurd.

Fatum betaalt schade na brand bij Albo

ORANJESTAD — De schade van de brand in de nacht van veertien op vijftien maart bij het bedrijf Albo Aruba N.V. wordt door Fatum uitbetaald. Er is in deze zaak en verdachte aangehouden. Het totale bedrag is door de verzekeringsmaatschappij begroot op 1.177 duizend florin. Dit verklaarde Fatum-directeur Jan Linker in aanwezigheid van onder-directeur Kenneth Quast en de experts R.Kilian en A.Heuvink.

Door de politie en brandweer is een uitgebreid onderzoek ingesteld naar de oorzaak van de brand. Daaruit is gebleken dat er sprake is van brandstichting. Door de Fatum-experts Kilian en Heuvink is een zelfstandig onderzoek ingesteld waarbij bleek dat de brand moet zijn ontstaan in het linker achtergedeelte van het pand. Zij zijn tot deze conclusie gekomen aan de hand van getuigenverklaringen, technisch onderzoek en het verloop van de brand.

Fatum heeft in samenwerking met justitie een beloningsadvertentie geplaatst waarin getuigen worden opgeroepen zich te melden. Op het voor de Fatum-experts beschikbare telefoonnummer zijn echter geen meldingen binnengekomen. Door de experts is ook naar de kant van Albo toe een onderzoek ingesteld waarbij is gebleken dat dat bedrijf geen enkele blaam treft. Er zijn geen werknemers bij de brandstichting betrokken. Linker verklaarde dat de samenwerking met zowel de officier van justitie, de politie en de brandweer, zeer goed te noemen is. Zolang het politieonderzoek in deze zaak nog niet is afgerond blijft het mogelijk politie dan wel Fatum te informeren.

ORANJESTAD — Vijftien maanden gevangenisstraf eiste de officier van Justitie tegen verdachte H.H. (29) die ten laste werd gelegd dat hij te Poschiquito een vrouw probeerde te verkrachten. Toen dit niet lukte mishandelde hij zijn slachtoffer. De vrouw woont bij de verdachte in de buurt.

ORANJESTAD — Volleyballclub 'Rapid' heeft Island Finance als sponsor gekregen voor de aanstaande competitie. Op de foto neemt Anthony Schwengle, van Rapid, de cheque in ontvangst van Annette Dabian en Guillermito Arends van Island Finance.



Oplossing in zicht inzake conflict hospitaal en ABV

ORANJESTAD — Aanstaande maandag wordt wederom een vergadering gehouden met directie/regentenraad van het hospitaal en ABV onder leiding van landsbemiddelaar Dooley Tromp en de betrokken ministers. Er ligt een voorstel klaar dat mogelijk maandag een oplossing zou kunnen inluiden.

Zoals bekend hebben afgelopen dinsdag de partijen in het reeds maanden durende hospitaal-conflict een gesprek gehad met betrokken ministers en de landsbemiddelaar. Daarbij werd een voorstel voorgelegd dat de afgelopen dagen in eigen kring besproken werd. Aanstaande maandag komen partijen bij elkaar om dit voorstel van commentaar te voorzien en mogelijk een basis te vormen voor een oplossing.

ABV-voorzitter A. Radjiman is namens de ABV van mening dat de directie van het hospitaal een politiek spelletje speelt, waarbij geprobeerd wordt het personeel lijnrecht tegenover de regering te stellen. Het voorstel dat vorige week een oplossing had kunnen bieden, werd door de directie van de hand gewezen. Het voorstel dat nu door de regering werd gedaan houdt volgens de ABV helemaal geen verbetering van de arbeidsvoorwaarden in. Er wordt ook geen rekening gehouden dat de oude CAO eind 1990 is vervallen. Toch heeft het ABV-bestuur haar leden kunnen overtuigen om dit voorstel aan te nemen voor een periode van een jaar om uit de impasse te raken. Hieraan worden door de ABV wel de nodige voorwaarden verbonden zoals: een rigoreuze controle van buiten om geloofwaardigheid in beleid en cijfers van hospitaal vast te stellen; werkelijke inspraak van het personeel in beslissingen; vertegenwoordiging van specialisten en vakbond in de Regentenraad en tenslotte respect voor de werknemers. Volgens de ABV is het respect voor de werknemers zoek, vooral bij de afdeling personeelszaken.

Volgens de ABV zou het hospitaal een tegenvoorstel hebben gedaan met een minimale aanpassing voor een groep van 230 werknemers, terwijl het hospitaal zeshonderd werknemers telt. Dit wordt alleen maar gedaan om verdeeldheid onder de werknemers te zaaien. De ABV-voorzitter besluit zijn verklaring met een felle aanval op het sociaal- en economische beleid van de directie/regentenraad van het hospitaal, dat volgens de ABV veel te wensen overlaat.

Vanmiddag wordt een spoedvergadering gehouden van de ABV waarin het steeds weer uitstellen van de CAO-onderhandelingen met de ministers wordt besproken. Het personeel is het wachten moe en vindt het helemaal niet erg dat de ministers, regentenraad en directie op zondag bijeenkomen om te proberen de onderhandelingen af te ronden.

Geen censuur bij Tele Aruba

ORANJESTAD — Tijdens de wekelijkse persconferentie ontkende premier Nelson Oduber ten stelligste dat er bij de nieuwsdienst van Tele Aruba sprake is van censuur. Verschillende groeperingen, ondermeer de AVP, vinden dat zij geen kans krijgen in de nieuwsuitzendingen van Tele Aruba commentaar te leveren. Dit zou op last van de regering gebeuren.

Sinds de regering Oduber aan het bewind is werd de afgelopen drie jaar nooit aan de nieuwsdienst van Tele Aruba gesteld wat zij wel of niet mogen uitzenden. "Nu gebeurt juist het tegenovergestelde van wat in de jaren 1986 tot 1988 gebeurde. Toen werd opdracht gegeven dat de leider van de MEP maar eenmaal per week in het nieuws mocht komen", aldus Oduber. "En dan mocht nog maar een minuut gepraat worden". Hij voegde eraan toe dat het schijnt dat de AVP geen gebruik van de nieuwsdienst wil maken omdat voor de persconferentie van afgelopen week Tele Aruba niet werd uitgenodigd.

Overdracht bezittingen Lago weer uitgesteld

ORANJESTAD — De Staten zullen aanstaande maandag om negen uur een wetsontwerp behandelen om de regering te machtigen het overdrachtscontract met de Lago te tekenen. De datum voor de overdracht werd al twee keer verschoven. De nieuwe datum is nu 1 mei 1992.

"De regering is bezig om het proces straks over te nemen", aldus premier Nelson Oduber. Hij liet merken het niet eens te zijn met de kreet van de nieuwe partij OLA om 'de Lagomuur omver te gooien zodat de bevolking gebruik kan maken van de faciliteiten in Seroe Colorado'. De premier zei dat niet het hele Lagoterrein erfpachtsgrond is. 32.975 hectare is eigendomsgrond die de Lago van personen in San Nicolas heeft gekocht. Volgens hem moeten de woningen, de raffinaderij en de natuur bewaakt worden tegen mogelijk vandalisme.

Ten aanzien van de huurcontracten van de bewoners zei de premier dat het recht van huur gerespecteerd zal worden, waarbij hij 'koop breekt geen huur' aanhaalde. De bewoners moeten echter niet vergeten dat zij een huurcontract hebben met de Lago en niet met de regering. "De Lago moet de bewoners vertellen wat er gaat gebeuren", aldus Oduber. Er wordt ook gesproken over ordening van het gebied maar een definitief plan is nog niet klaar. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om Sasaki te benaderen om te zien wat men voor de Seroe Colorado-omgeving zou kunnen doen. Ook verklaarde de premier dat de woningen te Seroe Colorado in slechte staat verkeren en dat de regering voorlopig niet van plan is om tot verkoop over te gaan. De vrees bestaat dat misschien één persoon besluit alle woningen over te kopen.

Wat betreft het verzoek om van de Esso Club een publieke gelegenheid te maken, zei de premier dat indien er serieuze mensen zijn die in dit gebouw willen investeren en het onderhouden, de regering bereid is hierover te praten. Ook de International School of Aruba (ISA) te Seroe Colorado wordt op 1 mei eigendom van de regering.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

VOETBAL
(Asiento)
20.00 uur Tourtonne All Stars (Suriname) vs Carpatula - terrein Rust & Burgh.

****

ZONDAG
SOFTBAL
slowpith
(SBC Swift)
10.00 uur winnaar E vs winnaar F;
12.00 uur winnaar E vs winnaar H;
14.00 uur om de derde/vierde plaats;
16.00 uur finale - Suvek Sòfbòl Park.

SCHERMEN
09.30 uur Curaçaose degenkampioenschappen in de B-, G- en S-klasse (dames/heren) - Mgr. Zwijssen College.

VOETBAL
(De Koning)
19.00-17.30 uur voortzetting warm-up toernooi - terrein Jandoret.

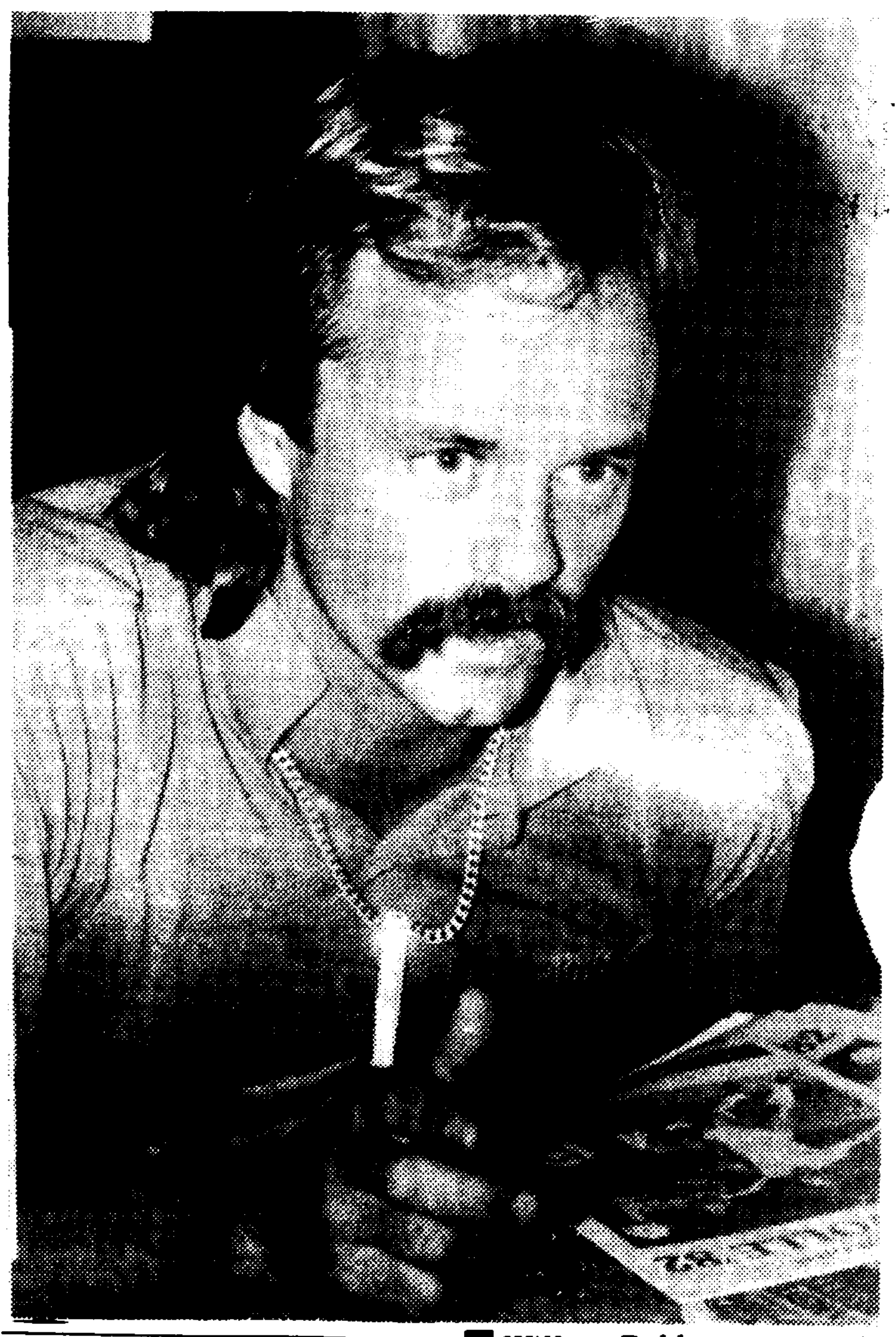
BASEBALL
(Hubenil)
warm-up toernooi
11.00 uur Blue Hawks vs Almendaris;
13.00 uur Otrobanda vs Royal Scorpions;
15.00 uur Sta. Maria vs Groot Kwartier -Don Nicho Hurtado Ballpark, Pater Eeuwensweg.

Voetbaltoernooi

WILLEMSTAD — Het jaarlijkse voetbaltoernooi van De Koning ter opwarming voor het aanstaande seizoen, wordt morgen voortgezet met een serie van zes wedstrijden.

Er wordt vanaf tien uur op het veld van Jandoret gespeeld en wel achtereenvolgens door Montaña Abao - Indekor; Jong Colombia - Scott Special; Jong Holland - De Koning; Vesta - Centro Dominguito; SUBT - Hubentut Westpunt; Undeba - winnaar van de tweede wedstrijd.

De finales zijn op 12 april.



■ *Willem Dekker: ...grootste zeilevenement van de Cariben....*

Tennistoernooi

WILLEMSTAD — Voor de zevende achtereenvolgende keer wordt tussen 16 en 21 april aanstaande het internationale Iyo Pimentel-tennistoernooi gehouden.

Met dit toernooi werd in 1985 gestart, de eerste vijf jaar als een seniorenevenement. Vorig jaar werd de opzet gewijzigd en werd het gecombineerd met het 20e JITIC-toernooi. Dit jaar ligt het accent weer volledig op de jeugd en wel op spelers tussen twaalf en zestien jaar.

Uitnodigingen zijn uitgegaan naar de volgende landen: Costa Rica, Mexico, Panama, Bahamas, Cuba, Haïti, Jamaica, Puerto Rico, de Dominicaanse Republiek, Antigua, Aruba, Barbados, Trinidad & Tobago, Suriname, Venezuela, Martinique, Guadeloupe en de Virgin Islands.

Kickboxing

WILLEMSTAD — In de sportzaal van Sentro Deportivo Kòrsou vindt vanavond om acht uur het tweede Muay Thai Kickboxing-kampioenschap plaats met deelname van kickboksers van de volgende scholen: Sundance Health and Fitness (Habaai), Gymkata Kick and Thaiboxing (Jandoret), Tjakai Sportschool (Otrobanda), Okay Thaiboxing (Barber), Sportschool Ojay (Santa Maria) en Sportschool Boye (Aruba).

De hoofdgevechten gaan tussen Zanin Attaf (Sundance) en Ronald Sluis (Ojay) en tussen Marlon Jacobs (Ojay) en Renato de Haseth (Sundance). Onder meer staat de lichtzwaargewichttitel op het spel.

Willem Dekker (Caribbean Eventures):

'Curaçao regatta in drie jaar grootste zeilevenement regio'

WILLEMSTAD — Volgens Willem Dekker, directeur van Caribbean Eventures nv, een dochter van de CMC Group, die dit jaar de Curaçao Regatta organiseert, heeft dit voor ons eiland zo bijzondere zeilevenement alles in zich om komende jaren uit te groeien tot de internationale topontmoeting bij uitstek van catamaran- en sunfishzeilers. "Om deze doelstelling te bereiken en iedereen te overtuigen, is echter wel een uitgebreide public relations-campagne noodzakelijk", aldus Dekker.

"Maar in de eerste plaats gaat het erom een goede, gesmeerde, op elkaar ingespeelde organisatie op touw te zetten, die alle kinderziektes onder de knie heeft en met adequate oplossingen komt. Vandaar dat de Curaçao Regatta 1992 een goede gelegenheid biedt om onze mogelijkheden voor de toekomst af te tasten".

Dekker: "In dit verband is het ons uiteindelijke streven om in nauwe samenwerking met de AYRU (Antillen Yacht & Racing Union) en de CITRO (Citizens Rescues Organization) de regatta op een geheel eigen wijze uit te bouwen om tot het beoogde doel te komen. In dit kader is Caribbean Eventures de 'overall' organisator, de coördinator en het centrale aanspreekpunt voor alle betrokkenen. Tevens delegeert Caribbean Eventures de specifieke technische zeilzaken naar lokale instaties, die daarvoor de meeste kennis in huis hebben. Zo schep je een team van professionals, dat onder de paraplu van Caribbean Eventures de komende jaren de regatta zal gaan begeleiden".

Zoals bekend werd de Curaçao Regatta, die van 13-19 april voor de negende maal in successie plaats zal vinden, voorheen georganiseerd door de stichting Curaçao Regatta onder leiding van wedstrijdleider Timo Hilhorst. Tijdgebrek van de kant van de leden van de stichting, het feit dat de regatta daarnaast teveel de commerciële toer opging volgens sommige zeilliefhebbers en het ontbreken van buitenlandse tv-contacten, lagen ten grondslag aan het besluit om de regatta in handen te geven van Caribbean Eventures.

"In tegenstelling tot voorgaande jaren", beklemtoont Dekker, "wordt er tijdens de aanstaande regatta niet meer gewerkt met onbezoldigde vrijwilligers, maar met een klein team van speciaal voor dit magnifieke zeilevenement aangetrokken personen. Deze mensen worden voor de tijd dat men daadwerkelijk bezig is met het regatta-gebeuren betaald door Caribbean Eventures".

Een andere opmerkelijke wijziging op het organisatorische vlak is, dat er zogenaamde dagsponsors zijn benaderd, die per racedag een aanzienlijke publiciteit zullen krijgen. Het bedrag dat deze sponsors daarvoor op moeten brengen, dekt onder andere de kosten van de prijzen, van het 'happy hour' en van de feestband. Ook geven deze, in hoofdzaak lokale bedrijven, prijzen in natura en krijgen zij extra 'exposure' bij de gesproken en geschreven media zonder de belangen van de grote spon[...] daarmee te schaden".

"De hoofdattractie va[...] Curaçao Regatta 1992[...] zegt Dekker, "ongetwij[...] de Ronde van Curaçao, door maximaal tien erv[...] catamaranzeilers gev[...] gaat worden. Dit evene[...] wordt de grootste, langst[...] zwaarste ééndagswed[...] voor cats in de regio. Nederland bestaat er[...] soortgelijk jaarlijks fe[...] het zogenaamde Rondje[...] het eiland Texel, waa[...] zich ieder jaar zo'n dui[...] deelnemers aanmelden".

"Om de Ronde [...] Curaçao zo optimaal m[...] lijk te kunnen organise[...] bestaat er al enige tijd n[...] overleg tussen Caribb[...] Eventures, AYRU, CITRO[...] de initiator en organis[...] van het Rondje Texel, [...] van Oeveren. Ook is[...] fysieke en materiële on[...] steuning toegezegd van[...] zijde van de Koninkl[...] Marine, de Koninklijke L[...] macht en het Korps Po[...] Nederlandse Antillen om[...] Ronde van Curaçao, vooral tijdens de pas[...] langs de noordkust [...] zonder bepaalde risico's is[...] goede banen te leiden".

"De grootste sponsor [...] de regatta is het CT[...] Curaçao Tourism Deve[...] ment Bureau. Uitvoer[...] gesprekken werden [...] laatste maanden [...] gevoerd met grote bedrij[...] zoals Heineken, Grolsch Bi[...] Miller en met de AB[...] AMRO Bank. Deze pot[...] tiële geldschieters heb[...] echter om verschille[...] redenen pas vanaf vol[...] jaar belangstelling om [...] sponsor op te treden".

"Het ligt namelijk in [...] bedoeling van Caribbe[...] Eventures om met twee g[...] sponsors, CTDB en [...] aantal dagsponsors voor mi[...] maal drie jaar een overe[...] komst te sluiten, waard[...] het voortbestaan en de g[...] van de Curaçao Regat[...] gewaarborgd wordt. H[...] bedrijfsleven heeft hier ze[...] wel oren naar, maar [...] graag eerst nog dit jaar va[...] de zijlijn toekijken hoe [...] en ander in elkaar steekt [...] hoe de Curacao Reggata da[...] werkelijk geoganise[...] wordt".

"Tot slot, en laten we [...] niet vergeten, het uitein[...] lijke doel van Caribbean Ev[...] tures is om binnen drie ja[...] de Curaçao Regatta tot h[...] grootste catamaran- en su[...] fish-zeilevenement te mak[...] van de Caribische regio. Te[...] ens wordt nu reeds gedac[...] in 1993 en 1994 het aant[...] wedstrijdklassen uit te br[...] iden", aldus Willem Dekker.

Nieuw systeem voor voetbalcompetitie

WILLEMSTAD — Het nieuwe Curaçaose voetbalseizoen gaat 3 mei van start. De competitie zal in beide divisies over twee ronden worden verspeeld, gevolgd door een eliminatieronde tussen de eerste vier ploegen. Als noviteit wordt dit jaar het systeem van bonuspunten geïntroduceerd voor de twee ploegen die in de voorcompetitie van twee ronden beslag weten te leggen op de eerste twee plaatsen.

De nummer één krijgt twee punten als bonus mee voor de eliminatieronde en de nummer twee één punt hetgeen dus betekent dat zij de aanvang van de eliminatieronde reeds een voorsprong hebben op de nummers drie en vier.

Na de eliminatieronde volgt de finale tussen de twee topploegen. Dit systeem is geïntroduceerd om de rivaliteit in de voorronden groter te maken wat zeker het spektakel ten goede zal komen. Ook zal dit voorkomen dat de ploegen op het eind, als ze zich eenmaal zeker zijn van een plaats bij de laatste vier met minder inzet gaan spelen en zelfs de taktiek kunnen toepassen om de uitslagen van de wedstrijden met opzet te beïnvloeden.

Nieuw is ook een wijziging in het zondagschema. Voortaan treden de eerste divisieploegen om drie uur 's middags tegen elkaar, zodat de eredivisie-wedstrijd om vijf uur zal kunnen beginnen.

Haarhuis in halve finale

SINGAPORE - Paul Haarhuis heeft de halve eindstrijd bereikt van het met 500.000 gulden gedoteerde toernooi van Singapore.

De 26-jarige Eindhovenaar rekende in de kwartfinales in twee sets (6-4 6-3) af met de Deen Kenneth Carlsen, die met een wild card tot het hoofdtoernooi was toegelaten.

Haarhuis heeft in drie partijen, tegen de Oostenrijker Antonitsch, de Australiër Stoltenberg en Carlsen nog geen set afgestaan. In de ronde van de beste vier ontmoet de als derde geplaatste Nederlander Ramesj Krishnan, die eveneens een wild card kreeg van de organisatie. De Indiër schakelde tot nog toe Saceanu (Dui), Black (Zaf) en Woodforde (Aus) uit.

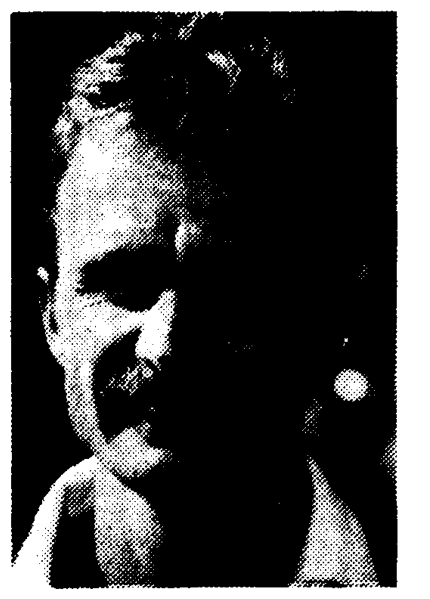
De laatste twee verwijderden respectievelijk Richard Krajicek en Michiel Schapers uit het toernooi. De andere halve finale in Singapore, waar Jan Siemerink vorig seizoen zijn eerste ATP-toernooi won, gaat tussen de Duitser Mronz en de Australiër Youl.

Na zijn partij in het enkelspel speelt Haarhuis met Michiel Schapers de halve finales van het dubbel tegen de Canadezen Connell en Michibata.

GENUA - **Genoa-coach Bagnoli stapt op.**

Twee dagen na de blamerende thuisnederlaag tegen Ajax (2-3) in de halve finale van het toernooi om de UEFA-beker heeft trainer Oswaldo Bagnoli officieel zijn vertrek bij FC Genoa aangekondigd. De 46-jarige Italiaan wil het seizoen bij zijn werkgever wel gewoon afmaken.

De naam van Bagnoli, die nog geen reden heeft gegeven voor zijn naderende afscheid, wordt de laatste weken in verband gebracht met Inter Milan, waar Luis Suarez op een schopstoel zit.



■*ADRI VAN TIGGELEN: gelummeld*

Wereldkampioene op 100 en 200 m heeft training hervat

Vandaag uitspraak in geruchtmakende dopingaffaire van Katrin Krabbe

NEUSS - Katrin Krabbe is van de barre werkelijkheid naar de droomwereld van de fantasie gevlucht. Tijdens de acht zware weken sinds het begin van de fraude-affaire op 7 februari verzette de 22-jarige sprintwereldkampioene de zinnen met het vervaardigen van surrealistische schilderwerkjes.

Het legen van de brievenbus gaf ook een dagelijks terugkerende kick. Ruim duizend opmonterende brieven van fans vonden hun weg naar haar huisadres. Er was er zelfs een bij van Hans Modrow, de voorlaatste minister-president van de DDR. Vergeten werd Krabbe, en haar collega's Breuer en Moller, ook niet door de dopingcontroleurs, die tot haar verrassing de afgelopen week in Neubrandenburg opdoken. Het werd een hele ceremonie.

De drie geschorste atletes wilden wel meewerken, maar dan drie flesjes met urine in plaats van de gebruikelijke twee. Die zogenaamde C-staal bleef in Neubrandenburg achter. "Bij ons ingevroren", aldus bestuurslid Heiner Jank van de plaatselijke sportvereniging. De andere twee urinestalen werden extra verzegeld met een vingerafdruk van de atletes erop. Andere voorwaarden waaraan werd voldaan: apart transport van de A- en B-stalen en een analyse, die niet in Keulen mag plaatsvinden.

Vriendin en mede-veroordeelde Grit Breuer raakte nog voor de tuchtcommissie van de Duitse atletiekbond uitspraak heeft gedaan - dat gebeurt vandaag in Darmstadt - haar toelage van de Sporthilfe kwijt. Krabbe zelf was voorheen al uitgesloten van deze bron van inkomsten, omdat zij teveel verdiende. Desondanks raakte het ook haar. "Een brutaliteit, want het is nog niet rechtskrachtig", verdedigde zij haar vriendin, die met haar in hetzelfde huis woont.

Voor Krabbe zelf had het startverbod dat op 15 februari inging drastischer gevolgen. De tweevoudige wereldkampioene van Tokyo ontbrak noodgedwongen bij twee lucratieve indoor-evenementen. Ze miste daardoor bijna 100.00 mark aan startgeld en moest toezien hoe het sponsorverdrag met Isostar, waarin een vergoeding van zes cijfers voorkwam, op het laatste moment afketste.

Bij een eventuele veroordeling ziet haar toekomst er ook financieel gesproken slecht uit. Manager Jos Hermens bevestigde tegenover Bild nog eens, dat handhaving van de vierjarige schorsing Krabbe vijf miljoen mark (ruim 5,5 miljoen gulden) gaat kosten.

Rondom Silke Moller (Rostock), eveneens op grond van de gemanipuleerde controlestalen van Stellenbosch (Zuid-Afrika, 24 januari) geschorst, bleef het zo stil, dat het erop lijkt, of de dreigende schorsing van vier jaar nu al een definitief einde aan haar sportcarrière heeft gemaakt.

Vandaag zal de 28-jarige wereldkampioene op de 100 en 200 meter van het WK 1987 opening van zaken geven. Althans volgens Dr. Reinhardt Rauball, advocaat van het drietal. "Alle drie zullen praten", aldus de expert in het sportrecht. Veel kans dat hij succes zal hebben met zijn pogingen procedurefouten aan te tonen, lijkt er niet te zijn. Mocht dat inderdaad het geval zijn dan zal Rauball zich waarschijnlijk al de komende week wenden tot de arbitragecommissie van de wereldbond IAAF in Londen of een civiele rechtzaak aanspannen.

TRAINING HERVAT

"Ik geloof dat ik in Barcelona een medaille voor Duitsland ga winnen", zei Krabbe en toonde zich daarmee nog altijd even optimistisch als bij het tv-interview voor SAT 1. Onder het motto: "Het zou waanzin zijn onvoorbereid in Barcelona aan de start te komen", hervatte Krabbe half maart in het Harz-gebergte de training. Ze deed dat samen met haar vriend Torsten Krentz, die enkele dagen eerder de auto van sponsor Mercedes tot schroot had gereden.

Trainer Thomas Springstein kon niet de hele trainingsstage meemaken. De door de Duitse atletiekbond ontslagen coach was in het Amerikaanse Atlanta om daar een trainingskamp in de Olympische stad van 1996 te organiseren. Hij zou daar ook op zoek zijn geweest naar een baantje.

Bij de Duitse atletiekbond loopt inmiddels een aanvrage voor een werkeloosheidsuitkering. Naar verwacht zal ook Springstein in Darmstadt aanwezig zijn en daar als getuige worden gehoord. Zijn inschatting: "Al het andere dan vrijspraak zou tegen het gezond verstand indruisen."

MVV maakt competitie weer spannender: 1-1

PSV ontmoet in Maastricht een vrijuit voetballend MVV

MAASTRICHT - PSV wist dat het moeilijk zou zijn in Maastricht. De landskampioen heeft nooit kunnen vermoeden dat het zo moeilijk zou worden tegen MVV. Een boeiende, soms chaotische wedstrijd eindigde op 1-1, een stand die al in de eerste twintig minuten bereikt was.

Voor een deel was de puntendeling natuurlijk een verdienste van de Maastrichtenaren, die een bijna vol stadion verrasten met ongekend gedurfd voetbal. Ten eerste in de acties, die gedragen werden door snelheid als het combinaties betrof en door techniek als Meijer en Lanckohr het individueel probeerden.

Ten tweede door, alsof de tegenstander een minimaal clubje betrof, met vier aanvallers te spelen. Ten derde door de overtuiging van zijn centrale verdedigers Thal en Benneker, die vrijwel constant een vaste greep hadden op Kieft en Romario.

Op de spelopvatting van MVV had PSV in de eerste helft geen greep. Dat kon het elftal van Robson zich wel aantrekken. De keuze van Van Mol, in plaats van de geschorste Koeman was een regelrechte misgreep. De jonge Belg speelde in een volstrekt luchtledig en dat kon in ieder geval van Koeman niet gezegd worden.

De aanpassing lag voor de hand. Robson en Arnesen, wetend dat het elftal zich gewoonlijk in de rust laat sturen, lieten de kampioenskandidaat echter drie kwartier voortploeteren.

De schade bleef na de vroege openingstreffer van Kieft, die zijn hoofd precies onder de bal zette na een mislukt schot van Popescu, beperkt tot de gelijkmaker van Meijer.

De jeugdinternational Lummelde Van Tiggelen op een sensationele manier, passte precies op Lanckohr en stond nadat de bal van Van Breukelen was teruggesprongen, precies op de goede plek.

De volgende kans, 25 minuten later, in de slotminuut van de eerste helft was ook voor MVV na slim solowerk van Lanckohr. Delahaye raakte Linskens, de terugspringende bal werd door Hofman tegen de lat geknald.

In de tweede helft speelde PSV inderdaad met meer overgave. De veel te late wissel van Van Mol door Gerets, waardoor Van Aerle met Linskens op het middenveld terecht kwam, had er veel mee te maken. Alle goede wil van de Eindhovenaren (Kieft) wiste echter niet uit dat de organisatie van de lijstaanvoerder nimmer klopte. De vleugels bleven lam. De vervanging van Kalusha door Ellerman hielp niet. Vanenburg, zo nuttig in de laatste twee thuiswedstrijden, kon niet op een goede actie betrapt worden.

Voetbalde PSV ook na rust niet overtuigend, de druk werd wel steeds groter, maar het duurde tot tien minuten voor tijd voor de Maastrichtse verdediging voor de eerste keer echt uitgespeeld werd. Romario, "schoon" bedwongen door benneker, zette Van Aerle vrij voor Agu. De doelman hield het punt vast dat Maastricht verdiende en dat de competitie toch misschien nog een beetje spanning kan brengen.

FIFA moet data nog goedkeuren

KNVB en Australië willen op 24 en 31 mei spelen

ZEIST - De KNVB en de Australische voetbalbond willen de wedstrijden die beslissen over deelneming aan de Olympische Spelen van Barcelona afwerken op de zondagen 24 en 31 mei.

De FIFA, die de duels eigenlijk gespeeld wilde zien voor 15 mei, moet het voorstel nog goedkeuren.

Beide landen hebben belang bij uitstel. In Australië zijn de play-offs van de competitie in volle gang, in Nederland hebben Ajax en Feyenoord goede kansen de finales van de Europa Cup te halen.

Zeker is, dat de uitwedstrijd wordt gespeeld in Sydney. Het thuisduel waarschijnlijk niet in Utrecht, waar Jong Oranje meestal voetbalt. Een dag eerder is in de Galgenwaard het oefenduel tussen het Nederlands elftal en Wales.

Hulptrainer Jan Rab toonde zich tevreden met de voorgestelde data, omdat hij en bondscoach De Ruiter dan kunnen beschikken over alle spelers.

Voor het Olympisch voetbaltoernooi hebben Spanje, Italië, Denemarken, Zweden en Polen zich als Europese vertegenwoordigers geplaatst. Andere deelnemende landen zijn Qatar, Zuid-Korea, Kuwayt, Egypte, Marokko, Ghana, Paraguay en Colombia. Uit Midden- en Noord-Amerika komen ook nog twee vertegenwoordigers.

Bridge-uitslagen van Baranca en Asiento

WILLEMSTAD - De uitslagen van bridgeclub Asiento (Dames) van 31 maart en Baranca van 1 april zijn als volgt:

Asiento:

1. B. Fontilus / Leerentveld: 60,48%; 2. W. Fontilus /Van de Jagt: 60,24%; 3. Van Beek / Kitty Blankevoort: 59,76%; 4. Nebbeling / Kruisheer: 57,78%; 5. Saladin / De Vries: 57,22%; 6. Mous / Van Silfhout: 56,11%; 7. Thaams / Konings: 55,24%; 8. Schnitger / Winkel: 54,52%; 9. Horsthuis / Eikelboom: 54,44%; 10. Nirmal / Padma: 53.61%; 11. Gumbman / Koch: 53,57%; 12. Daou / Beaujon: 52,86%; 13. Berkhout / J. Henriquez: 52,50%; 14. Hollman / Wilgenhof: 51,90%.

Negen paren bleven onder de 50% steken.

Baranca:

A-lijn: 1. Hn. Saladin / Moeniralam: 73,81%; 2. Ds. Saladin / De Vries: 56,55%; 3. Mw. Nijdam / Hr. Kruisheer: 55,65%; 4. Ds. Leerentvld / Fontilus: 53,87%; 5. Hn. De Vries / Pais en Ds. Nicolina / Eikelboom: 53,57%; 7. Echtpaar De Paula: 51,19%; 8. Hn. Van de Broek / Nijhoff en Ds. Engelman /Bustraan: 50,89%.

B-lijn: 1. Ds. Schnog / Valkenberg: 61,81%; 2. Henriquez / Soleman en Ds. Van de Jagt / Van Silfhout: 60,76%; 4. Hr. Bremer / Mw. Gumbman: 59,72%; 5. Ds. Wilgenhof / Hollman: 59,38%; 6. Ds. Henriquez: 54,86%; 7. Mw. Werkhoven / Hr. Pattinaya en Hn. Cloose / Groot: 54,17%.

FFK-competitie start op 3 mei

WILLEMSTAD - Het Curaçaos voetbal-kampioenschap vangt aan op 3 mei.

Het kampioenschap, dat zal bestaan uit twee competitie-ronden, wordt vervolgd met een play-off (een ronde) en een finale.

Aan het einde van de gewone competitie, gaan de nummers een en twee van de eind-rangschikking de play-offs in met respectievelijk twee en een competitie-punt(en) als bonus.

De aanvangstijden op zondag zijn voor de eerste divisie om 15.00 uur, terwijl de eredivisie start om 17.00 uur. Om het competitie-verloop zoveel mogelijk te continueren, zullen wedstijden die om welke reden dan ook geen doorgang hebben gevonden op een andere dag en, indien nodig, op een ander veld worden vastgesteld.

Tenslotte wijst het FFK-bestuur nog op de buitengewone Algemene Ledenvergadering op dinsdag 14 april. In de vergaderzaal van het SDK zal als hoofdagendapunt 'Start kampioenschap tweede divisie' worden behandeld.

Manager Tuur vecht uitspraak gevecht met Calvin Grove aan

NEW YORK - Bill Bikoff, de Amerikaanse manager van de Nederlandse profbokser Regilio Tuur, heeft officieel protest aangetekend tegen de beslissing van de verdeelde jury na zijn partij tegen Calvin Grove op 27 maart in Catskill (staat New York).

De oud-wereldkampioen in het vedergewicht werd tot veler verrassing als winnaar uitgeroepen, hoewel hij behoorlijk beschadigd en aangeslagen was. Voor Tuur was het zijn tweede (omstreden) nederlaag in zijn 31ste profpartij.

Na grondige bestudering van de video-opname en informatie bij officials en kenners te hebben ingewonnen, besloot Bikoff bij de 'New York State Athletic Commission' in beroep te gaan tegen de uitslag. Ingewijden geven het Tuur-kamp weinig kans op een positieve uitspraak van het college.

De voormalige Rotterdammer is inmiddels officieel aangewezen als eerste uitdager van Europees kampioen Jimmy Brehdal in het super-vedergewicht.

De Deen, die in al zijn twaalf profduels zegevierde, veroverde op 7 maart de vacante titel. Volgens de reglementen moet Brehdal zijn gordel binnen zes maanden verdedigen. Over de datum en plaats van het gevecht moet nog worden onderhandeld.

Bemand met adelborsten van KIM

Zeilschip Koninklijke Marine deelnemer Colombus Regatta

DEN HELDER - Het opleidingsvaartuig Hr. Ms. Urania van de Koninklijke Marine is vertrokken uit de haven van Den Helder voor een zeereis van vijf maanden. De 17-koppige bemanning neemt deel aan een zeilwedstrijd naar Midden- en Noord-Amerika ter gelegenheid van de ontdekking van dat continent, dit jaar precies vijf eeuwen geleden.

De 27 meter lange tweemaster vaart eerst naar Lissabon, waar de Grand Regatta Columbus '92 start. Driehonderd zeilschepen, waaronder het grootste ter wereld, nemen aan de wedstrijd deel. In etappes doen de deelnemers Cadiz, Las Palmas, San Juan in Porto Rico, Boston, New York en Liverpool aan. In New York viert de bemanning van 3 tot 7 juli de ontdekking van Amerika mee.

De 64 jaar oude, recent gemoderniseerde Urania, wordt grotendeels door adelborsten van het Koninklijk Instituut voor de Marine in Den Helder gevaren. Zij staan onder commando van een vaste staf van vijf personen. Aflossing van de bemanning zal onder meer plaatsvinden in San Juan en Boston.

Tot Porto Rico zeilt een vrouw mee. In de havenstad San Juan stappen drie andere vrouwen op. De Urania is het enige zeilschip van de Koninklijke Marine. Het doet dienst als opleidingsschip voor marine-officieren en wordt voornamelijk ingezet bij internationale zeilraces.

De bemanning gaat proberen tijdens de reis de onjuiste trajectbeschrijving van Columbus' Santa Maria, Ninta en Pinta recht te zetten. De beschrijving van zijn historische zeereis moet volgens de zeilers onjuist zijn, omdat de beschreven zeeroute door windrichting en stromingen niet op die manier gevaren kan zijn.

De bemanning hoopt aan te tonen, dat de drie schepen van Columbus en zijn manschappen een ander traject hebben gevolgd. De marine verwacht de Urania eind augustus terug in de Helderse haven.

Gascoigne doorstaat eerste keuring van Lazio Roma

LONDEN - Paul Gascoigne heeft de eerste keuring van Lazio Roma doorstaan. De clubarts van de Italiaanse club was tevreden over de voortgang van het genezingsproces van de middenvelder.

Gascoigne liep vorig seizoen in de finale om de FA Cup een zware knieblessure op. De spelbepaler van Tottenham Hotspur en het Engels elftal werd geopereerd. Kort daarvoor was hij voor 5,5 miljoen pond sterling (17,6 miljoen gulden) door de in financiële nood verkerende Spurs verkocht aan Lazio Roma.

De koop blijft geldig indien Gascoigne voor 31 mei voor honderd procent fit wordt verklaard. Donderdag stelde de clubarts van Lazio Roma zich in Londen persoonlijk op de hoogte van de vorderingen in de revalidatie. "Hij zag Paul hardlopen, inspecteerde de knie en de röntgenfoto's en zei dat hij bijzonder tevreden was over het proces," aldus Mel Stein, de agent van Gascoigne.

Gascoigne mag nog niet tegen een bal trappen, maar Stein verwacht dat de speler binnen twee weken de training bij de Spurs kan hervatten. Gascoigne gaat er zelf van uit dat hij op 28 april in een jubileum-wedstrijd tegen Newcastle United zijn rentree zal maken. "Lazio zal die wedstrijd bijwonen", aldus Stein. "Eind mei gaan wij naar Rome voor de definitieve keuring."

VOETBAL / NIJMEGEN - Hoofdsponsor Richard B/ Mephisto blijft ook in het seizoen 1992/'93 eerste divisieclub NEC financieel ondersteunen. Bovendien kwamen beide partijen een optie voor het daaropvolgende seizoen overeen. In het nieuwe contract wordt een grotere betrokkenheid van de sponsor in de public relations van NEC vastgelegd.

Start cursus voor zeil-instructeur

WILLEMSTAD - Sail Curaçao organiseert in de Paas-vakantie een opleiding voor zeil-instructeur.

De opleiding voor deze door de ANWB erkende diploma's wordt gegeven door Henk van Gent, een voormalig Olympisch zeiler. Er is geen speciale vooropleiding nodig om zich voor deze cursus in te schrijven.

Op 11 april wordt bij Sail Curaçao een informatie-avond gegeven. Deze vangt om 17.30 uur aan. Op maandag 6 april zal informatie worden verstrekt voor de opleiding tot surf-instructeur.

Voor nadere informatie kan men bellen naar tel. 676003

Vooravond congreszitting en te verwachten storm van kritiek

Jeltsin geeft medewerker Boerboelis nog meer macht

MOSKOU - In Rusland heeft de eerste vice-premier Gennadi Boerboelis vrijdag zijn aftreden aangekondigd tijdens een gesloten bijeenkomst van de regering. Boerboelis, die geldt als een naaste medewerker van president Boris Jeltsin, zal aanblijven als staatssecretaris.

Volgens het persbureau Itar-Tass zal Boerboelis op 14 april op eigen verzoek aftreden. Boerboelis woonde een bijeenkomst van de regering bij over de bescherming van burgers en samenleving tegen georganiseerde misdaad en corruptie, toen hij zijn besluit aankondigde, zo is in regeringskringen vernomen. Donderdag liet een andere Jeltsin-getrouwe, Jegor Gajdar, al weten dat hij aftrad als minister van Financiën. Hij blijft echter aan als vice-premier en zal zich bezig blijven houden met het radicale hervormingsprogramma in Rusland.

Het aftreden van Boerboelis is vastgelegd in een decreet van Jeltsin. Daarin draagt hij Boerboelis op zich toe te leggen op de uitwerking en uitvoering van "het politieke concept van de hervormingen". Bovendien moet Boerboelis zich gaan bezighouden met binnenlandse en buitenlandse problemen van de republiek, betrekkingen met politieke partijen en bewegingen, en de benoeming van belangrijke functionarissen. Boerboelis zei dat hij door dit decreet voortaan belast is met het toezicht op de ministeries van Veiligheid, Defensie, Binnenlandse en Buitenlandse zaken, evenals de buitenlandse inlichtingendiensten. Dat heeft een minister die de vergadering bijwoonde gezegd.

IN SLAGORDE

Hoge functionarissen zeggen dat Jeltsin met deze wijziging, net als met het vertrek van Gajdar als minister van Financiën, zijn medewerkers in slagorde wil opstellen voor de bijeenkomt maandag van het zesde congres van Russische volksafgevaardigden, het uitgebreide parlement in Moskou. Jeltsin kan daar rekenen op felle kritiek op zijn economische hervormingen. Afgevaardigden van het Russische parlement, en met name voorzitter Roeslan Chasboelatov, eisen al weken het aftreden van de Russische regering.

De pragmatische Boerboelis (46) geldt als de grijze eminentie achter Jeltsin, en daarmee als een van de machtigste mannen in Rusland. Met Gajdar vormt hij de voorhoede van een groep hervormingsgezinde partijloze jonge democraten. Hij maakte deel uit van de "Sverdlovsk-mafia", een groep medewerkers van Jeltsin toen deze nog partijleider was in Sverdlovsk in de Oeral (tegenwoordig Jekaterinboerg).

Mogelijk zullen binnenkort ook de ministers van Buitenlandse zaken en van Industrie, Andrej Kozyrev en Aleksandr Titkin, aftreden. Dat meldt het Russische persbureau RIA op gezag van bronnen in het Kremlin. Dinsdag had Sergej Sjachraj, staatssecretaris voor Juridische kwesties en de opsteller van Jeltsins decreten, al aangeboden af te treden, maar op dit verzoek is de regering nog niet ingegaan.

Parlement en oppositie zijn fel gekant tegen de machtsverschuiving van de regering naar het door Boerboelis geleide staatssecretariaat. Dat is afgelopen zomer formeel opgericht als adviesgevend orgaan, maar is in de praktijk een soort regering binnen de Russische leiding geworden. Dat bleek vrijdag eens te meer door de uitbreiding van Boerboelis' bevoegdheden. Waarnemers verwachten dat Jeltsin het congres tegemoet zal komen door af te treden als premier en om zich te concentreren op zijn taak als staatshoofd. Het premierschap ligt dan open voor Boerboelis of voor Gajdar.

DEN HAAG - Een trojka van de Europese Gemeenschap heeft vergeefs geprobeerd Syrië en Libanon te bewegen deel te nemen aan de volgende multilaterale ronde van de Midden-Oosten-vredesconferentie.

Beide landen weigeren deel te nemen aan overleg over zaken als waterbeheer, het milieu en economische samenwerking zolang in de bilaterale besprekingen - tussen Israël en Syrië, Israël en Libanon en Israël en een Jordaans-Palestijnse delegatie, geen voortgang wordt geboekt.

Veerponten overbeladen in Bangladesh



■DHAKA - *Met het oog op de feestelijkheden bij het einde van de Islamitische vastenperiode Ramadan proberen vele duizenden mensen in Bangladesh naar huis af te reizen. Dit betekende overvolle veerponten voor het overzetten over de Sadarghat rivier. Ondanks de talrijke waarschuwingen van de overheid zien de veerpontbedrijven er geen been in veel meer passagiers mee te nemen dan wettelijk is toegestaan. Als er zich dan een ongeluk voordoet is er meteen sprake van een ramp. Maar het geld is dan alvast binnen.*

(AFP-satellietfoto)

Spoedige uitspraak parlement verwacht

Noord-Korea: Toestemming voor nucleaire controles

TOKYO - Noord-Korea zal toestemming geven voor inspectie van zijn nucleaire installaties in Yongbyon. Dat heeft Han Si-Hae, lid van de commissie van Buitenlandse zaken van het parlement van Noord-Korea, vrijdag meegedeeld.

De Verenigde Staten vermoeden dat de installaties in Yongbyon ook een fabriek voor verwerking en verrijking van nucleair materiaal omvatten, noodzakelijk voor de fabricage van kernwapens. Tot nu toe had Pyongyang nog niet duidelijk toestemming voor inspectie gegeven. De nucleaire installatie is volgens haar slechts een elektriciteitscentrale. Het Noordkoreaanse parlement gaat dezer dagen het in januari opgestelde verdrag ratificeren, waarmee het formeel toestemming geeft voor inspectie van nucleaire faciliteiten. De eerste inspectie kan dan in juni plaatsvinden.

Noord- en Zuid-Korea hebben op 14 maart aangekondigd een comite te vormen voor de wederzijdse controle van nucleaire installaties. Pyongyang heeft zich lange tijd verzet tegen verzoeken tot inspectie van Seoul.

Doodziek in cel:

AI bezorgd over Nicu Ceausescu

BUKAREST - De internationale mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) heeft vrijdag gezegd dat ze bezorgd blijft om de behandeling in de gevangenis van de zoon van wijlen president Nicolae Ceausescu van Roemenië.

De zoon, Nicu Ceausescu, zit een gevangenisstraf van twintig jaar uit wegens volkerenmoord. Zijn derde verzoek om vrijlating in verband met zijn gezondheidstoestand is donderdag afgewezen door een militaire rechtbank in Bukarest. Op de zitting had Ceausescu's verdediger, Paula Iacob, gezegd dat hij lijdt aan levercirrose in de derde fase. "De vierde fase is de dood", aldus zijn advocate.

BULGARIJE wil een moratorium voor zijn bankschulden. Het land heeft een schuld van 8,45 miljard dollar. Tegelijkertijd biedt de regering in Sofia de driehonderd banken aan te onderhandelen over een nieuw schuldenakkoord op basis van een met het Internationale Monetaire Fonds uitgewerkt plan.

Fraaie winst Blanken op Renaud

Sjaak Bet blijft leider in Ennia-schaaktoernooi

WILLEMSTAD — De partij Josy Blanken - Leo Renaud uit de donderdag jl. uitgespeelde zesde ronde van het Ennia-schaaktoernooi zal Leo zich ongetwijfeld nog lang heugen.

In een dame-gambiet begon Leo (zwart) reeds in de opening aan een opmars met zijn damevleugel-pionnen. Jossy liet zich echter hierdoor niet van de wijs brengen, ging rustig door met de ontwikkeling van zijn stukken, die hij zo effectief mogelijk opstelde. Zwart gedreven door een enthousiaste aanvalsdrift gunde zich niet de tijd voor ontwikkeling van zijn stukken en lanceerde, toen zijn actie op de damevleugel vastliep, een weinig doordachte aanval op wits centrum. Jorry rook meteen zijn kans, smoorde met een pionoffer deze aanval in de kiem en dreef met enige krachtzetten de zwarte koning op de vlucht om hem midden op het bord door een verrassend schaakmat uit zijn lijden te verlossen.

De partij tussen Alfred Mamber en Jozef Plaate, was ook een dame-gambiet. Plaate (zwart) wist met zijn stukken een sterke druk op het witte centrum uit te oefenen. Enige zwakke zetten van hem gaf Alfred kans een doorbraak in het centrum te forceren. Toen zwart hiertegen niet de beste verdediging koos, won wit een paard. Zwart vocht met succes tegen en wist enige zetten hierna de kwaliteit te winnen. Na dameruil wist wit door een goed gecoördineerde actie van zijn stukken, zwart tot teruggave van de kwaliteit te dwingen. Met een paard meer was binnenhalen van het volle punt voor Alfred geen probleem.

De volledige uitslagen van de zesde ronde zijn: J. Bet-H. Strating 1-0; C. Thomas-F. Gerard 1-0; A. Naarden-W. Richardson 1-0; I. Moron-G. Chin-A-Lien 0-1; S. Maduro-A. Roose 1-0; B. Demei-F. Mengin 0-1; J. Homans-S. Moesker 0-1; J. Blanken-L. Renaud 1-0; A. Mamber-J. Plaate 1-0; M. Fayad-R. Martina 1-0; A. Pinto-G. Melfor 1-0; G. Mirza-P. Slijkhuis 0-1 (def.) en B. van Eps-R. Rosario 0-1.

De drie jeugdspelers van SV Janwé A. Naarden, S. Maduro en F. Mensing doen het uitstekend in dit toernooi. Zij behoren tot de acht hoogst geklasseerden en zijn met nog twee ronden van de voorronde te spelen, ernstige kandidaten voor een plaats in de finaleronde.

De stand (de eerste acht): 1. J. Bet 5½ punt; 2/3. C. Thomas en A. Naarden 5 punten; 4/8. G. Chin-A-Lien, H. Strating, S. Maduro, F. Gerard en F. Mensing 4 punten.

De zevende ronde wordt gespeeld op aanstaande dinsdag om half acht 's avonds in Schaakcentrum Capablanca (Plantersrust 5).



AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek) maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers) woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

ZATERDAG
DIVERSEN
BONAIRE TRADING COMPANY
20.00 uur songfestival - banen Bonaire Sport Federatie.

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
ATLETIEK
(Comcabon)
08.30 uur start 5-km loop (route: in en om Kralendijk).

****

Klassen verdelen over andere scholen

St. Bernardusschool sluit mogelijk dit jaar de poort

KRALENDIJK — Donderdagavond vond er een vergadering plaats tussen het R.K. Schoolbestuur en de gedeputeerde van onderwijs Ramoncito Booi. Onderwerp was de eventuele opheffing van de St. Bernardusschool die naar de mening van Booi in zijn huidige vorm niet kan voortbestaan. Kernvraag is of er een nieuwe school gebouwd moet worden, of dat de faciliteiten van de beide andere scholen in Kralendijk uitgebreid zullen moeten worden.

Voor gedeputeerde Ramoncito Booi was de komende pensionering van het huidige schoolhoofd een goede aanleiding om de school te sluiten. De St. Bernardusschool kan momenteel beschouwd worden als de oudste school op Bonaire en gesticht door de zusters van Roosendaal die voor verpleging en onderwijs naar Bonaire kwamen. De staat waarin de school verkeert, baart echter zorgen en gedeputeerde Booi gelooft niet, dat renovatie mogelijk is. Ook niet, omdat Nederland niet staat te trappelen voor de financiering van renovatie.

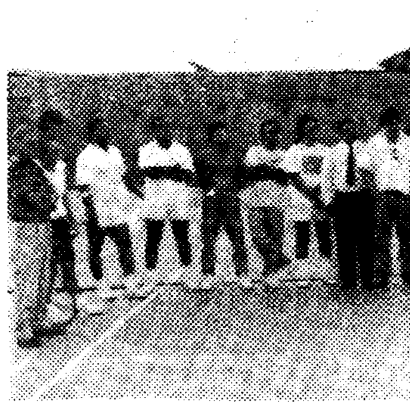
Wel is Nederland bereid om een nieuwe school te bouwen. R.K. Schoolbestuur en het Bestuurscollege verschillen echter duidelijk van mening omtrent de plaats waar de eventuele nieuwe school zal moeten verrijzen. Het BC — zo bleek in het verleden — voelt het meest voor een plaats dichtbij de huidige openbare school Kolegio Reina Beatrix. Een plaats die voor het R.K. Schoolbestuur echter onaanvaardbaar is.

De komst van gedeputeerde Booi op onderwijs, heeft in feite alle plannen voor de bouw van een nieuwe school op de helling gezet. Booi ziet namelijk niets in nog een nieuwe schoool. Ongetwijfeld beïnvloed door Nederlandse deskundigen, acht de gedeputeerde het wenselijker om minder scholen te onderhouden, maar beter uit te rusten.

Donderdag zei Booi te denken aan de uitbreiding van het Kolegio Reina Beatrix en de Papa Cornesschool met verschillende faciliteiten waaronder een gymnastiekzaal en moderne leermidelen. Dat zou echter betekenen, dat het leerlingen aantal op beide scholen vergroot wordt. Toch denkt de gedeputeerde dat de onderwijskwaliteiten daaronder niet zullen leiden, aangezien dan 'remedial teachers' aangetrokken kunnen worden en ook andere onderwijssteunende instanties.

Het streven van gedeputeerde Booi is de kosten van onderhoud van de scholen te verlagen. Dat lijkt hem mogelijk door leerlingen van Kralendijk uit twee scholen te laten kiezen. Behalve het feit dat er geen onderhoudsgeld meer uitgetrokken behoeft te worden, valt ook het (modale) salaris weg van het hoofd van de St. Bernardusschool. Deze school telt momenteel 320 leerlingen en twaalf klassen. De gemiddelde klassebezetting is 25 leerlingen. Gedeputeerde Booi denkt echter aanzienlijk minder 'extra' klassen nodig te hebben om deze 320 leerlingen onder te brengen bij de beide andere basisscholen.

Overigens is Booi niet de eerste gedeputeerde die het aantal scholen en de onvoordelige exploitatie een doorn in het oog waren. De grote 'scholensluiter' was gedeputeerde Franklin Crestian, die de jongensschool Stanislaus op Rincon en de St. Dominicusschool voor jongens te Kralendijk sloot.

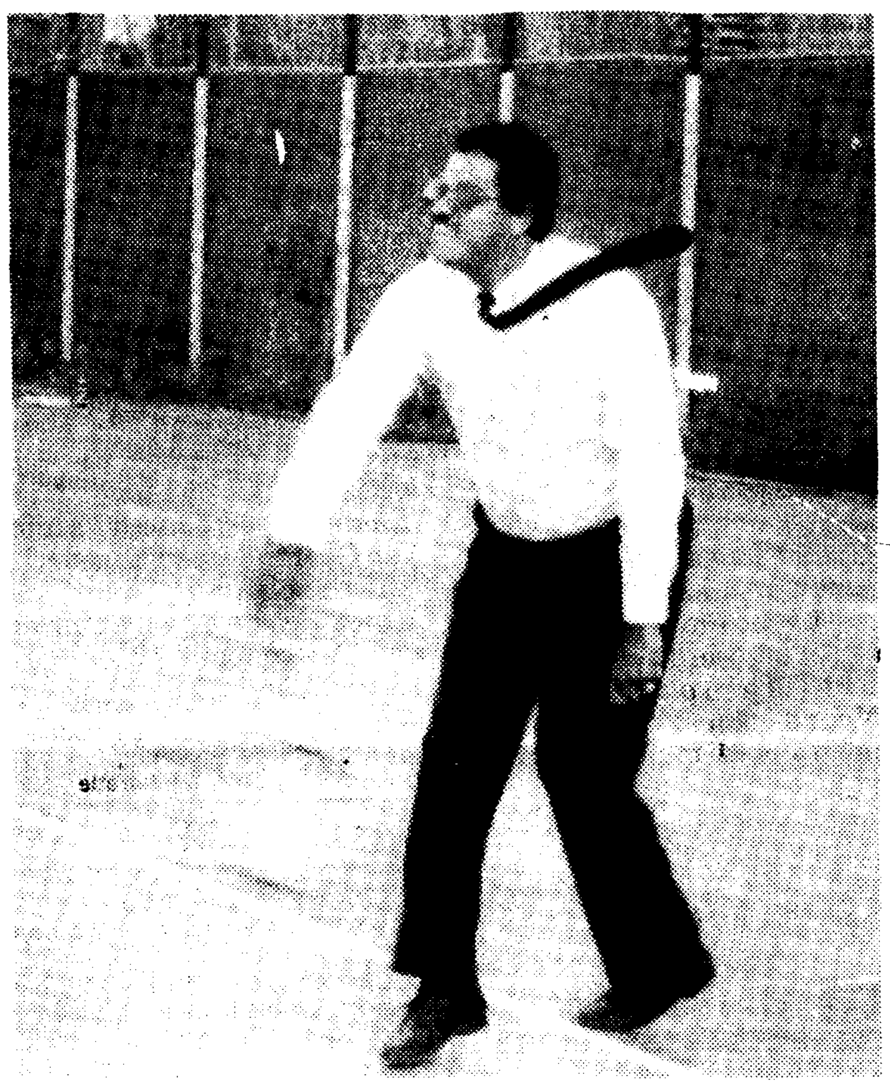


KRALENDIJK — Begin deze week werd de officiële opening van het tennistoernooi van de Gonzales Tennisschool door gedeputeerde Athur Domacassé verricht. De gedeputeerde is afkomstig van een zeer getalenteerde familie op tennisgebied, want hij is een broer van Robby en Rudi Domacassé, die zeer bekende Bonaireaanse tennissers zijn. Voor ogen houdend dat de eerste klap een daalder waard is, mocht Domacassé van gedeputeerde Ramoncito Booi de eerste opslag verrichten.

Het toernooi wordt gespeeld op de banen van Flamingo Beach Hotel, Sand Dollar en de BSF (Bonaire Sport Federatie). Er wordt gespeeld volgens het systeem 'best of three'.

Op de foto's: de groep van deelnemers op de BSF-baan, die uitleg krijgt van Gonzales over de toe te passen regels en de tweede foto: een bevallig standje van gedeputeerde Domacassé.

Tennistoernooi geopend



KRALENDIJK — *Voor de derde maal zal er op Curaçao door kapsalon Josefina een haarshow worden georganiseerd. Ook vertegenwoordigers van Bonaire zullen daar aan deelnemen.*

De show onder de naam 'Elegansia '92' wordt gehouden in het Holiday Beach Hotel & Casino. Er zijn haarkunstenaars vanuit New York, Chicago, Curaçao en ook dus van Bonaire. De twee kapsters die deelnemen, zijn: Ingrid Moreno en Alba de Rodríguez.

Op de foto: beide dames met hun modellen.

Haarshow Josefina



Ook bestuursleden dun gezaaid

Gebrek aan kaderleden voor jeugdwerk Bonaire

KRALENDIJK — In de sociaal-culturele sector van het Bonaircaanse jeugdwerk is er een gebrek aan gespecialiseerd personeel en met name groepsleiders. Men is derhalve veelal aangewezen op vrijwilligers, maar er zijn tegenwoordig heel wat minder mensen bereid om onbetaald werk te verrichten. Een wat wrange conclusie uit het rapport 'Aanzet tot een jeugdwelzijnsplan voor Bonaire', dat onlangs werd samengesteld door drs. Edith Strauss-Mercera, e.a.

De reden die Strauss veronderstelt voor de geringe belangstelling van vrijwilligers is het gebrek aan vrije tijd, doordat velen een grote werklast dragen. Ook denkt zij, dat mensen prioriteiten stellen en als een van de eerste prioriteiten ziet men financieel gewin. Toch blijft echter een groot deel van het jeugdwerk liggen op de schouders van vrijwilligers. Drs. Straus gelooft overigens niet dat het zonder meer aanbieden van een salaris voldoende soelaas zal bieden. De financiële last die dan op het jeugdwerk zal drukken, kan naar haar mening niet reëel genoemd worden.

Een van de plannen is om een campagne op te zetten en via de media te trachten vrijwilligers te werven. Geattendeerd zou dan moeten worden op de blikvergroting en de voldoening die het vrijwilligerswerk biedt. Het overwegen om daarvoor ook een kleine vergoeding te geven, zou een eventuele oplossing zijn.

Overigens kampen de besturen van de vrijwilligersorganisatie met hetzelfde euvel. Ook aan bestuursleden is er een gebrek, al is dat minder schrijnend dan dat van de vrijwilligers. Vooral leden van het dagelijks bestuur, zoals voorzitter, penningmeester en secretaris, zijn moeilijk te vinden.

Er zijn op Bonaire ook enkele stichtingen die niet functioneren. Strauss acht het wenselijk om na te gaan wat daarvoor de reden kan zijn. Deze stichtingen zouden zich moeten richten op jeugd en jongeren in het algemeen. Zij ziet heil in een afdeling voor jongeren boven de vijftien jaar, waar leeftijdsgenoten in een ongedwongen sfeer elkaar kunnen ontmoeten. Daar kunnen activiteiten, zoals muziek beoefenen, workhops, discussies over beplaade problematiek, ontplooid worden. Ook kunnen daar activiteiten ontplooid worden op het gebied van maatschappelijke en politieke vorming.

Jongerenwerkers zouden enkele dagdelen in de week voor het jongerenwerk op Rincon ingezet kunnen worden. Strauss denkt ook dat juist de buurtcentra een centrale rol zouden kunnen vervullen met betrekking tot kinderen- jeugdactiviteiten. De kinderen kunnen dan opgevangen worden. Er kan in de wijkcentra een mogelijkheid gecreëerd worden om huiswerk te maken, en bezig te zijn met creatieve, recreatieve en vormende activiteiten. Zij ziet daarvoor de wenselijkheid van een beroepskracht die kan worden bijgestaan door een bestuur, een beheerder of vrijwilligers die hiervoor een training hebben genoten.

Kabinet Burundi gewijzigd

BUJUMBURA - President Pierre Buyoya van Burundi heeft donderdag per decreet aanzienlijke wijzigingen in het kabinet van het Centraalafrikaanse land doorgevoerd.

De herverdeling van posten volgt op het referendum van de afgelopen maand, waaruit de roep om een meerpartijenstelsel in de voormalige Belgische kolonie overduidelijk naar voren kwam. Belangrijkste verandering is de benoeming van luitenant-kolonel Leonidas Maregarage tot minister van Defensie, een post die tot nu toe door de president zelf werd bezet. Buyoya's probeert om de nog tamelijk verse wonden te helen van het bloedbad tussen de Hutu's en de Tutsi's in augustus 1988, waarbij meer dan vijfduizend mensen om het leven kwamen.

Tyson knapt klusjes in gevangenis op

INDIANAPOLIS - Mike Tyson verveelt zich na een week gevangenis stierlijk. Om de tijd te doden, hij heeft officieel nog bijna zes jaar te gaan, dweilt de voormalige wereldkampioen vloeren en wast hij borden.

Woordvoerder Moore van de gevangenis zei dat Tyson heeft gevraagd de karweitjes te mogen opknappen, als tijdverdrijf. De 25-jarige Tyson, schuldig bevonden aan verkrachting, wordt vastgehouden in Plainfield, nabij Indianapolis.

Volgens Moore zal hij daar twee tot vijf weken blijven, alvorens hij wordt overgeplaatst naar een andere staatsgevangenis waar hij zijn straf kan uitzitten.

Bij goed gedrag kan de straf van Tyson worden teruggebracht tot drie jaar. Volgens Moore hielp Tyson met het schoonmaken van een recreatie-zaal.

De woordvoerder verklaarde dat de zwaargewicht tevens bereid is zijn opleidingsniveau te laten vaststellen, iets dat hij eerder had geweigerd. Ook zou hij een persoonlijkheidstest willen ondergaan.

EG betreurt Turks optreden tegen Kurden

BRUSSEL - De EG-lidstaten gaan dringend een gezamenlijke politieke demarche ondernemen jegens de Turkse regering in verband met het optreden tegen de Kurden.

Zo is vrijdag in diplomatieke kringen in Brussel en Den Haag vernomen. Politieke topambtenaren uit de twaalf hoofdsteden hebben in Lissabon een verklaring opgesteld, die aan de Turkse regering zal worden overhandigd. Daarin wordt elke vorm van terrorisme veroordeeld en daarmee indirect het optreden van de Kurdische guerrillabeweging PKK. Anderzijds wordt het gebruik van overheidsgeweld betreurd.

Voorbereiding Millieuconferentie:

Meningsverschillen nog recht overeind

NEW YORK - Vijf weken onderhandelen over een groot aantal onderwerpen op milieugebied zijn vrijdag geëindigd met meningsverschillen tussen rijke en arme landen. Grote overeenkomsten zijn uitgebleven, aan andere is de kracht ontnomen.

Minder dan twee maanden voor een mondiale topconferentie in het Braziliaanse Rio de Janeiro bleven de onderhandelaars zitten met een groot aantal niet opgeloste kwesties. Daaronder het thema wat te doen met het verdwijnen van de bossen, hoe een toestroom van qua milieu gezonde technologie naar de ontwikkelingslanden te garanderen en onenigheid over de financiële verantwoordelijkheden van de industriële wereld.

Een laatste ontwerp van een aarde-handvest, dat een stoutmoedige verklaring over de milieufilosofie had moeten zijn waaronder de leiders van alle landen hun handtekening kunnen zetten, wordt vermoedelijk doorgeschoven naar de top van Rio, waar het gedegradeerd kan worden tot niets meer dan een verklaring van de conferentie.

Critici zeggen dat de impasses kunnen betekenen dat de aarde-topconferentie -- de veel geprezen VN-conferentie over milieu en ontwikkeling -- weinig meer zal opleveren dan toespraken en vage intentieverklaringen over het milieu. Het kernprobleem was een verschil van mening over hulpbronnen, waarbij de armere landen geld vroegen van de industriële wereld om te kunnen voldoen aan eisen die hun in hun ogen worden opgedrongen. Tezelfdertijd hebben zij de rijke landen opgeroepen hun consumptie in te tomen, iets waartoe de laatstgenoemde om politieke en economische redenen niet erg genegen zijn.

KIGALI - De Rwandese president Juvenal Habyarimana heeft Dismas Nsengiyaremye benoemd tot premier van het Oostafrikaanse land.

Nsengiyaremye volgt Sylvestre Nsanzimana op, die sinds oktober vorig jaar minister-president was. De nieuwe premier is een van de leiders van de belangrijkste oppositiepartij, de Republikeinse democratische beweging (RDB). Met deze benoeming komt de Rwandese president tegemoet aan de wens van de oppositie. Deze weigerde deel te nemen aan de eind vorig jaar geformeerde coalitieregering, omdat die "coalitieregering" onder leiding stond van een premier die tot de voormalige eenheidspartij behoorde.

MENSEN



■ *Afgevaardigden van de Mapuche indianen van Chilie en Argentinië kwamen bijeen en deden gezamenlijk een beroep op de Chileense autoriteiten aandacht te schenken aan de kreten van de indianen.*

De Mapuche indianen ondervinden sinds jaar en dag bedreiging van hun cultuur en de gronden waarop zij wonen. De president van Chili werd gevraagd voor een tribunaal te verschijnen, maar de indianenleiders kregen geen reactie van zijn kant.

Paradijs niet saai

In het **paradijs** is het niet vervelend. Zo probeert het vooraanstaande jezuïetentijdschrift 'Civitta cattolica' bezorgde rooms-katholieken gerust te stellen die kennelijk vrezen dat de 'eeuwige rust' in de hemel gelijkstaat aan 'eeuwig rustig'.

Het blad schrijft dat men in de hemel niet zoals op aarde "in het zweet uwes aanschijns" hoeft te werken. "Maar dat betekent geenszins dat het eeuwige leven een leven is van eenvoudig nietsdoen, van passiviteit. Omdat het om leven gaat zal ook het eeuwige leven actief zijn."

Het tijdschrift houdt de gelovigen voor dat de christelijke openbaring beelden en symbolen gebruikt om het hiernamaals te karakteriseren. Maar menselijke voorstellingen zijn onvoldoende om het paradijs te beschrijven, schrijft het blad.

HBO

ZATERDAG

17.30 Movie: 'Driving Miss Daisy' (1989; Jessica Tandy/Morgan Freeman)
19.15 Movie: 'Men at Work' (1990; Emilio Estevez/Charlie Sheen)
21.00 Movie: 'The Godfather Part II' (1974; Al Pacino/Robert Duvall)
24.30 Movie: 'Q & A' (1990; Nick Nolte/Timothy Hutton)
02.45 Russell Simmons' Def Comedy Jam (Host: Martin Lawrence)
03.15 Movie: 'Firehead' (1991; Martin Landau/Christopher Plummer)
04.45 Billy Connolly: Pale Blue Scottish Person.

ZONDAG

02.15 Movie: 'The Forbidden Dance' (1990; Laura Herring/Jeff James)
04.00 Movie: 'Sheena' (1984; Tanya Roberts/Ted Wass)
18.00 When It Was a Game (Home movies and interviews capture the golden era of baseball)
19.00 Mr. Bean
19.30 Movie: 'Modern Problems' (1991; Chevy Chase/Patti D'Arbanville)
21.00 Movie: 'The Godfather Part III' (1990; Al Pacino/Diane Keaton)
24.00 Movie: 'Out of Bounds' (1986; Anthony Michael Hall/Jenny Wright)
01.35 Movie: 'Cartel' (1990; Miles O'Keefe/Don Stroud)
03.15 Movie: 'Something Wild' (1986; Jeff Daniels/Melanie Griffith)
05.10 Movie: 'Women & Men: Stories of Seduction' (1990; James Woods/Melanie Griffith)
06.35 When It Was a Game (Home movies and interviews capture the golden era of baseball).

NBC

ZATERDAG

21.00 Golden Girls
21.30 Powers That Be
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG

20.00 Eerie, Indiana
20.30 The Torkelsons
21.00 Hot Country Nights
22.00 NBC Sunday Night at the Movies.

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Cocktail Turistiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
19.00 Cocktail Special;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Special: 'Uitreiking van Rosa di Saron';
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
******

CHINA gaat een spoorlijn aanleggen van Uganda via Tanzania naar de Indische Oceaan. In de jaren zeventig legde China al een spoorverbinding aan van Dar es Salaam in Tanzania naar Zambia, dat net als Uganda geen verbinding met de Indische Oceaan heeft.

***

Het FRANSE persbureau Agence France Presse (AFP) heeft vorig jaar een verlies geleden van 36 miljoen frank (Nf 12 miljoen), 9,5 miljoen frank minder dan was begroot. AFP heeft vorig jaar een saneringsplan opgesteld dat ervoor moet zorgen dat in 1994 weer winst wordt geboekt.

TBS

ZATERDAG

16.05 Movie: 'The Villain' (1979; Kirk Douglas)
18.05 Fishing With Roland Martin
18.35 Fishin' With Orlando Wilson
19.05 World Championship Wrestling
20.35 NBA Basketball 76ers at Hawks (L)
23.00 U.S. Olympic Gold
24.00 Movie: 'Streets of Fire' (1984)
02.00 Movie: 'Rock 'n' Roll High School' (1979; P.J. Soles)
05.00 Night Tracks: Chartbusters.
06.00 Night Tracks.

ZONDAG

14.20 Movie: 'Breaker! Breaker!' (1977; Chuck Norris)
04.05 Movie: 'Rolling Thunder' (1977; William Devane)
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event
21.00 Atlanta Braves: A Season of Dreams
22.00 National Geographic Explorer
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
01.30 World Tomorrow
05.00 WCW Main Event
06.05 Hogan's Heroes
06.35 CNN Headline News.

Kattenfokkerij opgedoekt

De Amsterdamse politie heeft donderdag een illegale **kattenfokkerij** opgerold in een woning in Buitenveldert. Er werden 54 katten en poezen in beslag genomen, die voor een deel sterk verwaarloosd en ondervoed waren.

Tegen de 72-jarige fokker is proces verbaal opgemaakt wegens illegaal bedrijfsmatig fokken, dierenkwelling en het veroorzaken van stankoverlast. Bij de ontruiming werd de ontsmettingsdienst van de GG+GD ingeschakeld, omdat de woning bezaaid lag met uitwerpselen.

De man dreef zijn handel al jaren. De politie kwam de fokkerij op het spoor na klachten van de stichting sterilisatie van huisloze katten en de dierenbescherming. De praktijken van de man kwamen aan het licht omdat diverse katten die de man had verkocht zo ziek waren, dat ze moesten worden afgemaakt.

Volgens een woordvoerster van de politie werden er behalve de gewone Europese korthaar-katten, ook rassen aangetroffen, zoals Manx (katten zonder staart), Siamezen, Karthuizers en British blue-katten.

Voor kunstgeb[...]
Wortels als pijler[...] voor gebi[...]

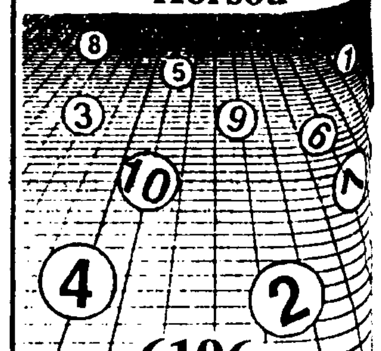
Bij ongeveer 40 pro[...] van de patiënten w[...] een geneesmiddel niet [...] maal omdat zij het [...] te laat of helemaal [...] innemen. Een nieuwe [...] pakking, die het tijd[...] van inname elektron[...] registreert, kan een op[...] sing zijn.

Dat stelt prof. dr. [...] Urquhart, bijzonder ho[...] leraar farmaco-epidem[...] logie, vrijdag in een in[...] gurele rede die hij u[...] sprak aan de rijksuniv[...] siteit Limburg.

Registratie van het tijd[...] stip van inname k[...] patiënten helpen corre[...] doses te nemen en la[...] artsen zien wanneer [...] therapie faalt door inco[...] rect gebruik. Urquha[...] stelt, wellicht ten ove[...] vloede, dat geneesmi[...] delen alleen werken a[...] zij worden ingenomen.

Er is maar wein[...] bekend over de veiligh[...] van geneesmiddelen [...] gebaseerd zijn op [...] nieuwe werkzame s[...] omdat dat middel slec[...] getest is bij enkele d[...] zenden patiënten. Dat k[...] beter, volgens de bijzond[...] hoogleraar. Elk nieu[...] middel moet nauwletten[...] worden gevolgd bij ve[...] duizenden gebruikers [...] zodra het op de mar[...] komt. De apothe[...] hebben daarin een bela[...] rijke taak, omdat die a[...] gegevens toch al nau[...] keurig registreren. Urq[...] hart pleit voor een ne[...] werk van apotheken di[...] door een geautomatiseerd[...] registratie het gebruik va[...] medicijnen in grot[...] groepen mensen volgen.

Wega di Number Kòrsou



6196
0093
7817

Tv-programma's als denkvoer

Er zijn tijden geweest dat ethische reflectie en morele bezinning meer reden hadden om over verwaarlozing te klagen dan tegenwoordig. Volgens de nieuwe 'Radboudhoogleraar' dr. P.A. Van Gennip leveren **populaire televisieprogramma's** een wezenlijke bijdrage aan deze bezinning.

De 'Singing detective', 'Twin Peaks', maar ook luchtiger programma's als de 'Cosby show', 'Golden girls' en 'Cheers' zetten de mensen aan het denken over goed en kwaad, betoogde van Gennip vrijdag tijdens zijn inaugurele rede als bijzonder hoogleraar wijsbegeerte en christelijke levensbeschouwing aan de Technische Universiteit te Delft.

"Deze morele reflectie is aangejaagd door de verbeelding", aldus Van Gennip, die een leerstoel van de rooms-katholieke Radboudstichting gaat bezetten. Detective- en comedyseries laten, op hun geheel eigen wijze, "helse gronden zien, waarin een ondoordacht voortgaan op de, met de modernisering ingeslagen wegen ons zouden kunnen storten."

Vooral detectives "articuleren de eeuwige strijd tussen goed en kwaad". De mens doet in deze programma's pogingen om zijn bestaan te ontraadselen. Of, beter gezegd, "om deuntjes fluitend m..r hardnekkig, het complot te ontmaskeren dat het leven voortdurend terugduwt in de schaduw van de dood en de wereld, gedeeld met de anderen, tot een hel maakt."

Tegenover deze donkere kant van het leven, staat de lichte. De comedy, die het typisch menselijk vermogen om te lachen aanspreekt, wijst televisiekijkers op "de mogelijkheden tot vrijheid, ontplooiing en ontspannenheid, die modern comfort mogelijk maakt. De familie Huxtable en de bezoekers van Cheers bewijzen "hoe genietbaar het leven kan zijn."

Via andere programma's dringt bij voorbeeld de discussie over de medische ethiek "welhaast dagelijks de huiskamers binnen om ook daar de stemmen, de meningen en daarmee de reflectie los te maken." Niet minder spectaculair vindt Van Gennip de talrijke gedachtenwisselingen over de ethiek van de bewapening en van de economie en de aanzetten voor ontwikkeling van een ethiek voor ondernemers en bedrijven.

CBS

ZATERDAG

18.30 College Basketball NCAA Tournament, semifinal (L)
20.00 College Basketball NCAA Tournament, semifinal (L)
23.00 Boys of Twilight.

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie
24.00 CBS News.

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der School
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der School, Dj!sble Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 25,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de Kiekvogel door Marten Toonder



3575 — Tom Poes pakte de schetsen en de cassette bij elkaar en liep blij weg. Weliswaar had hij nu nog geen hulp om de oude Hocus uit zijn uitgeverij te krijgen; maar toch voelde hij, dat hij op de goede weg was.

"Als ik deze tekeningen in dat weekblad afdruk kan ik Joost en de markies misschien weer gewoon maken", dacht hij. "Nu moet ik nog iets voor heer Ollie verzinnen en dan kan ik... Hela!"

Met die laatste uitroep dook hij haastig weg in een droge sloot, die opzij van de weg liep. Want nu had hij de heer Kiekvogel in de gaten gekregen, die terzijde bezig was zijn toestel scherp te stellen.

"Laat dat!" riep Tom Poes uit zijn schuilplaats.

"Ach wat jammer", prevelde de fotograaf. "Ik moet u nu eenmaal knippen, meneer Poes. De uitgever stelt er prijs op u te brengen. Kom nu toch! Wilt u dan niet beroemd worden?"

"Hm!" zei Tom Poes. Hij dacht even na en kreeg toen een idee.

"Ach ja", hernam hij, "dat wil ik wel. Maar niet zo. Ik wil graag beroemd worden als bergbeklimmer".

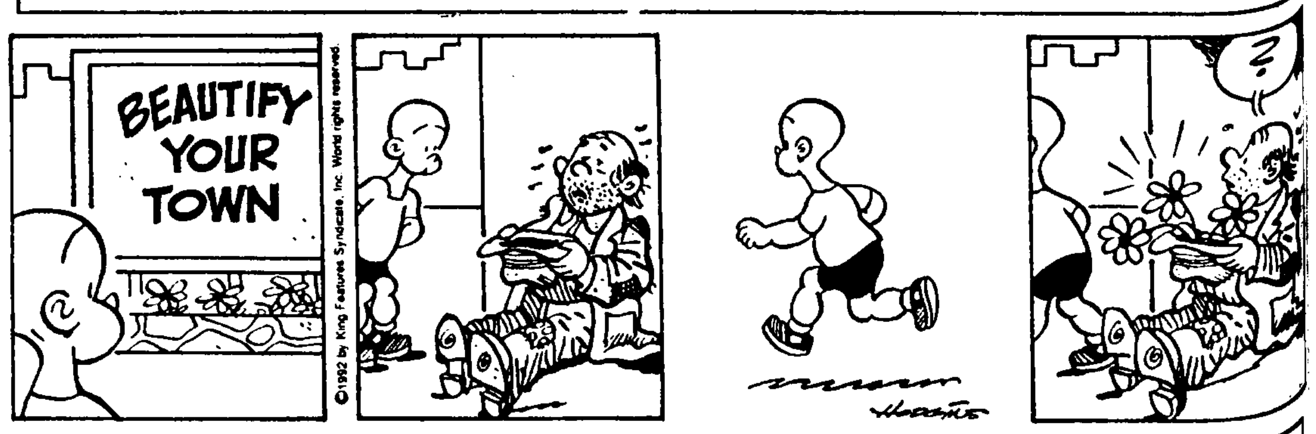
"Als bergbeklimmer?" herhaalde de ander verbaasd.

"Ja, waarom niet?" vroeg Tom Poes. "U hebt van de markies een autorenner gemaakt. U kunt alles met dat toestel. En daarom wil ik gefotografeerd worden op de top van die berg daar; bij ondergaande zon. Dat is net iets voor mij".

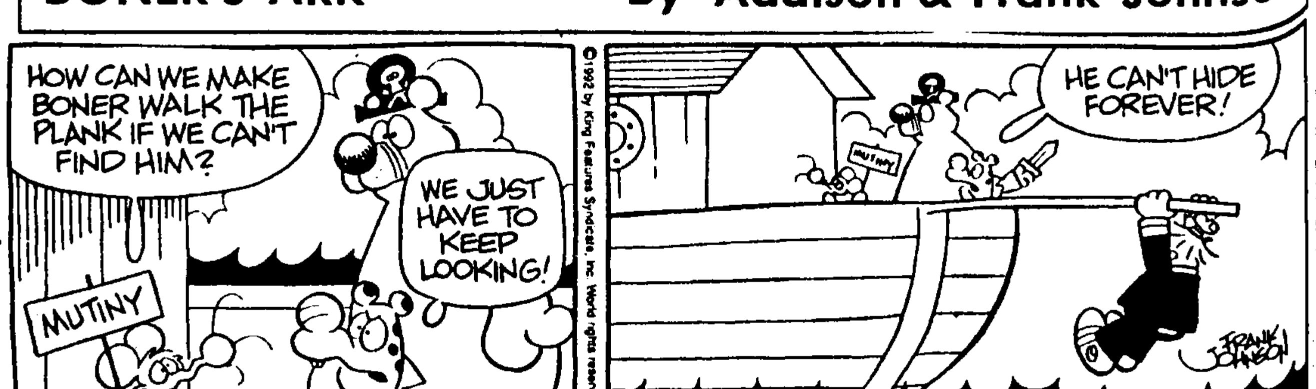
De heer Kiekvogel stemde mokkend toe. Hij pakte zijn spullen bij elkaar en verdween naar de stad om bergschoenen te kopen.

"Tot vanavond dan!" riep Tom Poes hem na.........

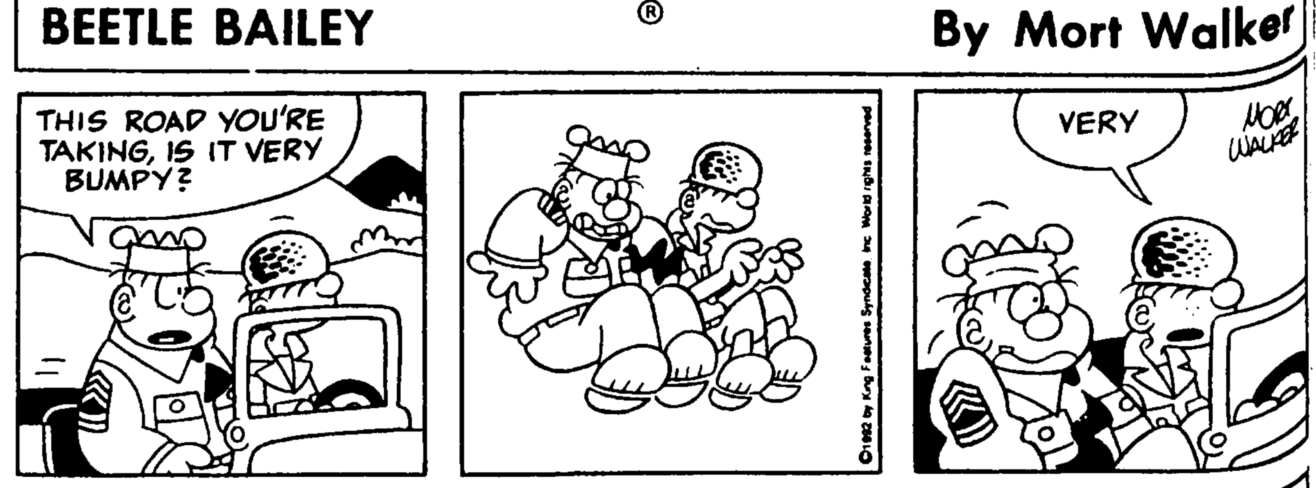
HENRY ® By Dick Hodgins



BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson



BEETLE BAILEY ® By Mort Walker



REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson



Stockmarket-NEWS

PREV.	3-4	FRANKFURT	PREV.	3-4	AMSTERDAM	PREV	3-4
3234.	3231.	DAX INDEX	1721	1719	CBS GEN.INDEX	125.30	124.70
		ASKO	895.00	892.00	ABN-AMRO	45.30	45.20
22.50	22.38	BASF	244.50	244.00	AEGON	127.40	127.10
55.00	55.63	BMW	583.00	581.00	AHOLD	86.90	86.60
40.75	41.63	COMMERZBANK	256.00	255.00	AMEV	55.10	54.50
31.88	31.88	DAIMLER BENZ	761.00	761.30	AKZO	151.20	149.80
35.13	35.00	DEUTSCHE BANK	715.00	712.00	BOLS	46.80	46.70
17.63	17.13	HOECHST	261.50	261.80	BUHR.TET.	46.50	45.90
15.75	15.50	KAUFHOF	517.00	514.00	DAF	21.40	21.10
22.63	22.25	MAN	378.80	379.00	DSM	107.80	108.00
81.13	82.38	PREUSSAG	389.50	391.50	ELSEVIER	111.10	111.10
52.25	52.50	SIEMENS	677.00	675.60	FOKKER	34.20	34.10
46.75	46.25	VW	366.50	369.40	GIST BROC.	35.70	35.40
40.50	40.00				HAGEMEYER	144.80	144.50
54.63	55.38				HEINEKEN	189.30	191.20
39.63	39.50	LONDON			HOOGOVENS	51.40	51.00
75.75	75.00				ING	52.40	52.20
37.13	36.25	FT-100 INDEX	2405	2382	KLM	35.40	34.80
39.00	39.63				KNP	35.40	43.90
12.38	12.00	ARGYLL	3.11	3.12	NEDLLOYD	43.40	58.00
82.38	81.88	BARCLAYS BANK	2.97	2.86	PHILIPS	38.90	36.70
50.00	50.50	BASS	5.30	5.18	ROBECO	97.10	96.30
40.50	41.50	BRITISH STEEL	0.66	0.64	ROLINCO	95.80	94.00
147.00	147.88	BRITISH TEL	3.12	3.07	RORENTO	71.20	71.10
87.88	88.25	BTR	4.03	4.02	RODAMCO	50.80	50.80
58.13	59.00	CADBURY	4.30	4.38	ROYAL DUTCH	142.80	141.80
		CABLE & WIRE	5.20	5.18	UNILEVER	182.60	180.80
69.88	70.00	GRAND MET	8.90	8.92	VMF STORK	44.20	43.90
76.63	76.63	MARKS & SPENCER	2.81	2.73	VOC	42.70	42.70
54.50	53.88	MIDLAND	4.63	4.83	VNU	81.90	81.60
46.63	45.50	TATE & LYLE	3.97	3.92	WESSANEN	93.00	93.70
36.50	36.30						
29.30	22.25						
		TOKYO					
341.00	341.20				TORONTO		
		NIKKEI DOW IND.	18286	18559			
4.07	4.07				TSE 300	3402.	3385.
		BRIDGESTONE	1070	1100			
19.77	19.98	CANON	1270	1300	ALCAN	19.13	19.00
		DAI ICHI KANGYO	1530	1440	BELL	45.75	45.50
133.75	133.50	DAIWA SEC.	720	735	BANK OF NS	20.63	20.50
		HITACHI	761	774	CAN.PAC.	16.63	16.38
1.64	1.63	HONDA MOT.	1490	1530	IMASCO	35.50	35.63
		JAPAN AIRLINES	780	715	LAIDLAW	11.38	11.25
173.05	174.50	NEC			MOORE	23.88	23.88
		NOMURA SEC.	1170	1210	NORANDA	17.13	17.38
1.88	1.84	NIPPON STEEL	387	[illegible]	PLACER DOME	11.88	[illegible]
124.15	125.50	MAZDA	480	490	POWER CORP.	14.88	14.88
83.88	83.94	SONY	4050	4110	ROYAL BANK	24.00	23.75

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt en voor vandaag droog; morgenochtend mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met een kleine kans op een enkele plaatselijke lichte bui.
Matige, overdag af en toe vrij krachtige tot krachtige, oostelijke wind (tussen vijf en 24 knopen).
WEEROVERZICHT:
Alhoewel het weer op de Benedenwindse eilanden ook in de komende 24 uur wederom door een hoge drukgebied beïnvloed zal worden, kan de vochtigheid voornamelijk in de onderste luchtlagen af en toe voldoende zijn om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
	Vanmorgen 08.00 L.T.	Afgelopen 24 uur		
Aruba	licht bewolkt	30	26	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	30	26	0.0
St Eustatius	zwaar bewolkt	29	25	0.0
St Maarten	zwaar bewolkt	31	26	0.0
Amsterdam	regenbui	09	01	0.7
Atlanta	licht bewolkt	14	03	0.0
Caracas	zwaar bewolkt	29	18	0.0
Kingston	zwaar bewolkt	32	25	0.0
New York	zwaar bewolkt	08	02	0.0
Port of Spain	licht bewolkt	32	24	sp
San Juan	zwaar bewolkt	32	24	0.0
Santo Domingo	zwaar bewolkt	30	22	0.0

Financieel Nieuws

Heineken lichtpuntje saaie beurs

AMSTERDAM - Op de Amsterdamse effectenbeurs viel vrijdag weinig te beleven. Het enige fonds dat de stilte doorbrak was Heineken. De aandelen van de bierbrouwer stegen in de loop van de dag f 4,20 naar een hoogtepunt van f 193,50. Winstnemingen drukten de koers aan het eind van de middag naar f191,20, toch nog f 1,90 hoger dan de slotkoers van donderdag.

De forse stijging vrijdagmorgen volgde op plannen van Heineken om de Duitse biermarkt op te gaan. Volgens een handelaar zou bovendien de manier waarop de bierproducent zijn beleid donderdag naar buiten bracht, een positieve invloed hebben gehad. "Heineken was dit keer heel open. Vroeger kon je voor heineken-nieuws net zo goed in de plaatselijke kroeg terecht."

De bonus in de vorm van stock-dividend (per vier aandelen een nieuwe) had volgens de handelaar weinig effect op de koers "verwatering zal nauwelijks optreden. Dat is binnen twee jaar weer ingelopen."

De flauwe stemming werd ingegeven door de zwakke handel op de buitenlandse beurzen. De lagere dollar die volgde op teleurstellende Amerikaanse werkloosheidscijfers en het uitblijven van bedrijfsnieuws stimuleerden de handelaren evenmin. Op de Amsterdamse effectenbeurs was de totaalomzet niet meer dan f 1,38 miljard, waarvan f 436 miljoen in aandelen. De koersindex- algemeen daalde van 204,90 naar 203,80 punten. De EOE-index kwam 1,12 punten lager uit op 303,09.

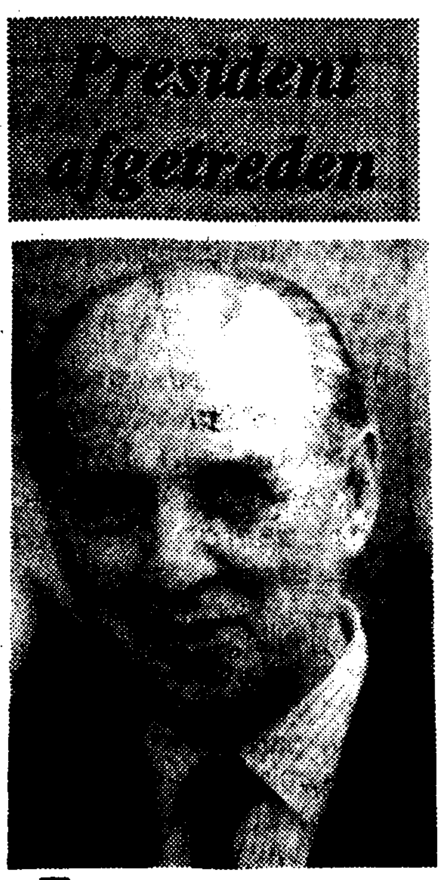
Bij de hoofdfondsen daalde Unilever f 1,80 naar f 180,80. Akzo verloor f 1,40 op f 149,80 en Koninklijke Olie moest f 1 inleveren op f 141,80. KLM ging zes dubbeltjes terug en kwam uit op f 34,80. Philips en Aegon daalden elk dertig cent. Het electronicaconcern kwam uit op f 36,70, Aegon op f 127,10. Pakhoed ging f 1 achteruit en sloot op f 45,20.

Op de lokale markt ging Nijverdal-Ten Cate f 3 omlaag naar f 101,00. Handelaren verklaarden de daling met winstnemingen op de stijging tot f 108,50 vorige week. Verenigd Glas verloor f 1 op f 522. Het bod van BSN op Verenigde Glas à f 520 per aandeel, dat vrijdag afliep, lijkt daarmee wederom mislukt.

Dollar levert twee cent in

AMSTERDAM - De tegenvallende groei van het aantal arbeidsplaatsen in de Verenigde Staten heeft de dollarkoers vrijdag verder terug laten zakken. Op de Amsterdamse wisselmarkt noteerde de Amerikaanse munteenheid aan het eind van de handel f 1,8335 tegenover een slotkoers van f 1,8515 op donderdag. Woensdag werd er nog een slot behaald van f 1,8630.

De dollarhandel verkeerde bij de opening van de markt al in een mineurstemming. In Tokyo was de "greenback" gedaald door de koersstijging van de Japanse yen en speculatieve verkopen door de centrale bank van Malaysia. De Europese handel keek vrijdag uit naar de werkloosheidscijfers in de Verenigde Staten. Er werd een groei van de werkgelegenheid, exclusief de landbouw, verwacht met ruim 60.000 banen. In plaats daarvan publiceerde het ministerie van arbeid een stijging over maart van slechts 19.000 banen. Volgens sommige analisten is het duidelijk dat het economische herstel in de VS nog even op zich laat wachten.



■ *TIRANA - President Ramiz Alia van Albanië heeft bekend gemaakt af te treden. Hij doet dit gezien de overwinning van de niet-communistische krachten bij de recente verkiezingen. Alia werd als president gekozen door het toen nog door de communisten overheerste parlement in april 1991.*
(AFP-satellietfoto)

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

Trans Europe Fund vreest voor achterblijven Engeland

AMSTERDAM - Afgezien van een mogelijk redelijk hoog groeipercentage tijdens de oplevingsfase van de economie zal op middellange termijn de economische groei in Groot-Brittannië gematigd zijn en achterblijven bij die op het Europese vasteland.

Enerzijds wordt dit veroorzaakt door de gemiddeld zwakke balanspositie van het Britse bedrijfsleven, anderzijds door de excentrische ligging binnen Europa. Ook de geringere expansieruimte in de dienstensector speelt een rol. Deze verwachting spreekt de directie van Trans Europe Fund uit in het jaarverslag.

Een factor van betekenis voor het economisch herstel zal de op gang komende ontwapening zijn. De produktiedaling van militair materieel zal de vraag naar staal en aluminium doen afnemen. Dit kan samen met het aanbod uit oost-Europa in een aantal cyclische sectoren de herstelbeweging afremmen en de marges onder druk houden. Daarentegen verbeteren de vooruitzichten voor een aantal weinig conjunctuurgevoelige bedrijfstakken zoals de voedings- en genotmiddelen en de farmacie.

Wanneer de inflatie in Duitsland binnen de perken blijft, komt de weg vrij voor een gematigd dalende beweging van de geld- en kapitaalmarktrente zowel in Duitsland als in overig Europa. Dit zal tevens tot een forse opwaartse beweging van de aandelenmarkten kunnen leiden en een impuls vormen voor een versnelling van de economische groei.

Het vermogen van het Trans Europe Fund is vorig jaar gestegen van f 568 miljoen tot f 673 miljoen of met 18,5 procent. De intrinsieke waarde per aandeel steeg met 10,2 procent tot f 76,90. Het aantal uitstaande aandelen steeg door plaatsing van 618.404 stuks tot 8.759.138. Het dividend wordt verhoogd van f 1,20 tot f 1,32.

Handelsoverschot Duitsland komt uit op 2,2 miljard mark

FRANKFURT - Duitsland heeft in februari een overschot op zijn handelsbalans geboekt van 2,22 miljard mark, zo heeft het Duitse bureau voor de statistiek donderdag bekendgemaakt. Het overschot is ruim groter dan de schamele vijftig miljoen mark die Duitsland in januari aan zijn handel met het buitenland overhield.

De export kwam in februari uit op een bedrag van 54,97 miljard mark na 54,38 miljard mark in januari. De waarde van de import daalde van 54,33 miljard tot 52,75 miljard mark. De Centrale Bank van Duitsland heeft donderdag in voorlopige gegevens bekendgemaakt dat de lopende rekening van de betalingsbalans over januari is uitgekomen op een tekort van twee miljard mark. Het tekort over januari werd herzien van 6,4 miljard tot 6,7 miljard mark.

DANKBETUIGING

Langs deze weg willen wij onze dank betuigen voor de getoonde belangstelling en het medeleven bij het overlijden en de begrafenis van onze dierbare

PIETER CAREL GORSIRA

De bloemen, kransen, telegrammen en telefoontjes hebben wij zeer op prijs gesteld. Een speciale dank gaat uit naar zusters Olivia Windster, Olivia Barby, Reginalda Rooeje, Myrna Ricardo en overigen en doktoren van Centro Medico Aesculapius voor hun zorgzame verzorging.

Namens de Families
Obediente, Gorsira en de Haseth.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fenau: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Nachtdienst t/m 7 april: zuster Geerts. Tel.: 370460.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Filesia. Tel.: 626314, pageboy 027-053 b.g.g. 691836.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Filesia. Tel.: 626314.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691348, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Mattheeuw; Tel.: 648827 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
4 april 1992 vanaf 08.00 uur tot 6 april 1992 om 07.00 uur:
Dokter Mercelina, Spreekkamer: Santa Rosa. Tel.: 671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 369043 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
3 april 1992 vanaf 17.00 uur tot 6 april 1992 om 07.00 uur:
Dokter Davelaar, Sentro Mediko Seru Fortuna. Tel.: 684122; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 617142 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
3 april 1992 vanaf 17.00 uur tot 6 april 1992 om 07.00 uur.
Dokter Sommer, Spreekkamer: Barber. Tel.: 641658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 648930 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

HYGIËNISCHE DIENST
In het weekeinde van 3 april t/m 5 april 1992 na kantooruren heeft de heer S. Pieter. Tel.: 625800, pagenummer 010-0713 dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda
de Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.: 682857.
Punda
Brievengat, Corriweg 32. Tel.: 379098/379567.

ZONDAG
Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum). Tel.: 685022/685023.
Punda
Mampuritu, Santa Rosaweg 329 (gebouw Sentro Mediko Santa Rosa). Tel.: 674475/674750.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
4 april: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 157-E.
5 april: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

POSTMUSEUM NEDERLANDSE ANTILLEN
(hoek Keukenstraat/Kuiperstraat, Punda)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 09.00-18.00 uur; zaterdag van 09.00-15.00 uur. Op zon- en feestdagen gesloten (tenzij in zeer bijzondere omstandigheden.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CENTRO PRO ARTE
20.30 uur optreden van de Nieuwe Dansgroep (uit Nederland) met 'Stills/Photographs' o.l.v. Jacqueline Knoops - Schouwburgweg z/n.

ZONDAG

LANDHUIS ASCENCION
10.00-14.00 uur 'open house'.

PLATAFORMA OTROBANDA
17.00 uur verzameling bij de grote klok op Brionplein voor de 'suneat kaminata'.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur 'Seawind Crown' (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 18.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jezus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 06.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 08.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30+16.30 uur dienst;
Seru Fortuna
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur [illegible].
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur [illegible].

NOACH-KAPEL

zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) -Marinebasis Parera.

* * * * * * * * * * * * * * * *

Te huur gevraagd:
[illegible]
Tel: 672000 tst. 37
676035
na kantooruren.

Zondag 5 april vanaf 12.00 uur af te halen de echte INDONESISCHE RIJSTTAFEL met sajor lodeh, sg. telor, sambel goreng kering, vlees, atjar, kip, frikadel djagoeng, saté, pisang goreng, kroepoek, sambel badjak.
Naf 10,= p.p.
Ook hebben wij bami goreng, ba-pao, loempia.
Fam Kerger Canadaweg 9
tel. 683459.
Selamat datang dan makan.

Gedipl. N.G.S.
Sportmasseur
geeft
sportmassage en
tevens
ontspannings
massage. Bel voor
informatie 677244

TE HUUR AANGEBODEN
3 SLAAPKAMER-WOONHUIS

In een vrij rustige buurt en vijf minuten lopen van het strand
Huur: Naf. 1200,— p/m + 1 maand borg
Beschikbaar 15 mei 1992
Tel.: 691085
(tussen 5 - 10 uur 's avonds)

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zon[der] te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorzien[ing on]derbreken op:

* Maandag 6 april 1992
Van 9 uur t/m 2 uur

* Gedeelte Berg Altena tussen Bergstraat en Imelda Grill, K[...] Gutierez I Geraldina, gedeelte Versailleswég, gedeelte Parerawi[jk], gedeelte Cocowijk, gedeelte Parerawijk, Bergstraat, Arraratw[ijk], St. Jagoweg, gedeelte St. Jago en Coronet, Alto Vistaw[eg], Arraratwijk.

KODELA

Te huur aangeboden voor vakantiegangers.
Een leuk appartement, gemeubileerd, met airco, keuken, zitkamer, eethoek, badkamer, 1 slaapkamer. Inkl. water, gas & elect. In een rustige buurt. Bel 676397

Ned. echtpaar zoekt per direct
Huishoudelijk Hulp,
5 dagen per week van 8.00 - 13.00 uur.
Kaya Roi Katochi 70,
tel. nr. 374935 /
602518 bellen zondag
na 19.00 uur.

WOONHUIS
TE HUUR
GEVRAAGD
4 Slaapkamers - 2 badkamers
Goede staat van onderhoud
Voor langere periode.
TEL.: 627144
Tussen 9 en 5 uur

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 5 mei 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao op "TONIE KOENTJE", ter grootte van 1010m2, nader omschreven in meetbrief 281 van 28 juni 1978, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als KAYA JOHN MENGE 58.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Nadere informatie betreffende eventuele financiering door de executerende bank is verkrijgbaar op het ondergetekende notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655

UNIVERSITEIT VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

In het kader van de lezingencyclus van de Facu[lteit der] Rechtsgeleerdheid zal

Prof.mr. F. Molenaar

hoogleraar Bankrecht aan de Katholieke Universiteit Bra[bant] Tilburg, op woensdag 8 april 1992 een lezing houden ov[er het] onderwerp:

DE AANSPRAKELIJKHEI[D] VAN DE BANKIER

Plaats : Aula UNA
Datum : 8 april 1992
Tijd : 20.00 uur
Toegang : Vrij

dr. F.B.M. Kunneman
Decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Universidat Nashonal di An[tiyas]

Te koop
Doberman
(reu) met
stamboom 1
jaar oud.
Tel. 677244

Comsys International B.V. is the Netherlands' market leader in the fields of Audiotex and Voice Response.
In most European countries Comsys has built up an equally strong reputation.

Comsys Curaçao N.V. is now looking for a qualified person to immediately fill the following position:

PC SYSTEM ENGINEER

Requirements:
In depth knowlegde and experience in:
UNIX / XENIX / DOS
Knowledge and programming experience in C.

Applications should be sent within fourteen (14) days to: Comsys Curaçao N.V., Postbus 6085

COMSYS

Te huur: Gemeubileerde 2 slaapkamerwoning voor 3 mnd.
Beschikbaar vanaf 6 april '92. Info: 614321

Te huur: Centraal gelegen, luxe 2 slaapkamer vakantieappartement. Voorzien van alles.
Periode: 6/4/'92 - 14/4/'92
Info: 614321

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 14 april 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao op "DAMACOR", ter grootte van 1210m2, kadastraal bekend als Tweede District Sectie A nummer 3369, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Alablancaweg 59.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655

GEVRAAGD
Leuk en vlot
MEISJE
voor onze cosmetica afdeling
M.A.V.O./H.A.V.O.-opleiding
Eigen auto
Reizen geen bezwaar.
Graag contact opnemen met:
BREMAR AGENCIES N.V.
George Madurowweg 4
maandag 6 april tussen 2 en 3 uur

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

BEKENDMAKING
Vanaf 1 april 1992 is
Gusta Lichtveld-Gemerts
niet meer werkzaam bij
BREMAR AGENCIES N.V.

BONSAI

MANAGER TUINCENTRUM
- leidinggevende capaciteiten
- organisatorisch vermogen
- commerciële instelling
- spreekt Nederlands, Engels, Spaans en Papiaments
- leeftijd tussen 25 en 40 jaar
- in het bezit van een auto
- weet van aanpakken
- enige kennis van flora & fauna strekt tot aanbeveling

GROENVERZORGER
- vriendelijk voor planten en mensen
- leeftijd tussen 25 en 35 jaar
- in het bezit van eigen auto
- verantwoordelijkheidsgevoel
- enige kennis van planten en chemicaliën

INSTALLATEUR IRRIGATIE
voor het aanleggen van drip- en sproeisystemen
- vriendelijk voor planten en mensen
- leeftijd tussen 25 en 35 jaar
- minimaal LTS opleiding / MTS strekt tot aanbeveling
- verantwoordelijkheidsgevoel.

Gelieve telefonisch een afspraak te maken met de administratie tel.: 379[illegible]

COCO
BEACH FASHION

De Zomerkollektie '92
van Joye & Fun
is binnen
PE Florence - tassen en strandtas[sen]
Sunflair - badmode
COCO garandeert Exclusivit[eit]

TOT ZIENS BIJ COCO!
Op het nieuwe parkeerterrein van het Avila Beach Hotel. tel. 658088

Openingstijden:
ma t/m vrij. 8.15-12.15 / 14.30-18.30
za. non stop 10.00-16.00
zo. gesloten

schildersbedrijf
Perfect
Voor al Uw schilderwerk
tel.: 601766-369127
fax: 369127

TE HUUR GEVRAAGD
SETEL N.V.
vraagt op korte termijn te huur in het centrum van Punda

2 KANTOORRUIMTES
van elk ca. 100 mtr.

(alleen begane grond) ten behoeve van haar inkasso- en verkoopaktiviteiten.
Opgave dient schriftelijk te geschieden aan:

de Direktie van
SETEL
SERVISIO DI TELEKOMUNIKASHON N.V.
F.D. Rooseveltweg 337
CURACAO

TE HUUR
1 sl. App. voll. inger.
Naf. 2[illegible],- p/w v/2 pers.
2 sl. App. voll. inger.
Naf.350,- p/w v/2 pers.
Inl.: 683459

Te koop
LADA 1205
(vierkant model)
2 1/2 jaar oud.
In goede staat.
NAf. 4.750,=
Pallastraat 6
615636

IMPROVE YOUR JOB PROSPECTS
Train For the Job You Really Want

ICS has provided the proven training that has helped men and women all over the world to prepare themselves for exciting, rewarding careers. WHY NOT YOU?

The decision to invest time, energy and money in preparing for a new career is not an easy one. Yet it may be the most important decision you will ever make. The right education can help you qualify for the job you want...more money, more prestige, a better way of life.

At ICS we've spent over hundred years training people for exciting, profitable careers. [illegible] men and women around the world have used ICS home training to realize their career dreams [illegible] ICS has one of the finest Distance Learning programs offered Worldwide.

Through independent study you study at home in your spare time to get the education you want. And ICS makes it easy because lessons are clearly written. Everything you need to complete your training is included with your program at one low price. [illegible] so you can study without delay.

So if you want to [illegible], advance in your present job or start a whole new career, this is your opportunity. Select one of the courses below and...

SEND FOR FREE FACTS—NO OBLIGATION.

International Correspondence Schools, Dept. [illegible]
[illegible] Pennsylvania 1[illegible]01, U.S.A.

[illegible]

AMSTEL GELUKSKETEN
WINNAARS GROTE PRIJZEN

Er waren enkele personen die goede nummers geraden hadden in de trekking van 26 maar[t]

1ste prijs: Fls. 5.000,- wordt verdeeld onder:

O. Alberto	Jan Dorat 125	Cur	(Fls. 1.000,-)
E. Benito	Montaña Abou K-49	Cur.	(Fls. 1.000,-)
L. Lauffer	Van Bournestraat 11	Cur.	(Fls. 1.000,-)
J. Martis	Piscaderaweg 144	Cur.	(Fls. 1.000,-)
G. Ostiana	Kaya Metrologico 24	Cur.	(Fls. 1.000,-)

2de prijs: Fls. 2.000,- wordt verdeeld onder:

S. Adamus	Cocoladeweg 5	Cur.	(Fls. 666,67)
J. de Grijze	Kaya Alemania 1	Bon.	(Fls. 666,67)
H. de Wit	Ledaweg 79	Cur.	(Fls. 666,6[illegible])

3de prijs: Fls. 1.000,- gaat naar:

E. Martina	Sta. Rosa 26[illegible]	Cur.	(Fls. 1.000,-)

HET PANASONIC 14" TELEVISIETOESTEL WERD GEWONNEN DOOR:
V. Hansen Seru [illegible] 143 Cur.
R. Wanga Kaya Sinfonia 8 Bon.

De prijzen voor de volgende trekking van 9 april zijn:
1ste prijs: Fls. 5.000,-
2de prijs: Fls. 2.000,-
3de prijs: Fls. 1.000,-

AMSTEL BEER



Industriepark Groot Davelaar - Tel.: 371000 - Fax: 378979

indelCom®
BEDRIJFSCOMMUNICATIE OP MAAT MET GEGARANDEERDE PRIVACY
- Lange afstand communicatie
- Non - stop werking
- Komplete noodvoeding
- Professionele installatie
- Groeps - & individuele oproep
- Mobile data terminals
- Mogelijkheid tot scrambling
- Vakkundige service

SERVICE OUR #1 POLICY
ERICSSON
indel

ÑAPA

AMIGOE

Weekend Bijlage

ZATERDAG 4 APRIL 1992

JOPIE CIJNTJE ...25 jaar met plezier geholpen...

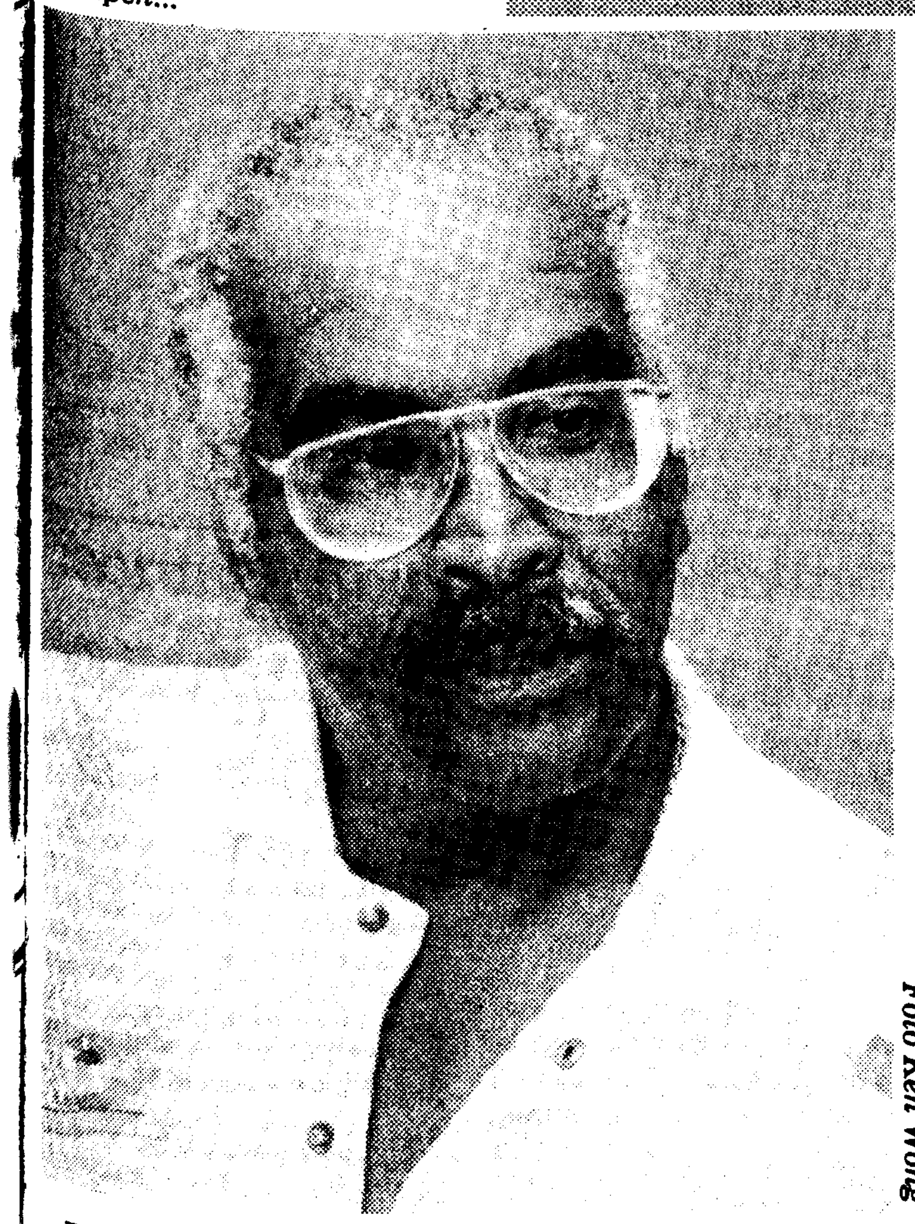


Foto Ken Wong

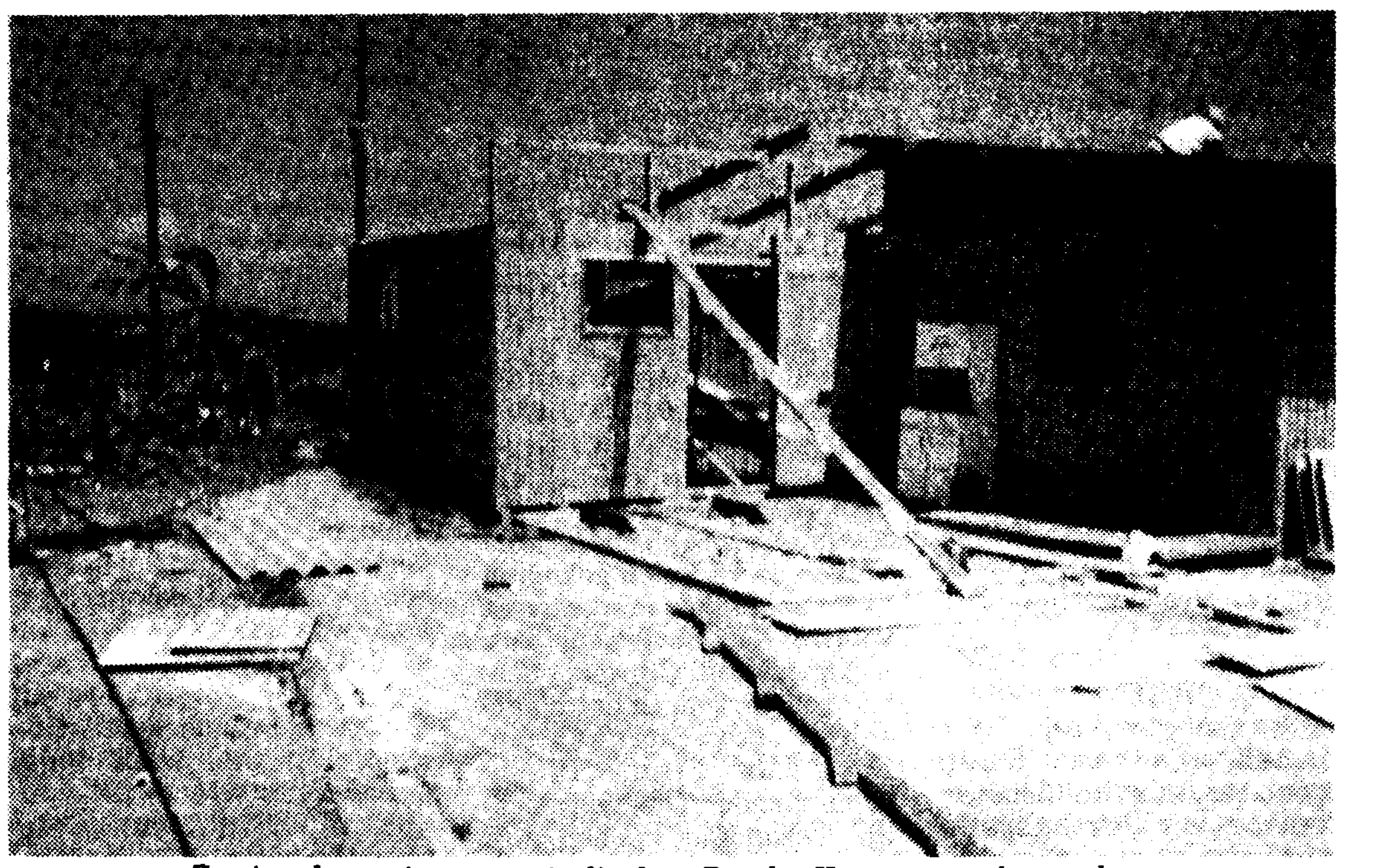
VIJFTIG PROJECTEN PER JAAR ONDER HANDEN

= door Nel Casimiri =

Jopie Cijntje: 'Niet te veel reclame, anders krijgen we er teveel'

Drecha Kas maakt van krotten weer leefbare woonruimtes

RONDRIJDEND over Curacao zie je de prachtigste wijken en er worden steeds meer nieuwe en mooiere huizen gebouwd: in Jan Thiel en Mahuma, Curasol en Cas Grandi, Montagne Abao, Beurs, Jongbloed. Maar je kunt ook een andere weg nemen. Je verlaat de geasfalteerde wegen en volgt de zandwegen van Bivak, Julian en Buena Vista, van Kanga, Dein, Souax of Wishi en Marchena. De tegenstellingen tussen deze twee routes zijn wel erg groot. Zie je in het eerste geval prachtige huizen met nog mooiere tuinen, groot, groen en bloeiend, de andere route toont veel slecht gebouwde woningen, soms totaal verwaarloosde krotten. Je komt constructies tegen van wat oude planken verbonden met roestige zinkplaten. De open stukken fungeren als raam. Kom je daar binnen dan blijken er hele gezinnen te wonen, vaak moeders met vijf, zes jonge kinderen. Daarna rij je verder, ernstig kijkend en overdenkend hoe zwaar het leven voor sommigen moet zijn en hoe groot de tegenstellingen zijn op Curacao. En je gaat over tot de orde van de dag...



Zo zien de woningen er uit die door Drecha Kas aangepakt worden.

Dat gebeurt bij bijna iedereen, maar gelukkig zijn er ook mensen die er wat aan doen. Al 25 jaar is op Curaçao de Stichting Drecha Kas werkzaam. Vijfentwintig jaar geleden heeft een groep mensen de schouder onder het huizenprobleem gezet en zij proberen de ergste nood te lenigen. Je hoort niet vaak van deze stichting. Meestal doen zij hun werk in stilte, d.w.z. zonder publiciteit, maar door hun jubileum staan ze dit jaar in de belangstelling. Ze waren de vorige week op de televisie te zien toen een groep leerlingen van het Zwijssen College meehielp een huis te herstellen en er stond laatst ook een foto in de krant.

Eén van de oprichters van Drecha Kas is Jopie Cijntje. Hij vertelt over de Stichting, over het ontstaan, maar vooral over het werk van vandaag, van gisteren en morgen.

"Het is goed dat we niet vaak zo in de belangstelling staan, want hoe meer publiciteit hoe vaker ze ons bellen. Nu is het feest, maar normaliter timmeren we niet aan de weg. De laatste week hebben we al dertig aanvragen gehad en we hebben nog een wachtlijst van 110 liggen. Als wij iedere week, als we een sleutel overhandigen, in de krant zouden staan, zou het aantal aanvragen onvoorstelbaar groot worden".

BEGIN

De Stichting Drecha Kas bestaat 25 jaar. Ze hebben ongeveer vijftig projecten per jaar onder handen. Dat betekent dat er bijna elke week één klaar komt. Maar hoe is het begonnen, wie is op het idee gekomen?

Cijntje: "We zijn begonnen in 1967. Broeder Theofried Derksen en ik waren actief binnen de katholieke verkenners en we zochten naar activiteiten om de *Rowans* en de oudere verkenners bezig te houden. Ze waren het knopen leggen, het vuurtje stoken en het kamperen zo langzamerhand beu. Toen ontmoetten we toevallig een aalmoezenier van de Europese bouworde, Jose Ghekiere, die verbonden was aan een bouwkamp in Venezuela. Hij vertelde vol enthousiasme over de bouworde in Europa, in Afrika en in Zuid-Amerika en er begon bij ons een lichtje te branden. Het is begonnen als een soort spel in 1967, maar het is uitgegroeid tot een serieuze organisatie waar geen spel meer aan te pas komt, een organisatie die niet meer weg te denken is uit onze gemeenschap. Ons doel is het herstellen van huizen van arme mensen. We vragen geen geld voor ons werk, het is helemaal vrijwilligerswerk".

Maar ook al is het vrijwilligerswerk, u hebt wel geld nodig voor materiaal en dergelijke.

"We zochten contact met pater Brenneker en zijn organisatie *Pan pa mi ruman*. Dat is een stichting die voedsel uitdeelt aan noodlijdende gezinnen. Hij had wel geld en hij sponsorde in het begin de projecten van onze stichting. Pater Brenneker wees ook de projecten aan, want hij had contact met de mensen".

VERKENNERS

Drecha Kas is begonnen als onderdeel van de verkenners. Men werkte met jongens van de jeugdbeweging. Maar in 1971 is het een officiële stichting geworden, met rechtspersoonlijkheid, de Stichting Drecha Kas. Jopie Cijntje is al die tijd voorzitter geweest. "Het is een taak die niemand wil overnemen. Het is een deel van mijn leven geworden".

Wat was het eerste project van Drecha Kas?

"Ons eerste project was een huis op Ronde Klip. Ik ben er een maand of vier geleden nog eens wezen kijken, maar het is weg. Frater Max Ghering, onze secretaris, heeft een verslag gemaakt van deze 25 jaar. We hebben een goed archief. Dat verslag is voor ons zelf ook erg interessant, want er staan veel dingen in die we al lang vergeten waren".

Drecha Kas krijgt zijn financiën tegenwoordig niet meer van *Pan pa mi Ruman*, maar valt de laatste 12 jaar onder de sociaal-educatieve projecten van Sede Antia. Hun eigen inbreng zit in de lonen, die niet worden uitbetaald, maar wel verwerkt worden".

"Als je geld wilt hebben van Sede Antia moet je een eigen inbreng hebben van 25% van de kosten. En wij hebben niets. Daarom worden de lonen verrekend tot een bepaald tarief, net als de transportkosten, fourage, verzekeringen e.d., zodat we de 75% subsidie kunnen krijgen".

Werkt u nog steeds met verkenners?

"Het is heel lang goed gegaan met de verkenners en de Jonge Wachters, maar zo'n zeven, acht jaar geleden is dat minder geworden, omdat wij zelf niet meer actief zijn in de jeugdbeweging. Drecha Kas vraagt al onze aandacht. Daarom zijn we binnen gestapt bij de technische scholen en de mavo's. De MTS bouwt voor ons drie huizen per jaar. Voor de school zijn het leerprojecten. Vorige week is er een huis afgekomen en nu zijn ze al begonnen aan het volgende op Kwartje. Het is voor die leerlingen een brok ervaring. Ze voelen nu in levende lijve wat het betekent om op een dak te zitten. Je kunt het op school wel uitleggen, maar ze moeten het ondervinden".

En wie zoekt nu de projecten?

"Sinds wij niet meer afhankelijk zijn van pater Brenneker, zoeken wij zelf onze projecten. De mensen komen naar ons toe. Zo zijn er bijvoorbeeld leerkrachten van scholen die vertellen dat ze leerlingen hebben bij wie thuis het dak lekt, of waar ze geen vloer in het huis hebben. Ook krijgen we tips door van pastoors van de parochie, van de buurtcentra en van de Stichting Ayudo Sosial. We hebben geen kantoor en zijn daarom moeilijk te bereiken. We komen thuis bij elkaar om te vergaderen. Ieder heeft wat thuis, de een het archief, de ander de kasboeken. De mensen kunnen ons bellen. Als zij een project bij ons aanbrengen, gaan wij op stap en gaan we kijken of wij wat kunnen doen. Wij maken uitsluitend houten huizen. Stenen huizen zijn veel moeilijker. Misschien lijken houten huizen niet zo duurzaam, maar ze staan al vlug 25 jaar en dat is veel in zo'n geval. Ze moeten alleen goed onderhouden worden door de bewoners".

U bouwt ook hele nieuwe huizen. Hoe gaat dat te werk?

"Wanneer wij besloten hebben iemand te helpen, krijgen ze van ons huiswerk mee. Zij moeten een terrein hebben. Wij zetten de lijnen uit en zij moeten zelf de geulen graven. Wij komen dan kijken of het goed is en daarna komen wij met blokken, zand en cement voor het fundament. Die funderingen moeten zij zelf bouwen. Hoe ze het doen moeten zij zelf uitzoeken. Dat is hun inbreng. Als die fundering af is, komen wij bouwen. Meestal wordt ook gedeeltelijk de keuken opgetrokken uit steen en de natte cel. Dat is beter. En dan komt onze bouwploeg".

En uit wie bestaat zo'n bouwploeg?

"Dat kan de MTS zijn of de jeugdbeweging. Vorig jaar hebben ook de serviceclubs geholpen. De Round Table heeft twee projecten gefinancierd en helpen bouwen".

U zegt: helpen bouwen. Die deftige heren in driedelig pak?

"Ja, dat hebben ze gedaan, met titels voor en achter hun naam. Ze hebben in twee zaterdagen een huis opgezet. Wij hebben de technische leiding gegeven en zij hebben de arbeid verricht".

KORTENAER

En niet alleen de service clubs helpen:

Cijntje: "Drie maanden geleden heeft de bemanning van de *Kortenaer* op Banda Bou twee families geadopteerd. Ze hebben een bazaar gehouden en een open dag als fundraising om materiaal te kopen. Ze hebben de fundering gelegd voor twee nieuwe woningen. Gedeeltelijk samen met ons. Nu is het schip uitgevaren maar de 6e zijn ze weer terug. De 11e worden de huizen afgebouwd. Die marinemannen vonden het leuk samen met ons te werken. Zij hebben ook beloofd een draaiboek samen te stellen en dat door te geven aan het volgende schip, zodat ook die nieuwe mensen kunnen helpen. Zoiets hangt meestal af van de man die ervoor staat. Het lukt als die erin gelooft en zijn bemanning enthousiast kan maken. Met de *Kortenaer* ging het erg leuk. Iedereen heeft meegewerkt, tot aan de vrouw van de kapitein toe".

Zo langzamerhand gaat er veel geld om bij de Stichting. "Vanaf het begin tot nu hebben we meer dan 1,5 miljoen uitgegeven aan projecten. En de nood is nog even groot. Het lijkt wel nooit op te lossen. Naast Sede Antia krijgen we ook geld van andere Europese fondsen, zoals het Juliana Welzijnsfonds. En er is een groep donateurs die elke maand geld stort. Dan zijn er ook instanties die helpen als we geld nodig hebben, dus als we echt krap zitten kunnen we daar aankloppen. Maar we maken daar niet te vaak gebruik van, want ik hou niet van bedelen. Ik ben een slechte bedelaar. We doen goed, positief werk en we verwachten dat de mensen zelf helpen. Ik kom een keer langs om te vragen, niet vaker".

De laatste jaren maken de medeweerkers van de Stichting een fotoreportage van elk project. De mensen krijgen dan een foto van hun huis van voor het gerepareerd is en één van daarna. Jopie Cijntje laat een paar fotoboeken zien.

"Het is toch niet voor te stellen dat mensen in zulke omstandigheden moeten leven? Deze mensen sliepen gewoon op het zand. Als je ziet hoe het nu is, geeft dat zo'n voldoening. Iedereen is zo tevreden". De wanden van een nieuw huis worden standaard op maat gemaakt en staan zo overeind. In twee zaterdagen kan een nieuw huis klaar zijn".

"Ik heb een groep van oudere mannen. Als die er zin in hebben, doen ze het in een dag. Als je de gezichten van de mensen ziet als hun huis klaar is: ze worden weer mens. In een klein huisje, wat planken, wat golfplaten, woonden twintig mensen. Als ik er nu langs rij: er hangen gordijnen voor de ramen, alles ziet er zo keurig netjes uit! Ik heb geen goed geheugen voor gezichten, maar laatst kwam ik een mevrouw tegen en die sprak me aan. Ze vroeg me of ik haar niet herkende, maar ik wist het niet, al kwam ze me vaag bekend voor. Vorig jaar hebben we voor haar een huis gebouwd. Maar ze zag er ook zo anders uit! Ze was naar de kapster geweest en had een nieuwe jurk aan. Ze zou naar een feest gaan en ze vertelde dat ze haar vriendinnen nu ook bij haar thuis kon ontvangen. En ze had plannen om een t.v. te kopen, zodat haar kinderen thuis zouden blijven en niet meer de straat op hoefden te gaan. Zo belangrijk is een goed dak boven je hoofd".

VOORWAARDEN

U zoekt de projecten uit, maar u stelt ook eisen?

"Ja, allereerst moet het terrein van hen zijn, we werken niet aan huurhuizen. Daarnaast moeten ze ook zelf meewerken. We komen niet als aannemer, we komen als vrienden. We verwachten dus dat ze zelf meewerken. Vaak zijn er geen mannen in zo'n gezin, maar meehelpen kan toch, al is het maar met spijkers aanreiken. En als zij het eten voor ons kunnen verzorgen, is dat o.k., maar het is niet nodig. Als je ziet hoe primitief er soms gekookt moet worden, kan dat ook niet. We werken meestal voor jonge gezinnen, hoewel gezin niet het juiste woord is. Door de week en in het weekend is er geen man te bekennen. Die komen 's avonds laat en zijn vroeg weer weg. Maar de kinderen hebben er geen schuld aan dat ze geboren zijn. Je kunt niet zeggen, geen vader, dus je wordt niet geholpen".

Drecha Kas bouwt niet altijd hele huizen, meestal repareren ze bestaande huizen. Door de wind en het zout droogt het hout uit of verrot het. Drecha Kas vervangt wanden of daken, repareert lekkende daken, bouwt een stuk aan een bestaand huis ter uitbreiding of bouwt een toilet aan.

"Er staan ongeveer 40.000 woningen op Curacao. Daarvan zijn tien procent krotwoningen en in een groot deel daarvan ontbreekt een toilet. In de afgelopen 25 jaar hebben we 585 projecten uitgevoerd. Daarvan zijn 149 nieuwbouwprojecten en 436 reparaties aan bestaande huizen geweest. We hebben ook gesproken over sanering van hele wijken, maar met de vrijwilligers die we hebben is dat onmogelijk. We werken alleen op de zaterdagen of in de vakanties. In de vakanties organiseren we altijd een bouwkamp. Je ziet, de romantiek van de verkennerij is niet helemaal weg. 's Morgens bouwen we dan en 's middags gaan we vissen of zwemmen of wat er gedaan wordt in een kamp. We kamperen in de buurt van ons bouwproject".

De activiteiten van Drecha kas vragen veel tijd van de organisatoren.

"We gaan dit jaar weer naar de jeugdbeweging om te vragen of ze weer mee willen doen. Natuurlijk neemt het voor ons veel tijd in beslag. We moeten naar de mensen toegaan, uitzetten, controleren. Ook vergaderen we elke dinsdagmiddag. Het is bijna een dagtaak".

Drecha Kas is niet aan een plaats gebonden. Ze helpen met huizen repareren waar dat nodig is, in de stad, in de buitenwijken, op Banda Bou of Banda Riba. Bij de projecten van 1991 staan in het jaaroverzicht onder de 47 namen zowel Kortijn als Jan Boos, Weg naar Fuik als Dokterstuin, Sebastopolstraat als Souax. Maar de namen van de betrokken personen worden niet vermeld, ook niet in het jaarverslag. Zij blijven anoniem.

Cijntje: "Wij weten waar het is. Niemand anders. U weet hoe het in onze samenleving gaat. Als alles goed gaat, is alles goed, maar als er ruzie ontstaat, kun je elkaar alles verwijten".

Op Aruba hebben de organisatoren van de Curaçaose Drecha Kas een Arubaanse Drecha Kas opgericht, maar zo vlug mogelijk stond de Arubaanse stichting op eigen benen. Er treedt geen bevoogding op. Ieder regelt alles zelf. Op Sint Eustatius is met behulp van Drecha Kas een groot deel van de binnenstad gerestaureerd. Dat gebeurde op aanvraag van een ontwikkelingswerker. De Stichting Drecha Kas heeft de leiding gehad over de bouwgezellen die daar werkten. Om de drie of vier

Vervolg op pag. 3

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

'Alles aan Hillary Clinton is talent'

Vrouw van presidentskandidaat zou zelf betere kans maken

HILLARY CLINTON is eigenlijk te mooi om waar te zijn. Ze is advocaat, feminist, zakenvrouw, lobbyist, politicus, echtgenote, elegant, dapper, moeder, vrouw en meisje. En dat alles is Hillary Clinton met totale toewijding en een schijnbaar onuitputtelijke lichamelijke en geestelijke energie. Al die kwaliteiten vormen tezamen één van de voornaamste verklaringen voor het imponerende politieke succes tot dusverre van haar levenspartner.

'Hillary, Hillary!', scandeert het publiek op menige verkiezingsbijeenkomst waar de Democratische presidentskandidaat Bill Clinton optreedt, maar waar de mensen nog liever 'Amerika's toekomstige first lady' horden. Na het schorre geluid van Bill, is het met Hillary's krachtige timbre uit de kleine gestalte alsof Edith Piaff het bevel over de zaal op zich neemt.

Alles aan Hillary Clinton (44) is talent. Ze was een briljant rechtenstudente aan de wereldbefaamde Yale Law School in Connecticut, waar ze als Hillary Rodham uit Illinois Bill Clinton uit Arkansas ontmoette, voor wie ze haar gedroomde justitiële carrière in New York of Washington een andere wending zou gaan geven. Volgens sommige experts die haar talrijke vroege essays hebben gelezen, had Hillary Rodham een uitzonderlijk verfijnd 'legal mind' en het ideale 'justitieel temperament' en leek ze zelfs een kans te maken om Amerika's minister van Justitie of lid van het Hooggerechtshof te worden.

INZET

'Ze is een ster', zegt haar vriendin en advocaat Susan Thomases, die nu door de Clinton-verkiezingscampagne is ingehuurd voor juridische adviezen. 'Ze gelooft dat je alles op het hoogst mogelijke niveau moet doen'. Momenteel is Hillary Clinton voornamelijk echtgenote-van-de-koploper en haar inzet is volslagen. Haar zwaarste test tot nu was zeker de al dan niet waarachtige onthulling dat haar man een jarenlange verhouding heeft gehad met ene Jennifer Flowers. Hillary's verdediging, voor miljoenen tv-kijkers over de gehele wereld, van Bill, van haar huwelijk met hem van hun gezamenlijke kans op het Witte Huis, was indrukwekkend en getuige de latere successen in de voorverkiezingen effectief.

Hillary lijkt alles onder controle te hebben, zelfs Jennifer Flowers. Gary Hart moest vier jaar geleden zijn presidents-aspiraties opgeven na soortgelijke berichten over huwelijkse ontrouw en nadat diens echtgenote haar afkeuring van Gary's levenswandel publiekelijk niet had kunnen verbergen. Hoe de waarheid binnen het echtpaar Clinton ook ligt, zodra Hillary had besloten zich voor zijn aspiratie in te zetten, was haar toewijding totaal.

Het is te zien aan de overgave waarmee ze hem toeklapt en naar hem opkijkt na elke 'applause line' in zijn speeches. Iedere Amerikaanse kandidaten- of presidentsvrouw vervult die aanbiddende rol, maar Hillary Clinton is er paradoxaal genoeg zo overtuigend in, omdat ze weet dat vele Democratische kopstukken in haar een betere president zien dan in de man die ze zo liefdevol aanmoedigt. Sommigen noemen het haar arrogantie, maar anderen zien vooral haar vanzelfsprekende gezag. En natuurlijk weet ze dat ze telegeniek is en met Bill een koppel vormt dat mooi is om naar te kijken en dat bij heel wat kiezers een herinnering oproept aan het Witte Huis uit de Kennedy-jaren. Ook toen de beschuldigingen kwamen dat Bill Clinton in 1969 de militaire dienst- en mogelijke uitzending naar Vietnam - handig had ontwieken, stond Hillary Clinton onwankelbaar achter haar man. Met een mengsel van contactuele routine, juridische expertise en menselijk gevoel wist ze tijdens de afzonderlijke optredens die ze in het kader van de stembuscampagne had verzorgd, met de kritische vragenstellers doëltreffend te communiceren over de wijze waarop Bill destijds de wet, zijn vaderlandsliefde en zijn verzet tegen 'Vietnam' gelijktijdig heeft proberen te respecteren. Recentelijk zijn bij alle beproevingen de verhalen gekomen over zakelijke manoeuvres waarin de gouverneur van Arkansas, Bill Clinton, enerzijds en partner in het plaatselijke advocatenkantoor Rose Law Firm, Hillary Clinton anderzijds, zich mogelijk bezondigd hebben aan belangenvermenging. Hillary, die ontkent ooit enig financieel profijt te hebben gehad van de baan van haar man, dreigde daardoor voor Bill van steun en toeverlaat tot fataal liason te worden. Plotseling belegerd door journalisten koos Hillary voor het feministische antwoord en bleek dat haar politieke gevoel niet onfeilbaar is.

BELEDIGEND

'Dit soort dingen overkomt vrouwen die hun eigen loopbaan willen hebben. Ik had ook thuis kunnen blijven, koekjes bakken en thee drinken, maar ik koos voor mijn beroep, dat ik trouwens al had voordat mijn man de politiek in ging', zei ze. Een campagne-adviseur wees Hillary er onmiddellijk op dat zo'n uitspraak beledigend kan zijn voor miljoenen Amerikaanse vrouwen die om wat voor reden dan ook niet buitenshuis (kunnen) werken. Ogenblikken later gaf ze op een soortgelijke vraag het politiek meer correcte antwoord: "Ik vind dat alle vrouwen, ook vrouwen van politici, het recht hebben om een keuze te maken voor een full-time carrière voor full-time moederschap of voor een combinatie".

AUTORITEIT

Hillary Rodham is een dochter uit een conservatieve Republikeinse zakenfamilie. Als meisje deed ze met andere vrijwilligers van de Methodistenkerk sociaal werk onder zwarten en immigranten in Chicago. Haar rijke ouders stuurden haar naar Yale, waar ze in hoog tempo afstudeerde. Als studente gaf ze niet om uiterlijk en maakte ze zich met haar ronde dikke brilleglaasjes zo onooglijk mogelijk. Hetgeen Bill Clinton er niet van weerhield op het eerste gezicht verliefd op haar te worden, een liefde die zij ook prompt beantwoordde. Bill wilde toen al de politiek in en wilde daartoe terugkeren naar zijn thuisbasis, het zuidelijke Arkansas. Het stel heeft lang geaarzeld wie wie zou volgen. Bill won. Ze trouwden in 1975 en vestigden zich in Litte Rock, Arkansas, waar Hillary haar advocatenloopbaan in het bedrijfsrecht begon en daarnaast in de raad van bestuur van het 'Children's Defense Fund' in de Amerikaanse hoofdstad zitting nam. In die laatste functie werd ze een nationale autoriteit op het terrein van het kinderrecht. En in Arkansas is ze nu nog altijd zo'n gezochte juriste dat haar inkomen het viervoudige is van dat van de echtgenoot/gouverneur. Dat terwijl ze haar werkuren aanpast aan de aandacht die dochter en enig kind, de 12-jarige Chelsey, opeist en - volgens alle huisvrienden - ook volop krijgt. Tot 1982 is mevrouw Clinton als Hillary Rodham door het leven blijven gaan. Toen Bill, die al op 32-jarige leeftijd gouverneur was geworden, in 1982 herkozen wilde worden en zijn kansen onzeker waren, werd de druk van de Democratische Partij op Hillary om het meer burgerlijke electoraat niet langer te verwarren erg groot. Ze ging door de knieën. 'Maar Bill zelf heeft me nimmer gevraagd om zijn achternaam over te nemen', verzekert ze. Enkele jaren geleden begon Hillary haar vrouwelijke charme meer te accentueren. Ze ging zich modieus, zo niet geraffineerd meisjesachtig, kleden, liet haar blonde haar groeien (de wereld kent haar nu met paardestaart of kleurige haarband), deed oorbellen in en mat zich contactlenzen aan. 'Isn't she beautiful', valt altijd in het publiek te horen als ze tijdens een bijeenkomst haar intrede doet.

Natuurlijk wil de roddel dat ze, uit revanche, ook op vrijersvoeten is gegaan of dat ze allerlei principes overboord wil zetten om maar Amerika's first lady te worden. Maar mensen die haar kennen, zeggen te weten, dat Hillary Clinton zichzelf eindelijk heeft toegestaan - nu ze meer dan bewezen heeft -totaal zichzelf te zijn. Zelf blijft ze ondanks alle tumult rond haar en Bills persoon de meest enthousiaste campagne-medewerker. 'Ik had er tot nu toe geen moment van willen missen', zegt ze in het kleine straalvliegtuig dat haar naar een volgende politieke manifestatie brengt. 'Alles kan op elk moment fout gaan. Dat is de uitdaging'.



Hillary Clinton, de echtgenote van presidentskandidaat Bill Clinton, is een vrouw die weet wat ze wil . Mensen in haar omgeving beweren zelfs dat zij beter geschikt zou zijn voor het presidentschap dan haar man. Maar zover is men in de Verenigde Staten nog niet.

Drugsbaby's zijn taai

Het drugskartel dat de Groningse politie ruim twee weken geleden oprolde, heeft zijn handel ook geregeld **vanuit de gevangenis.** Dat heeft een woordvoerder van de Groningse politie meegedeeld.

De 32-jarige S.M. zou vanuit het huis van bewaring in Groningen een kilo heroïne hebben laten bezorgen bij de 50-jarige D.B., de hoofdverdachte van het Groningse heroïnekartel. M. Werd in september vorig jaar veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf wegens drugshandel.

Uit onderzoek van het Groningse rechercheteam is gebleken dat M. een vaste heroïne-afnemer was van B. en tijdens zijn detentie nog schulden had bij deze grote Groningse drugsdealer. Op 5 februari bracht B. een bezoek aan M. in het Groningse huis van bewaring. Volgens de politie werd toen de afspraak gemaakt dat M. een deel van zijn schulden zou aflossen door een kilo heroïne voor B. te regelen.

Deze overeengekomen transactie vond medio februari plaats. De zwager van M. haalde de heroïne op bij de bezoekersingang van het huis van bewaring, waar de vriendin van M. hem de drugs overhandigde. Vervolgens werd de heroïne overgedragen aan een tussenpersoon, die de drugs uiteindelijk bij B. afleverde. De bende werd op heterdaad betr pt en er volgde een reeks van in totaal achttien arrestaties.

Volgens de woordvoerder van de politie staat deze transactie die vanuit de gevangenis werd opgezet, niet op zichzelf. "Dit is het zoveelste bewijs dat drugshandelaren hun praktijken vanuit de gevangenis gewoon voortzetten. Dat is ons afgelopen jaren meerdere malen gebleken en baart de Groningse politie ernstig zorgen," aldus de woordvoerder.

De gedetineerde drugshandelaren maken gebruik van moderne communicatieapparatuur en bezoekers die over en weer boodschappen doorgeven. Toen de Groningse hoofdcommissaris A. Woltjer dit jaar tijdens zijn nieuwjaarsrede voor toenemende drugshandel vanuit strafinrichtingen waarschuwde, vielen justitie en meerdere gevangenisdirecteuren over hem heen. Dergelijke praktijken zouden niet voorkomen.

Europese parlementariër Lode van Outrive:

EG ondemocratisch orgaan vol fraude en corruptie

AMSTERDAM - De Europese Gemeenschap is een ondemocratisch orgaan, doortrokken van fraude en corruptie. In economisch opzicht is de EG overontwikkeld, in politiek opzicht is het echter blijven steken op het niveau van een ontwikkelingsland. Zie daar het ontluisterend beeld dat Lode van Outrive, lid van het Europees parlement en professor aan de Universiteit van Leuven in België, onlangs schetste van de EG. Hij deed dat tijdens de eerste dag van de internationale anti-corruptie conferentie in Krasnapolsky in Amsterdam.

"Het bestuur als versterker van corruptie" luidde het thema van zijn bijdrage. Wie van de aanwezige Europeanen al had gedacht dat corruptie uitsluitend voorkomt in onderontwikkelde landen of onder totalitaire regimes, verliet aan het einde van de dag met het schaamrood op de kaken de zaal.

TABOE

Volgens Van Outrive rust er op het gebruik van het woord 'corruptie' een taboe binnen de EG. Zowel EG-voorzitter Dankert in zijn rapport van 23 mei 1989 over EG-fraude, als de twaalf ministers van Justitie die in 1991 een resolutie over dit onderwerp opstelden, meden het woord angstvallig. Er kan echter geen twijfel over bestaan dat het op grote schaal voorkomt, aldus Van Outrive. 'De mafia is onder ons.' De ingewikkelde EG-wetgeving is volgens het parlementslid een van de factoren die corruptie oproept en bevordert. In plaats van een middel om de algemene belangen te beschermen, kan de wet zo worden tot een bron van corruptie en een uiting van ongelijke machtsverhoudingen. Hoe meer wetten er zijn, hoe vaker ze met voeten kunnen worden getreden. De EG-wetgeving is daar een duidelijk voorbeeld van.

Volgens Van Outrive waren er op een gegeven moment 30 verschillende exportvergoedingen voor rijst, afhankelijk van de kwaliteit van het produkt. De verleiding voor de exporteur om te beweren dat zijn rijst van het kwaliteitspredikaat '16' is, in plaats van '14' om zodoende meer geld op te strijken is dan wel erg groot.

"Een ander voorbeeld van complexe regelgeving die corrupt handelen uitlokt is de wet waarin wordt bepaald dat invoerrechten voor vee van het mannelijk geslacht lager zijn dan die voor vee van het vrouwelijk geslacht. De bedoeling was om het fokken van vee van het mannelijk geslacht te stimuleren en zodoende het melkoverschot te verkleinen. Het bleek onmogelijk om de wet te handhaven, want hoe moet een douaneambtenaar aan in stukken gehakt, ingevroren en opgestapeld vlees zien van welk geslacht het is?", aldus Van Outrive.

Het niet gescheiden zijn van bevoegdheden is eveneens een bron van corruptie. Volgens de parlementariër is het binnen de EG heel gebruikelijk dat de bevoegdheden om vergunningen en subsidies te verlenen berusten bij dezelfde personen of instanties die op de naleving van de voorwaarden moeten toezien. De on-Europese mentaliteit waardoor de lidstaten menen dat fraude met EG-geld minder ernstig is dan andere vormen van witteboordencriminaliteit, maakt het er niet beter op, vindt de politicus.

TERUGBETALEN

Het opleggen van dure celstraffen is niet de juiste manier om degenen te bestraffen die zich schuldig maken aan corruptie, vindt Van Outrive. Het terugbetalen van het onrechtmatig behaalde voordeel, het opleggen van boetes, het niet meer verlenen van opdrachten en publiciteit vindt hij betere middelen. Maar mocht een ieder al doordrongen zijn van de noodzaak corruptie aan te pakken dan blijft er nog een levensgroot probleem over. "Want wat moet je precies onder corruptie verstaan?", was het dilemma dat John A. Gardiner van de universiteit van Illinois in Chicago zijn toehoorders voorschotelde. "Wat illegaal is in het ene land is volkomen wettig in een andere natie. Soms kan corruptie relatief onschadelijk, zelfs gezond zijn en 'legaal' is lang niet altijd een synoniem voor 'ethisch'. Om het vraagstuk nog gecompliceerder te maken is de publieke opinie zeer aan verandering onderhevig. Wat tien jaar geleden werd afgekeurd, wordt tegenwoordig volkomen normaal gevonden.

Israëls minister van B.Z. stapt op

David Levy: symbool van arme sefardische gemeenschap

JERUZALEM - David Levy, de 54-jarige Israëlische minister van Buitenlandse Zaken die zondag zijn ontslag indiende, voelde zich al geruime tijd 'aan de zijlijn' geplaatst in het voornamelijk door 'haviken' bevolkte Israëlische kabinet. De afgelopen twee jaar kwam Levy, die eens door velen werd aangeprezen als 'de kroonprins van Menachem Begin', naar voren als een van de gematigder leden in de regering van premier Yitzhak Shamir.

Levy deed zich binnen de regering gelden als een voorstander van deelneming aan de door de Verenigde Staten georganiseerde vredesbesprekingen met de Arabische buurlanden van Israël. Deze worden binnenkort in werkgroepen in Moskou voortgezet. Maar de Israëlische minister van Buitenlandse Zaken werd in oktober bij de opening van het vredesoverleg in Madrid openlijk in de kou gezet door Shamir. De premier besloot zelf de plaats van zijn minister in te nemen aan het hoofd van de Israëlische delegatie.

Het aftreden van Levy gaat pas maandag in: 48 uur nadat hij zijn ontslag heeft ingediend, hetgeen hij volgens eigen zeggen pas morgen tijdens de wekelijkse kabinetszitting zal doen.

Onder zijn leiding knoopte de joodse staat diplomatieke betrekkingen aan met veel landen in Oost-Europa en



DAVID LEVY
...aan de zijlijn...

met China. De in 1938 in Rabat (Marokko) geboren Levy was geruime tijd één van de persoonlijkheden wiens naam in Israël vaak werd genoemd om de opvolging van Menachem Begin te verzekeren. Maar na diens toch nog onverwachte vertrek in 1983 verloor hij de strijd om de opvolging van Yitzhak Shamir.

Levy, evenals Begin trouw aan de ideologie van een groot-Israël dat zich zou uitstrekken tot de rivier de Jordaan, vertegenwoordigde een jonge generatie van arme joden, die na de vestiging van de joodse staat in 1948 naar Israël emigreerde en uit de armenwijken opstond om haar plaats in de politieke establishment op te eisen.

Bij zijn komst in het kabinet in 1977 was hij een vrijwel onbekende figuur. Hij was het doelwit van grappen, waarin hij werd voorgesteld als een blunderaar. Maar dat beeld wijzigde zich radicaal. Hij werd beschouwd als een behendig onderhandelaar en een slim campagnevoerder in de constante interne strijd in Israëls coalitie-politiek. Zijn vaardigheid bij het onderhandelen droeg bij tot het vinden van oplossingen bij twisten in het kabinet over besnoeiïngen op de begroting. Ook hielp hij bemiddelen in het bittere arbeidsconflict dat de staats- luchtvaartmaatschappij al lange tijd aan de grond hield.

Het gezin Levy kwam in 1957 naar Israël als onderdeel van een uittocht van veel arme joodse immigranten uit Noord-Afrika naar de zich ontplooiende joodse staat. Als loonarbeider kwam hij terecht in een Kibboets in het achtergebleven gebied Gan Beit Shean, wel 'de oven van Israël' genoemd, aan de rivier de Jordaan, waar hij actief was in de arbeidersbeweging. Na een geslaagde, door hem georganiseerde staking voor gekoeld drinkwater op de snikhete velden, organiseerde hij jongeren en kreeg hij plaatselijke bekendheid. Hij begon zijn politieke carrière in het vakverbond, de Histadruth.

Hij koos voor Menachem Begin, wiens trouwe volgeling hij werd, en klom op in de gelederen van diens Cheroet-partij, waar hij een sterke aanhang kreeg. Hij verwierf respect voor zijn vaardigheden bij de bemiddeling in arbeidsgeschillen. In 1970 werd hij in het parlement gekozen. In 1977 werd hij minister van Immigratie. Bij een kabinetswijziging twee jaar later kreeg hij ook de portefeuille van Huisvesting.

Papiamentu wordt in Oostenrijk serieus genomen

Eva Wollenberger onderzoekt taal Benedenwindse eilanden

IS HET PAPIAMENTU een volwaardige taal? Een veel gehoorde vraag, die stof is voor hooglopende discussies. Op de Antillen lopen de meningen over deze kwestie wel eens uiteen. Elders op de wereld heeft een aantal taalgeleerden deze vraag al met een duidelijk 'ja' beantwoord, getuige de belangstelling die zij voor het Papiamentu aan de dag leggen. In Zürich (Zwitserland) bijvoorbeeld doceert professor Philip Maurer Papiamentu; aan de Weense universiteit wordt eveneens les in onze taal gegeven; en de Oostenrijkse Eva Wollenberger ten slotte woont tijdelijk op Curaçao om vertalingen in het Papiamentu aan een nader onderzoek te onderwerpen.

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

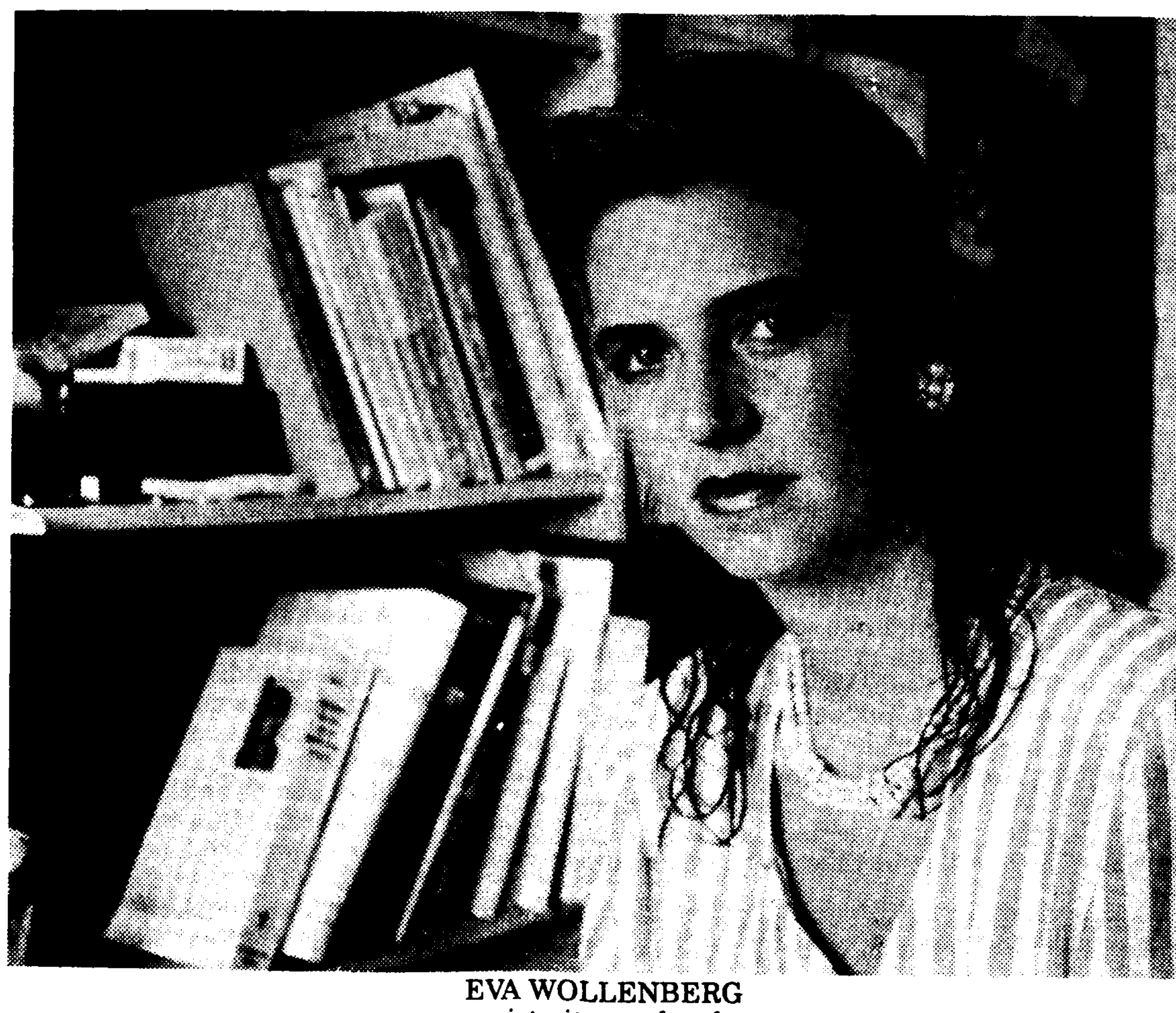


Foto Ken Wong

EVA WOLLENBERG
...niet uitgestudeerd...

Drie voorbeelden die laten zien dat serieus werk wordt gemaakt van de bestudering der Papiamentse taal en literatuur. Maar hoe komt het dat mensen die hier duizenden kilometers vandaan wonen zich in zo'n klein taaltje verdiepen? Een taal die door hooguit 300.000 mensen gesproken wordt, de inwoners van een niet al te grote stad. Eva Wollenberg kan alleen maar zeggen dat de 'taal haar van meet af aan geboeid heeft'.

Wollenberg komt uit Oostenrijk, is geboren en getogen in Salzburg, waar zij ook tussen 1987 en 1991 Romaanse talen studeerde. Tijdens haar studie al besloot zij zich te gaan specialiseren in het Papiamentu. Zij leerde de taal in het eerste studiejaar kennen, toen het bestaan van het Papiamentu vermeld werd tijdens de colleges 'inleiding in de taalwetenschap'. Het zou nog twee jaar duren voordat de klanken van het Papiamentu in de collegezaal te horen waren. De professor taalwetenschap was zo geïnteresseerd in creoolse talen, dat hij een cassette met gesproken teksten van het Antilliaaans Bijbelgenootschap voor de studenten afdraaide.

Wollenberg begon in juli 1990 met een intensieve studie van het Papiamentu. Dat wil zeggen dat zij toen de taal ging leren en zich in de literatuur verdiepte. Eind maart 1991 reisde zij voor het eerst naar Curaçao. Daar hoorde zij eindelijk de taal zoals die door de bevolking gesproken en gebruikt wordt. "Sommigen hebben een prachtige uitspraak".

Zij keerde terug naar Salzburg om haar scriptie af te maken. Een scriptie over het Papiamentu, die zij overigens met opzet niet in het Duits, maar in het Spaans schreef, opdat zij ook voor Papiamentstaligen begrijpelijk is.

Half december 1992 is het zover en studeert Wollenberger af. Maar dat betekende geenszins het einde van haar belangstelling voor het Papiamentu. In juni al had zij een studiebeurs aangevraagd voor een dieper gaande studie. "Ik had het geluk dat er in de beoordelingscommissie een professor zat met belangstelling voor creoolse talen. Ik kreeg de studiebeurs en kon twee weken na mijn afstuderen naar Curaçao".

De eerste weken op Curaçao heeft Wollenberger zich vooral de taal eigen gemaakt. "Veel woorden leren en met mensen praten". Tegelijkertijd maakte zij een begin met haar onderzoek. Zij is hierheen gekomen om een inventaris te maken van de vertalingen in het Papiamentu. Haar uiteindelijke onderzoek richt zich op het hoe en waarom van die vertalingen: "Ik probeer erachter te komen wat de - taalpolitieke - achtergronden zijn van het vertalen in en uit een kleine taal. Wat is de motivatie van een vertaling? En ook, welke uitwerking heeft zo'n vertaling? Daarbij heb ik het Papiamentu als voorbeeld genomen".

Wollenberger onderzoekt alle werken die in het Papiamentu vertaald zijn. Die heeft zij voor het gemak in acht categorieën onderverdeeld. De categorieën - "die elkaar natuurlijk deels overlappen" - zijn: toneel, kinderliteratuur, religieuze literatuur, wereldliteratuur, lyriek, algemeen proza, zoals detectives en romans, en tot slot folklore en spreekwoordenboeken.

"Ik catalogiseer dan wat er vertaald is, hoeveel er vertaald is, in welke categorie en vooral waarom. Want daar draait het om: waarom wordt er vertaald? Gaat het om puur praktische redenen, of liggen er toch andere motieven aan ten grondslag?" Volgens Wollenberger is het einddoel altijd prestige: laten zien dat jouw taal, en dus jijzelf, belangrijk is.

PRESTIGE

Prestige is bij voorbeeld een duidelijk motief bij pogingen om wereldliteratuur te vertalen. Cicero in het Papiamentu. "Dat is een typisch voorbeeld van vertalen om het vertalen. Want wie Cicero begrijpt, kan hem ook in de oorspronkelijke taal, of in een andere taal lezen. Zo'n vertaling wordt alleen maar gemaakt om te bewijzen dat het Papiamentu geen dialect is, maar een échte taal. Een pure prestigekwestie dus".

Er zijn ook praktische doelen aan te wijzen, maar zelfs dan vermoedt Wollenberger dat prestige een rol speelt. In de laatste eeuw zijn er bij voorbeeld steeds meer schoolboeken vertaald. Volgens de Oostenrijkse lijkt dat in eerste instantie te zijn gebeurd om hiaten op te vullen; een gebrek aan schrijvers van Papiamentstalige studieboeken. Maar waarom schoolboeken in het Papiamentu? "Prestige natuurlijk", zegt de onderzoekster.

Zelfs bij de religieuze literatuur, die toch in de eerste plaats om louter praktische redenen in het Papiamentu wordt vertaald, speelt prestige een rol. "De kerken willen het woord Gods verspreiden, en dat doen zij door middel van vertaalde geschriften. Maar als je de bijbel gaat vertalen, dan doe je dat ook weer om te bewijzen dat het Papiamentu een heuse taal is: 'Kijk, zelfs de bijbel wordt in het Papiamentu vertaald!'".

De vertaalafdeling van het bijbelgenootschap gaat overigens heel professioneel te werk. "Die zijn gewoon het beste. Daar zitten echte experts. Goed vertalen is heel belangrijk, want vertalen is een perfect middel om een taal te ondersteunen".

Een vertaling als 'bijprodukt' ontstond op de pedagogische academie op Aruba. De docent merkte dat de studenten problemen hadden met zowel het Nederlands als het Papiamentu. Zij kregen toen de opdracht om een boek van Miep Diekman in het Papiamentu te vertalen. "Hier heeft de vertaling een duidelijk didactisch doel, met een leuk bijprodukt op de koop toe".

VOLWAARDIGE TAAL

Veel mensen zijn van mening dat het Papiamentu geen volwaardige taal is. Zij wijzen er dan op dat er ondanks een uniforme spelling zoveel verschillende spellingen in omloop zijn; dat er verschillende woorden bestaan op de drie eilanden, enzovoorts. Wollenberger vindt dat een foute redenering. "Je kunt zo'n betrekkelijk jonge taal als het Papiamentu niet vergelijken met eeuwenoude talen als het Nederlands of het Duits. Daar heeft het ook jaren, zelfs eeuwen geduurd voordat je van een uniforme standaardtaal kon spreken. Je kunt niet verwachten dat van de ene op de andere dag de standaardspelling tot alle geschreven teksten is doorgedrongen".

Wollenberger vergelijkt de taal wel met andere kleine talen. Met het IJslands ij voorbeeld. "Dat is ook een kleine taal, in de zin dat zij door weinig mensen gesproken wordt. Die taal wordt met dezelfde problemen geconfronteerd als het Papiamentu. De mogelijkheid tot publiceren is zo'n probleem. Hoe groter je lezerspubliek, hoe meer en dus goedkoper je boeken kunt afzetten. Dat probleem geldt zelfs al voor het Nederlands".

MINDERHEIDSTALEN

Tja, dat Nederlands. Die taal maakt het voor Curaçao niet bepaald gemakkelijker, meent de onderzoekster. "In feite hebben we hier op Curaçao twee minderheidstalen. Dat maakt het allemaal nog gecompliceerder". Zij is dan ook een sterk voorstander van onderwijs in de moedertaal, het Papiamentu, in de eerste drie leerjaren. Daarna kan dan omgeschakeld worden naar het Nederlands, het Engels of het Spaans.

"Het is zo belangrijk dat je je goed leert uiten in je eigen taal. Veel kinderen hebben dat nooit geleerd; ze werden - en worden -gedwongen dat in een voor hen vreemde taal te doen. Als ze drie jaar lang in hun eigen taal les krijgen, zijn ze veel zelfverzekerder. Ze weten dat ze het kunnen; dat is dan het moment om een andere taal te introduceren".

Ook op andere gebieden kan het correcte gebruik van het Papiamentu gestimuleerd worden. "Het Sede di Papiamentu doet bij voorbeeld heel veel. Papiamentstalige boeken die worden uitgegeven, worden daar nagekeken. Ik wou dat dat ook bij de kranten gebeurde. Artikelen en persberichten worden zo overgenomen. Er zou iemand op de redactie moeten zitten die alle teksten op de juiste spelling en woordkeus controleert".

"Verder is er nog de standaardiserings- commissie. De leden van die commissie komen regelmatig bij elkaar en discussiëren dan over de woorden die 'toegelaten' worden. Er wordt bij voorbeeld een hele dag gesproken over het woord 'olifant'. Die commissie geeft ook lijsten uit met gestandaardiseerde woorden".

"Heel nuttig voor een kleine taal in ontwikkeling is ook het boekje van Antoine Maduro (*Papiamentu Indagando i Ilustrando*, waarin hij geconstateerde fouten bespreekt en het juiste alternatief geeft. Heel leuk!"

STATUS

Wollenberger vindt het jammer dat sommige politici veel Nederlandse woorden door hun Papiamentu mengen, terwijl ze volgens haar het Papiamentse woord best kennen. "Dat doen ze alleen maar om indruk te maken. En het is nergens voor nodig, want de taal heeft hier een behoorlijke status. Zeker als je het vergelijkt met andere creoolse talen. Die worden vaak maar door een hele beperkte groep gesproken".

Eva Wollenberger is voorlopig niet uitgestudeerd. Ze blijft nog drie maanden op Curaçao. Dan gaat ze terug om alle verzamelde gegevens te evalueren en te vergelijken met andere minderheidstalen. "In totaal zal het onderzoek nog wel een jaar of twee duren. Maar ik heb gelukkig een zeer geïnteresseerde professor, die me erg stimuleert. Dat idee van die vertalingen was ook zijn idee, een dergelijk onderzoek is nog nooit uitgevoerd voor een kleine taal".

25 Jaar Drecha Kas

Vervolg van pag. 1

weken ging Jopie Cijntje naar Sint Eustatius om de financiën en het materiaal te regelen.

BONAIRE

"We zijn ook op Bonaire bezig. Maar daar is het helemaal anders. Krotten zoals wij die op Curaçao hebben, bestaan niet op Bonaire. Vorig jaar hebben we een project op Bonaire gedaan. Dat werd bij ons aangevraagd door de Lions. Wij hebben die reis naar Bonaire beschouwd als een bedankje voor onze jongelui die zo lang hebben samengewerkt. We zijn een weekend op Bonaire geweest en hebben daar een zijwand en een dak gerepareerd. Ook hebben we om de vijf jaar een *Encuentro*, een bijeenkomst van organisaties met dezelfde doelstelling als wij. Daar hoort natuurlijk Aruba bij, maar ook in Venezuela is er een dergelijke stichting en in Suriname eveneens. We wisselen gedachten uit en bediscussiëren mogelijkheden. Ook vragen wij ons dan af: 'Zijn wij goed bezig?' Dat weten we nog steeds niet. Het is steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden. Bijna iedereen vraagt wat het betaalt. Van de groep jongelui van de MTS hebben vorige week twee jongens zich aangeboden om zaterdag weer mee te helpen. De mensen zeggen dat de jeugd negatief is, maar dat is niet waar, juist niet. Het moet alleen goed in elkaar gezet worden".

Wat Jopie Cijntje het meest aan het hart gaat, is dat er nog zoveel mensen in zulke erbarmelijke omstandigheden leven en nergens terecht kunnen. Ze zijn te klein voor de FKP en te groot voor Sociale Zaken.

"Om een woning van het FKP te krijgen, moet je, geloof ik, 400 punten hebben. Als er niets bijzonders gebeurt, krijg je elke maand een punt. Als je huis afbrandt of iets dergelijks, krijg je extra punten. Laatst was er een mevrouw, die had 295 punten. Om aan de 400 te komen moest ze nog 12 jaar wachten. En om voor financiering van de FKP in aanmerking te komen moet je minimaal 6000,- per jaar verdienen. Onderstandstrekkers komen daar nooit aan. Maar wat wij kunnen doen, zijn ook slechts druppels op een gloeiende plaat". "Wijken als Dein, Bivak, Kanga en een deel van Souax, daar komen de politici alleen doorheen in de verkiezingstijd. Ze doen dan de mooiste beloftes. Maar daar blijft het bij. Als wij later komen, vragen ze ons meteen van welke partij wij zijn, omdat die en die partij dat en dat beloofd heeft. En telkens moet ik zeggen: Nee, nee, nee, wij horen nergens bij".

De leiders van de Stichting Drecha Kas hebben moeite vrijwilligers bij elkaar te krijgen. Ze moeten het hebben van idealisten, van mensen die de nood van hun medemensen zien en die willen verhelpen.

"Wij houden ook geregeld een bezinningsmorgen op Emaus voor LTS-ers. Dan vertellen we het hele verhaal van Drecha Kas in de hoop dat ze interesse tonen en zullen meehelpen bij een project. Soms lukt dat. We hebben nu een metselklas van de technische school St. Jozef Civillus op Barber en die gaat voor ons een fundering optrekken voor een te bouwen woning, ook op Banda Bou".

Vijfentwintig jaar vrijwilligerswerk is veel.

"Ik doe het met plezier. We moeten hopen dat het niet hoeft, want dat zou betekenen dat iedereen in een goede woning woont. Maar dat is helaas niet zo".

Impressies van een huisarts

De laatste dagen van Miss Mary

= door Irene Braakman =

HEEL ALLEEN WOONDE ze in een houten huisje. De eerste keer dat ik haar opzocht, kan ik me nog goed herinneren. Een buurvrouw had gebeld dat Mary het niet zo best maakte en ze vroeg me langs te komen. Ik wist niets van haar af. Toen ik op de deur klopte en m'n naam noemde, hoorde ik alleen wat gestommel in de verte. Ik duwde open en stapte naar binnen. Het huisje was eenvoudig maar keurig. De woonkamer was leeg. Er hingen vele bid- en heiligenprentjes aan de muur. De slaapkamer toonde een leeg bed. Ik keek in de keuken met een aanrecht en gootsteen zonder afvoer, maar nergens was Mary te bekennen.

Waar zou ze kunnen zijn? Achter een muur waren wat geluiden te horen en ik ging op speurtocht. Een wat merkwaardig tafereeltje ontrolde zich voor m'n ogen. Een stevige dame zat in een rolstoel onder de douche, het hoofd voorover gezakt, een stuk zeep in de hand; maar wat het meest opviel, was dat ze beide onderbenen miste.

Toen ik haar aansprak en haar vertelde wie ik was en wat ik kwam doen, mompelde ze met dubbelslaande tong iets dat ik niet kon verstaan. M'n eerste indruk was dat deze vrouw in haar eenzaamheid iets te diep in het glaasje had gekeken. Haar situatie zou haar daar alle reden toe hebben kunnen geven. Later kwam ik er achter dat ze inderdaad wel van een borrel hield; maar deze keer was er toch wel iets anders aan de hand. Ze had een beroerte gehad en werd in het ziekenhuis opgenomen. Ze herstelde vrij aardig.

ACROBATE

Later zocht ik haar nog weer eens op. Ze liet bij die gelegenheid zien wat een geweldige acrobate ze was. Ze sprong uit haar bed op een stoel die er naast stond. Van daaruit wipte ze met grote behendigheid in haar rolstoel en ze nodigde me uit mee te gaan naar de zitkamer. Mary werd dagelijks geholpen door een meisje dat haar warme eten kookte en haar wat gezelschap hield. Ze hield ook het huis voor haar schoon.

De wijkzuster kwam elke morgen een insuline- injectie brengen voor de suikerziekte, waar ze aan leed en die er ook de oorzaak van was dat ze haar beide onderbenen heeft moeten missen. Buren kwamen regelmatig langs en ze had nog vele vriendinnen van vroeger, toen ze betere tijden kende, alle dames van de Bovenwindse eilanden. Die hebben iets gemeenschappelijks.

Misschien is het hun bijna zonder uitzondering altijd opgewekte humeur. Ze hoorden bij dezelfde kerk, die ook een samenbindende kracht was. Ze kwamen allen jaren geleden, toen de olie-industrie in z'n hoogtijdagen was, als dienstmeisje werken bij de gegoede families op het eiland. Ook Mary was steevast in een opperbeste stemming. Als ik bij haar binnen stapte, zei ze onveranderlijk: "Hi docs, how are you, how is the family, how are the children? God bless you and the kids. You come in the right time".

Waarschijnlijk was het altijd het geschikte moment, zo was haar karakter nu eenmaal. Ik bewonderde haar enorm. Ik probeerde me wel eens voor te stellen hoe ik het zelf zou vinden als ik alleen in zo'n huisje zou wonen, niet meer in staat zou zijn de buitenwereld in te gaan, altijd en eeuwig van anderen afhankelijk te zijn en bovenal zo beschadigd door het leven te moeten gaan. Het zou me niet gemakkelijk vallen.

Een tijdje terug is Mary overleden, aan een beroerte. Kort voor ze stierf deed ze een bekentenis: "Doc, you remember the first time you came here and you found me in the bathroom? You thought I had been drinking too much, you remember. Well, you were right. I did drink too much. But when I came home from the hospital I decided to stop drinking. The doctor had told me that if I didn't I surely would die soon. And I wanted to live some longer. So I stopped drinking. But you were right".

Nooit meer zal ik haar vanuit de verte in haar rolstoel in de deuropening zien zitten. Voor haar was dat letterlijk de poort naar de wereld. Maar die heeft ze nu voorgoed achter zich dicht getrokken.

= door Jeannette van Ditzhuijzen=

TUINIEREN IN DE TROPEN

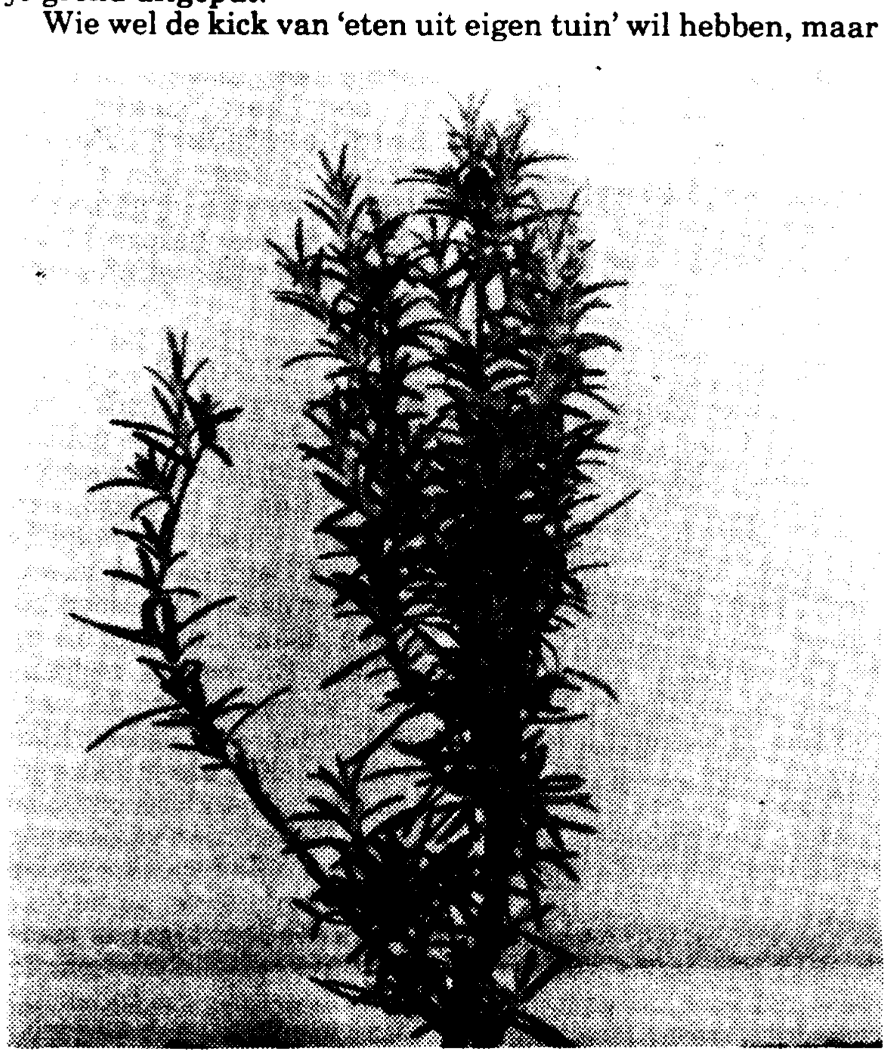
Keukenkruiden in de tuin

OOIT WEL EENS een rijpe, door de zon beschenen tomaat uit eigen tuin gegeten? Dan weet u waarom 'moestuinieren' zo leuk is. Dat oogsten van je eigen paprika's, tomaten en andere groenten geeft nu eenmaal een speciale kick. Voor mij is een tuin dan ook niet compleet als ik er niet minstens een paar groente- of kruidenplanten in kan kweken. Hoe zeer ik ook van de geur en de kleur van bloemen houd, ik reserveer altijd een plekje voor iets eetbaars.

Als je in je moestuin bezig bent, zie je de jonge plantjes als het ware onder je handen tot leveranciers van vitaminen en mineralen uitgroeien. In heel korte tijd leveren zij een topprestatie. Van zaadje naar slakrop in een maand of twee; in een mum van tijd van de eerste bloemknop naar kilo's tomaten. Maar nu draaf ik door. Want al dit heerlijks is op ons droge Curaçao natuurlijk alleen maar in de regentijd te bereiken. De rest van het jaar blijft het kwakkelen en tevreden zijn met het beetje oogst dat je binnenhaalt.

Dat betekent niet dat een moestuin in de droge tijd geen haalbare kaart is. Je moet er alleen wel hard voor werken: dagelijks watergeven, op z'n tijd opnieuw zaaien van bepaalde groentesoorten en het regelmatig voeden van de grond. Want die topjongens eten veel. Voor je het weet is je grond uitgeput.

Wie wel de kick van 'eten uit eigen tuin' wil hebben, maar



De naalden van de rozemarijn hebben een hele aparte geur en smaak.

geen zin heeft om er al te veel tijd in te steken, kan eens aan kruiden denken. Met kruiden in je tuin heb je met minder energie toch de sensatie van het oogsten en opeten van je eigen produkten. Bovendien zien de planten er vaak decoratief uit en nemen ze met een klein hoekje in de tuin genoegen of desnoods met een grote bloempot.

Sommige kruiden zijn vaste planten, dat betekent dus een keer zaaien en planten en dan nooit meer. Andere gaan kortere tijd mee, maar toch langer dan een paprika- of bonenplant. In een gematigd klimaat worden ze tot de tweejarigen gerekend, wat betekent dat ze in het tweede jaar gaan bloeien en zaad gaan maken. De eenjarigen ten slotte gaan maar een seizoen, meestal een maand of vier, vijf, mee.

Dit keer wil ik mij beperken tot het bespreken van een drietal vaste kruidenplanten, te weten tijm, bieslook en rozemarijn. De twee- en eenjarigen komen dan een volgende keer aan de beurt.

Mijn tijmplanten (*Thymus vulgaris*) heb ik destijds zelf gezaaid. Het is een typisch mediterrane plant, die best tegen de zon en goed tegen droogte kan. Met een- of tweemaal per week wat water is ze al heel tevreden en ze kan ook erg goed in potten gekweekt worden. Heel lekker bij tomaten, aubergine, pompoen en kaasgerechten.

Tijm mag dan een vaste plant zijn, het verdient toch aanbeveling om de plant na vier à vijf jaar te stekken. Snijd een jonge scheut af en neem daarbij een stuk bast en hout van de oudere stengel mee (stek met een hieltje). Vervolgens de top van de stek afknippen, de basis in wat stekkenpoeder doen en de stek direct in de aarde stoppen.

Bieslook (*Allium schoenoprasum*) is een wat moeilijker gewas. Ik heb het proberen te zaaien, maar het zaad wilde niet opkomen. Bij toeval kreeg ik toen van iemand een plant cadeau, die het prima doet. Of dat de echte *Allium schoenoprasum* is weet ik niet. De plant heeft wel wat grover, breder blad. Maar de smaak is onmiskenbaar die van bieslook: een lichte uiesmaak, die heerlijk is bij allerlei soorten salades.

Om meer planten te krijgen kan bieslook na verloop van tijd makkelijk 'gescheurd' worden. Normaal gesproken kan dit het beste na de bloei geschieden, maar mijn bieslookplanten hebben hier nog nooit gebloeid.

Haal voor het scheuren de plant uit de grond en spoel eventueel de wortels schoon. Neem dan voorzichtig de buitenste, jonge scheuten weg. Knip vervolgens een deel van het blad van deze nieuwe plant af en poot haar weer in de grond. Het wegknippen van het blad gebeurt om verdamping van het vocht via het blad tegen te gaan. Door het scheuren en opnieuw planten heeft de plant tijdelijk immers meer behoefte aan water. Als scheuren moeilijk gaat, kan de 'moederplant' ook met een scherp mes in stukken worden gedeeld.

Over het algemeen houdt bieslook van een vruchtbare grond. Geef haar dus een flinke schep zelfgemaakte compost. Af en toe wat bijmesten met geitemest of iets dergelijks kan natuurlijk geen kwaad. Verder is bieslook een natriumeter; ze kan dus rustig af en toe zout water krijgen.

Ik heb de bieslook in de schaduw van een palmboom staan. De palm staat in een pot en kan met haar wortels dus niet het water van de bieslook afpakken. De bieslook lijkt heel tevreden met dit arrangement, want sinds zij eenmaal aangeslagen is, hoef ik niet vaker dan tweemaal per week te gieten.

Rozemarijn (*Rosmarinus officinalis*) is net als tijm een subtropisch gewas. Onlangs kreeg ik van iemand een plant, die het nog steeds goed doet. Zij kan goed tegen droogte en heeft doorlatende grond nodig. Dus ze zou het op Curaçao toch moeten uithouden. Ik hoop wel dat ze hier gaat bloeien, want rozemarijn heeft hele mooie blauwe bloemen. De bladeren lijken op naalden en hebben een speciale geur. Lekker bij kaas- en tomatengerechten.

'Island next to Aruba'

TOERISME



= door Stijn Jansen =

DE EERSTE vraag die Amerikanen meestal stellen is: "Where are you from?". U antwoordt dan: "I am from Curaçao" en dan kijken ze u aan alsof het gaat over een onbekende bananen-republiek aan de andere kant van de wereld. Dan begint u uit te leggen: "Island off the coast of Venezuela", maar als u dan tenslotte na enig aarzelen: "Next to Aruba" toevoegt, dan verandert de onzekerheid van het gezicht van uw gesprekspartner onmiddellijk in een zelfvoldaan: "Sure, I know Aruba". Héél vervelend. Het geeft aan welk een bijzondere *name recognition* en goede positie Aruba in de States verworven heeft.

Recent onderzoek onder Amerikaanse touroperators geeft duidelijk aan dat Curaçao in de V.S. volkomen wordt overschaduwd door Aruba. 'Aruba' is in de V.S. door intensieve promotie en een op maat gesneden produkt, uitgegroeid tot een *household name*. Dit terwijl de naambekendheid en het imago van Curaçao bij het grote publiek en in mindere mate in de reiswereld, vrijwel niet bestaande zijn.

In de Amerikaanse reiswereld bestaat er vooralsnog zeer weinig waardering voor het Curaçaose produkt, doodeenvoudig omdat de meeste touroperators het eiland nauwelijks uit eigen ervaring kennen. Zij die het eiland wel kennen, bekijken het meestal door een Arubaanse bril en zijn gefocust op de behoeften van het Amerikaanse massatoerisme dat vraagt om korte rechtstreekse vliegverbindingen voor een korte, luxe strandvakantie. Het is dan ook niet gek dat Curaçao in de States vaak gekarakteriseerd wordt als een moeilijk te bereiken eiland met verouderde hotels en een tekort aan kamers in het algemeen (voor massa toerisme) en aan luxe kamers in het bijzonder.

VEEL MEER

Om Curaçao te appreciëren moet je naast op het strand liggen, ook het eiland ontdekken. Als geheel heeft Curaçao veel meer te bieden dan de meeste andere Caribische eilanden. De Amerikaanse markt is daar echter nog niet van op de hoogte en bovendien is de gemiddelde Amerikaanse toerist veel te kort op het eiland om daar aan toe te komen.

De concurrentie is natuurlijk moordend op de Amerikaanse markt, vooral in het 'Caribisch-gebied-bij-uitstek': het Noord-Oosten. Naast Aruba zijn de meeste concurrerende bestemmingen in de Caribbean vaak met korte, rechtstreekse verbinding vanuit de belangrijkste Amerikaanse steden bereikbaar. Na het afhaken van American Airlines - de luchtvaartmaatschappij die de dienst uitmaakt in het toerisme vanuit de V.S. naar de Caribbean - is Curaçao slechts met overstap in Atlanta of Miami te bereiken. Een trip vanuit New York duurt minimaal een uur of acht. De toeristen komen laat in de middag aan en verliezen een dag van de toch al zo korte vakantie. Niet echt een goede uitgangs-positie.

De positie van Curaçao binnen de Amerikaanse reiswereld is enigszins gecompliceerd. In vergelijking met bijvoorbeeld Europa, zijn er relatief veel meer touroperators op de markt. Dit zijn de reisorganisatoren die ticket, hotel en plaatselijk vervoer in één pakket samenvoegen en aanbieden voor één prijs. Qua grootte zijn de grootste touroperators zoals GoGo Tours en Cavalcade te vergelijken met een Holland International in Nederland. In zo'n groot land, is de kracht van de individuele touroperators hierdoor slechts beperkt. Veel meer dan in Europa, is promotie van deze organisaties voor bestemmingen en hotels een kwestie geld, tenzij ze zoals GoGo en Cavalcade bijvoorbeeld, zakelijke belangen hebben in hotels op een eiland (Aruba).

MARKETING

De duizenden reisagenten, die de pakket-reizen aan het grote publiek verkopen, zijn over het algemeen ook niet georganiseerd in ketens. Ze kennen een groot verloop van personeel. Daarom is het moeilijk om deze mensen duurzaam te informeren over een reisbestemming. Zij zullen altijd de *easy and reliable* bestemming proberen te verkopen. Dit zal vrijwel nooit Curaçao zijn, tenzij de klant het zelf vraagt, want de doorsnee Amerikaan kent het eiland niet.

De marketing van Curaçao in de Verenigde Staten zal dus naast op het opbouwen van een netwerk van tour operators, gericht moeten zijn op het verhogen van de bekendheid van het eiland bij het Amerikaanse publiek. Het beschikbare budget van de C.T.D.B. voor de V.S. lijkt echter te klein om een effectief consumentgericht programma op te zetten, in een land waar iedereen gemiddeld met 1500 reclame-uitingen per dag geconfronteerd worden.

Op lange termijn is de Amerikaanse markt van levensbelang voor het toerisme op Curaçao. Curaçao moet in staat zijn om veel meer dan 20.000 Amerikanen per jaar naar het eiland te halen. Daarvoor zullen we ons moeten afstemmen op de behoeften van deze markt. Het meest dringende probleem vormen de luchtverbindingen vanuit de States. Daar wordt hard aan gewerkt. Echter het is een kwestie van de kip en het ei. De luchtvaartmaatschappijen zullen vliegen als er belangstelling is voor de bestemming Curaçao en die vraag zullen we zelf moeten creëren. Ons hotelprodukt moet zowel qua concept als capaciteit aangepast worden. Effectieve marketing zal de naambekendheid moeten verhogen en zal een eigen en relevant imago moeten neerzetten. Voorts is een meer consumentgerichte marketing noodzakelijk op de Amerikaanse markt. Daarvoor is meer geld nodig. Ook zal meer doelgericht naar potentiële toeristen gezocht moeten worden die langer op het eiland willen blijven en wel geïnteresseerd zijn in het eiland zelf. Alles bij elkaar een enorme opgave en uitdaging voor Curaçao. Een opgave waarin we moeten slagen om de continuïteit van ons toerisme te kunnen garanderen. En dan gebeurt het zeker: *Aruba island next to Curaçao*.

Half vol of half leeg?

= door Elisabeth Hollander

ONDERWIJS ANDERS BEKEKEN

'DIALOOG IS DE ontmoeting tussen mensen, die door het spreken van hun woord de wereld benoemen en veranderen'. Tot deze definitie komt Paolo Freire in zijn 'Pedagogie van de onderdrukten', en hij vervolgt: 'Dialoog is een scheppingsdaad en nag dus nooit gebruikt worden als een handig instrument om andere mensen te overheersen of te manipuleren.

Het opmerkelijke feit doet zich immers voor, dat men één en hetzelfde gegeven, op hetzelfde moment, volkomen terecht, verschillend kan benoemen. Een voorbeeld ter verduidelijking: Een glas is per definitie op hetzelfde moment half vol én half leeg. Het hangt er maar vanaf hoe je het bekijkt.

Ga je uit van de bovengrens dan is het half leeg, ga je uit van de ondergrens dan is het half vol.

Nu is het op school al lang gebruikelijk een bovengrens te hanteren. We ontwierpen immers een puntenstelsel dat vertrekt bij het volmaaktheidcijfer 10, een cijfer dat het foutloze weerspiegelt, het onverbeterbare, het onbereikbare dus. Er zijn zelfs leerkrachten die niet schromen dit nog eens extra te benadrukken door de stelling te hanteren dat de tien hierbij voor God is, de negen voor de leraar en dat de leerling op zijn hoogst een acht zal kunnen scoren.

We hanteren een systeem waarin elke leerling altijd te kort schiet. Zo wordt het stelsel trouwens ook toegepast; we trekken punten af om aan te geven hoever iemand van die volmaaktheid afblijft. Een typisch voorbeeld dus van de, nu achterhaalde ethische codes, waarbij de mens gedwongen werd naar onbereikbare idealbeelden te streven.

Ideaal was de smetteloosheid, de wijsheid, de heiligheid en het genie en wij kweekten ongenaakbare 'role models' en propten iedereen vol met verlammende schoolgevoelens.

Naar de school toe vertaald, was de ideale leerling dan diegene met het smetteloze handschrift, met boeken zonder ezelsoren, diegene die feilloos alle antwoorden reproduceerde op commando, altijd recht in zijn bank zat, de ogen devoot op de meester gericht, terwijl hij zich kritiekloos liet volstromen met diens onvolprezen kennis. Het logische gevolg kan dan niet anders zijn, dan dat wij aan de lopende band leerlingen kweken met een permanent schuldcomplex of met een permanente opstandigheid.

Wat dus inderdaad naadloos aansluit bij het huidige beeld van de leerling zoals dat te pas en te onpas nog al eens wordt afgeschilderd. De leerling is:

- lui, ongeïnteresseerd, alleen tot leren te brengen met strenge controle en duidelijke sancties;
- als groep zijn ze er op uit je dwars te zitten, rotzooi te trappen en je onderuit te halen;
- en de leerkracht besluit dan: mijn onderwijs, mijn kennis en mijn dure opleiding zijn boter aan de galg gesmeerd, ik ben steeds bezig paarlen voor de zwijnen te werpen.

NIEUWE INZICHTEN

Als de zaken er inderdaad zo voor staan, dan loont het wellicht de moeite om op zoek te gaan naar en gebruik te maken van nieuwe inzichten. Wat zou er bijvoorbeeld veranderen in het onderwijs als we niet langer van de bovengrens, maar van de ondergrens zouden uitgaan. Dus niks '10 voor God en 9 voor de leerkracht en de rest voor de leerlingen', maar allemaal terug naar af en dan opnieuw opstarten vanaf de nul-lijn.

* Godzelf zal hier geen moeite mee hebben. Hij heeft immers zelf alle mensen verschillend geschapen en toch allen naar zijn beeld en gelijkenis. Hij huist dus nu ook al in de domste en lastigste leerling.

* De leerlingen zullen er ook geen moeite mee hebben, omdat ze dan eindelijk de kans krijgen 'te zijn wie ze zijn' en als zodanig geaccepteerd te worden, waarbij de werkelijke activiteitsbronnen van de leerlingen aangeboord kunnen worden zoals creativiteitszin, leergierigheid en zin om te presteren, omdat de druk van de ketel is.

* De problemen zijn te verwachten uit de hoek van de depositaire leerkrachten. Zij zullen van hun troon moeten komen en dat lijkt zo'n bedreigend gebaar voor iemand die daar zo veilig zit.

CLINTON

Dit ondervond Hillary Clinton, de vrouw van de democratische kandidaat voor het Amerikaanse presidentschap. Toen haar echtgenoot gouverneur van Arkansas werd, benoemde hij Hillary tot voorzitter van de commissie ter verbetering van het onderwijs. Ondanks het verzet van de vakbond van leerkrachten, kreeg ze gedaan, dat docenten getest moesten worden. Haar argument luidde: 'Leerlingen hebben recht op goed onderwijs. Leerlingen moeten worden getest, maar leraren ook; het één is onmogelijk zonder het ander. Het gaat niet aan alleen leerlingen te testen, om te zien of het aan hen bestede belastinggeld wel terecht is?

In deze open vorm van leraarschap kun je keihard met jezelf geconfronteerd worden, maar het schept ook nieuwe mogelijkheden. Je ontdekt dan dat je als leraar een gewoon mens bent en dat er onverwacht een heleboel nieuwe dingen op je af komen: genegenheid, spontaniteit, ijver, werklust... allemaal dingen die leerlingen niet opbrengen als ze in angstig beven voor je troon knielen.

Je hoeft geen rol meer te spelen en geen strenge of geleerde gezichten op te zetten. Je hoeft niet meer met afgemeten stapjes door de school te schuiven of krampachtig op je lessenaar te blijven zitten. Je kunt dan gewoon jezelf zijn, waarde en onwaarde tegelijk met een sterk geloof in je waarde en een 'dispensa' voor je onwaarde; kortom een toegankelijk mens en daardoor juist een houvast voor je leerlingen.

Kook mee met May

Gefrituurde bananen

BANANEN kunnen op verschillende manieren omgetoverd worden tot lekkere hapjes. Vandaag een recept voor 'gefrituurde bananen'. U heeft hiervoor nodig:

4 stevige bananen
4 eetlepels citroen sap
4 eetlepels cognac
en voor het beslag:
50 gram meel
een snufje zout
1 geklopt ei
1 eetlepel gesmolten boter
6 eetlepels melk
1 eiwit. Verder wat meel om de bananen te bepoederen, frituurolie en 3 eetlepels poedersuiker.

U schilt de bananen en snijdt ze dwars door midden. Laat de bananen 20 minuten trekken in het citroen sap en de cognac. Intussen verhit u de olie tot 350-375 graden celcius en maakt u het beslag. Doe het meel met het zout in een kom. Klop het ei, de gesmoten boter en de melk er door tot het beslag glad is. Klop het eiwit stijf en haal het voorzichtig door het beslag. Laat de bananen uitlekken op keukenpapier, bepoeder ze met meel, haal ze door het beslag, doe ze in de hete olie en bak ze in 3 tot 4 minuten goudbruin. Laat de bananen tenslotte uitlekken op keukenpapier. Direkt bestuiven met poedersuiker en warm serveren.

Eet smakelijk,
MAY

Anton Claassen komt belerend over

'De navelstreng van een taal': bloemlezing van Aruba's poëzie

JARENLANG ging men, wanneer men sprak over Antilliaanse letterkunde, er min of meer van uit dat het uitsluitend of vooral om werk van op Curaçao geboren auteurs ging. Aan van de andere eilanden afkomstige schrijvers en hun werk werd (een uitzondering als Colá Debrot daargelaten) minder of zelfs geen enkele aandacht besteed. In deze situatie is verandering gekomen dank zij het werk van Wycliffe Smith met betrekking tot de Bovenwinden en Wim Rutgers en de samenstellers van de bundel *Cosecha Arubiano* uit 1983 voor wat betreft Aruba.

= door Carel de Haseth =

Kort geleden verscheen bij In de Knipscheer (uitgever van onder meer het werk van Boeli van Leeuwen) *De navelstreng van mijn taal, poesía bibo di Aruba* van Anton Claassen. Deze ruim 220 pagina's dikke paperback bevat een tweetalige bloemlezing uit de poëzie van dertien Arubaanse dichters: naast de originele tekst in het Papiaments, is ook een Nederlandse vertaling opgenomen. Van elk van de dichters onderwerpt Claassen tenminste één gedicht aan de hand van de tekstuele inhoud aan een nadere analyse. De bloemlezing zelf wordt voorafgegaan door een inleiding van Wim Rutgers onder de titel *Van Columbus tot Caliban, Papiamento en literatuur*, waarin het ontstaan van het Papiaments, de plaats van deze taal in de gemeenschap door de eeuwen heen en de opkomst van de Papiamentse literatuur op een heldere en overzichtelijke wijze wordt beschreven. Gezien het oudere materiaal over het Papiaments vooral betrekking heeft op Curaçao en omdat Rutgers voor zijn analyse gebruik maakt van de meest recente gegevens over het onderwerp, beperkt de reikwijdte van deze inleiding zich niet uitsluitend tot de Arubaanse situatie, maar heeft deze eerder betrekking op de Papiamentse letterkunde als zodanig. Rutgers is er, zonder dat met zoveel woorden te benadrukken, in zijn analyse uitstekend in geslaagd aan te tonen hoe de Arubaanse letterkunde van onze eeuw zich ontwikkeld heeft vanuit dezelfde historische achtergrond als de Curaçaose letterkunde. Een bij het artikel opgenomen lijst van publikaties van Arubaanse auteurs en van geraadpleegde literatuur vereenvoudigt het werk van latere onderzoekers aanzienlijk.

Op de keuze van de gedichten in de bloemlezing is weinig aan te merken. Van een aantal dichters zijn slechts enkele gedichten gepubliceerd, zodat er überhaupt weinig keuzemogelijkheden waren, terwijl die keuze bij andere schrijvers zeker als representatief beschouwd kan worden. Claassen heeft bewust gekozen voor een bloemlezing uit het werk van een klein aantal schrijvers, ook al omdat hij extra aandacht vestigt op de rol van tijdschriften als Simadan, Kambio, Watapana en Kontakto Antiano, waarin werk werd opgenomen van verschillende van de in de bundel besproken auteurs. Dat Claassen van goede wil is, hoeft niet in twijfel te worden getrokken. Maar om te beweren dat *De navelstreng van mijn taal* een bijzonder boek is, gaat wat te ver. Daarvoor is er op de inhoud van de bundel te veel op te merken. Om te beginnen plaatst Claassen —in tegenstelling tot Wim Rutgers — de auteurs naar mijn gevoel teveel in een geïsoleerd Arubaans kader. Vergelijking met werk van tijdgenoten op de andere eilanden is belangrijk om de Arubaanse dichters te kunnen plaatsen in het geheel van de Papiamentse letterkunde, zeker wanneer er zo duidelijk sprake is van een wederzijdse beïnvloeding door de jaren heen.

Ook op de vertalingen valt het een en ander op te merken. Waar er staat *lo mi percura pa mi mannan ta firme* leest de vertaling *dan zal ik ervoor zorgen, dat mijn handen niet langer leven*. Niet alleen staat dat er niet in het Papiaments, het klopt ook niet met het vervolg van het gedicht, waarin de schrijver zegt dat hij zal schrijven tot er bloed uit papier komt. In een ander gedicht wordt uit de opsomming *yuca, jams batata dushi* de zoete aardappel weggelaten, terwijl enkele regels verder de *berehen* (aubergine) gewoon wegvalt uit de vertaling. Als er sprake is van *conofees, haldo, sardin y masbango na granel* staat er in het Nederlands *verschillende soorten vis, sardientjes*. Evengoed als dat het zot is in plaats van violen te spreken van *houten instrumenten* zou er goed aan zijn gedaan om *bow di ritmo di agan* niet te vertalen met *op de maat van ijzeren instrumenten*. Zo zijn er nog talloze voorbeelden te geven over slordigheden en fouten in de vertaling. Het passieve *hopi solo i poko awa a forma nan eksistensha* wordt omgezet in het actieve *met weinig water en felle zon immers hebben ze zich gevormd*. Nu is vertalen (en zeker van poëzie) natuurlijk niet altijd even gemakkelijk en zal de vertaler hier en daar wat vrijheid gegund moeten worden om een leesbare tekst te kunnen produceren en zou je nog genoegen kunnen nemen met deze tekortkomingen. En in de bundel staan overigens voldoende goede vertalingen om van te genieten. Anders ligt dat met de analyses, die Claassen van de gedichten geeft. Claassen is teveel buitenstaander om de kern in veel van de door hem geanalyseerde poëzie te kunnen ontdekken. Een goed voorbeeld hiervan is zijn analyse van het gedicht *Tètèchi* van Nydia Ecury, waarin de essentie van de yaya-figuur hem volkomen ontgaat, en het gedicht *Balia Kerensentenchi* van Henry Habibe, waarbij Claassen niet door heeft dat de schrijver parafraseert om het lied *Nos ta bai Hulanda* en daardoor niet begrijpt waar *su máster ta di oro* en *sombré ku sinta pretu* voor staan. Door een tekort schieten van zijn kennis van het Papiaments komt Claassen bij zijn analyses soms met verklaringen, die grenzen aan zotternij. Als er in een gedicht *isla di mi* staat, dan zegt hij de i-klanken roepen het kleine, beslotene en vertederende op. Hieruit blijkt de liefde van de dichter voor het eiland. Van *kambia bo fashi* heet het: de martiale a-klanken duiden op aktie. En waar het om gaat is één enkele zin:

isla di mi, mi kier
kambia bo fashi.

Van *Keho na kaminda* weet Claassen te vertellen: In *'keho' vinden we het Portugese 'quiexar', 'klagen' terug. Kaminda is afgeleid van het Portugese 'caminho', 'weg'.* Zonder dat hij blijkbaar beseft dat deze woorden misschien wel eens een andere (Spaanse) herkomst zouden kunnen hebben.

BELEREND

Het komt allemaal zo belerend over. In dit geval bijvoorbeeld, is de informatie zelfs helemaal niet ter zake. Nergens anders gaat hij in op de herkomst van Papiamentse woorden, zodat je de indruk krijgt dat het Claassen vooral te doen is af en toe met zijn kennis te pronken. En dat stoort, zeker als die kennis ook nog tekort schiet. Behalve dat er inhoudelijk nogal wat aan te merken valt op de analyses, zijn ze niet bepaald voorbeelden van helder denken en een zuivere taalbeheersing. Er wordt onnodig veel herhaald en er is soms nauwelijks sprake van enige diepgang, waardoor de conclusies zwak of aanvechtbaar zijn. Of om het heel cru te stellen: wie poëzie kan waarderen, doet er goed aan de analyses van Claassen maar over te slaan. Ze voegen niets toe aan de gedichten en kunnen alleen maar het plezier in de poëzie vergallen. Want plezier zal de lezer zeker beleven aan het opgenomen werk van de Arubaanse dichters!

Anton Claassen De navelstreng van mijn taal, poesia bibo di Aruba Uitgeverij In de Knipscheer, ISBN 90 6265 357 X.



Kinderboeken

UFO-lokker op het dak

= door Nel Casimiri =

EEN BOEK om te lachen. De ene gekke scène na de andere beschrijft Debbie in haar dagboek. Ze woont thuis met haar vader en moeder, haar oudere broer en zus en haar opa.

Die opa is heel langzaam aan het dementeren, die opa is ook de enige naast Debbie zelf die zijn verstand bij elkaar houdt. Zij zijn de enigen die gewoon reageren. De dagelijkse belevenissen van het gezin Timmerman worden door Debbie in haar dagboek bijgehouden, de gewone dingen thuis en op school, de hoogtepunten, feestjes en het toneelstuk op school waarin zij een hoofdrol vervult, de verbouwing en het schilderen van de school en opa die werkt aan zijn UFO-loksysteem. Dat lijkt gek, maar blijkt in het verhaal een goede reden te hebben. En al zet opa al in oktober zijn schoen klaar voor Sinterklaas, broer Harry brengt het er als Sinterklaas heel wat slechter van af.

Ook de leraren, beschreven als types, blijken toch menselijke trekken te vertonen.

Debbie zit in de derde klas van de havo. Broer Harry is van school maar heeft nog geen baan. Zus Ellis heeft een konijn, is kapster en raakt verloofd. Opa, in het gezin bijfiguur, is in het leven van Debbie en ook voor de lezer de hoofdfiguur. Hij heeft oog voor zijn medemensen, meer dan de rest van de familie, hoewel hun egoïsme nooit zover gaat dat het ergert. Integendeel, ze worden zo aan de kaak gesteld dat er hartelijk om gelachen kan worden. Dat zullen de meeste lezers ook onbekommerd doen. Daarom vraagt het verhaal. Debbie vertelt haar belevenissen en de kritiek spuit zij niet zelf, die zit verweven in het verhaal, zodat het nooit moralistisch aandoet.

Wilhelmus Poot kust zijn kleindochter, zoals zij hem kust, met liefde en vooral de rol van die opa, niet een wijze oude man, ook niet de man om naar op visite te gaan of om mee uit te gaan, zoals in veel kinder- en jeugdboeken, maar een gewone oude man, soms dwaas, soms slim, steeds in zijn eigen waarde, maakt dit boek speciaal.

Selma Noort, Kunstenaar Wilhelmus Poot kust zijn kleindochter. Leopold, Amsterdam, 1991. ISBN 90 258 4136 8. OOk dit boek werd uitverkoren door de kinderjury 1992.



'Ons Erfdeel' schenkt aandacht aan Antillen

Frank Martinus als voorbeeld voor gebruik Nederlandse taal

= door Nel Casimiri =

IN BELGIE wordt het literaire tijdschrift *Ons Erfdeel* uitgegeven. Die uitgave geschiedt onder verantwoordelijkheid van de gelijknamige stichting die nog meer tijdschriften uitgeeft en ook een reeks brochures in diverse talen over aspecten van de Nederlandse cultuur. Het afgelopen jaar heeft de Stichting het boek: *Hedendaagse Nederlandstalige Prozaschrijvers* op de markt gebracht. Vroeger gaf zij bijna elk jaar een overzicht uit, maar de laatste jaren is dat er niet meer van gekomen. Nu dus een nieuw overzicht van de belangrijkste Nederlandstalige, dus zowel van de Nederlandse als Nederlandstalige Belgische schrijvers. De Belgen hebben veel meer dan de meeste Nederlanders de wil om hun eigen taal uit te dragen, om te laten zien wat er mogelijk is, wat er verschijnt. Ze zijn trots op hun taal en willen dat tonen. Dat komt ook omdat zij in eigen land steeds moeten opboksen tegen het Frans, de taal die door de andere helft van de bevolking als moedertaal wordt gesproken.

In dit overzicht van *Ons Erfdeel* hebben de schrijvers, Jaap Goedegebuure en Anne Marie van Musschoot, gekozen voor de hedendaagse schrijvers. Dat is natuurlijk een rekbaar begrip. Waar ligt de grens tussen vroeger en nu? Zij leggen die in dit geval bij 1945, het jaar waarin Nederland en België de last van de Duitse bezetter kwijt raakten en een nieuwe start konden maken. Het boek bevat een lieteratuur overzicht aan de hand van een beschrijving van het werk van een aantal schrijvers. En na het overzicht volgen fragmenten uit een werk van die behandelde schrijvers. Die schrijvers vormen een keuze. In de inleiding staat dat sommigen van die schrijvers vlak na 1945 debuteerden en anderen misschien pas gisteren. Dat laatste is wel erg optimistisch gesteld. De jongste werd in 1951 geboren en debuteerde meer dan tien jaar geleden. De samenstellers zijn voorzichtig geweest.

Ze hebben gekozen voor coryfeeën van de Nederlandstalige letterkunde. Niemand zal zich ergeren, niemand zal vraagtekens zetten bij die keuzes. Wel zal men namen missen. Waarom die niet? En ik mis die? Maar dat is het gevolg van elke keuze.

Natuurlijk is een overzicht van de Nederlandstalige literatuur niets bijzonders. Elk jaar komen er nieuwe overzichten uit, bedoeld voor de middelbare scholen en uitgebreidere bedoeld voor studenten Nederlands of voor belangstellenden. Het afgelopen jaar gaf Wolters, Groningen, alleen al drie nieuwe, prachtig geïllustreerde literatuurboeken uit. Wat is er voor bijzonders aan deze uitgave van *Ons Erfdeel*? Allereerst is het geen schoolboek. Het is geschreven als propaganda voor de Nederlandstalige literatuur. Het wil laten zien wat goed is en dat aan de buitenwacht naar voren brengen. Nu is die groep geïnterseerden in Nederland en België toch wel op de hoogte en kan ze ook elders terecht, maar dit boekje van Jaap Goedegebuure en Anne Marie van Musschoot komt tegelijkertijd, in dezelfde vormgeving ook in het Frans, in het Engels en in het Duits uit. Er is dus ook een *Prosateurs neerlandophones contemporains*, een *Contemporary Fiction of the Low Countries*, en een *Zeitgenossische niederlandischsprachige ProsaschriftstellerInnen* uitgekomen.

Het laatste stuk van het literatuuroverzicht draagt de titel: 'De literatuur van de Nederlandse Antillen en Suriname'. Het bestaat uit een bladzijde over de Antilliaanse literatuur in het Nederlands, en een alinea over de Surinaamse literatuur. Cola Debrot wordt genoemd, Tip Marugg, en vooral Frank Martinus Arion die hier in het overzicht de voortrekkersrol vervult en van wie ook een fragment uit *Dubbelspel* is overgenomen. Het fragment uit *Dubbelspel* is uit het spannende gedeelte waarin het dominospel op zijn eind loopt en waarin Janchi Pau peinst over het spel zelf. Hij probeert door diep nadenken erachter te komen wie welke stenen in zijn hand heeft, waarna:

"Met een slag, die zo hard was, dat hij een volwassen man had kunnen vellen, maar toch weer zo beheerst dat de stenen zich er nauwelijks door bewogen, speelde hij tenslotte de zeséén tegen de zesnul van Manchi aan...."

Maar de spanning is nu niet alleen voor Nederlands lezenden voelbaar. Ook anderstaligen kunnen kennis maken met Antilliaanse literatuur:

"Then he reached into his pocket for his handkerchief and remembered his stiletto, which increased his sense of security..."

"Il s'essuya le front. C'était bon dieu une rude tâche qu'il avait accomplie. Il voulait, bon dieu, pour souffler un peu, dire quelque chose pardessus le marche..."

"Aber er musste eben noch warten, denn Bubu, den Janchis langes nachdenken ungeheuer gelangweilt hatte, spielte mit einem gewaltigen Schlag seine doppelte Zwei...."

Al wordt Frank Martinus op het ogenblik op Curacao meer gezien als de voorvechter van het Papiamentu, in België en Nederland wordt hij gebruikt als reclame voor het Nederlands. Want zoals het in het boek staat: "Vooral op Curacao, het grootste eiland, is de Antilliaanse literatuur in het Nederlands tot bloei gekomen".

Invloed op kerkleider VS:

Nederlandse priester staat op tweede plaats

NEW YORK - De evangelist Billy Graham trekt met zijn campagnes honderdduizenden gelovigen, maar hij heeft aanmerkelijk minder invloed op het denken van Amerikaanse protestantse kerkleiders gehad dan de Nederlandse priester Henry Nouwen.

Bijna vijftienhonderd kerkleiders moesten tien namen noemen van personen die hun denken over religie hebben beïnvloed. Nouwen, door wie 39 procent is beïnvloed, wordt voorafgegaan door de theoloog Lyle Schaller, gespecialiseerd in kerkopbouw, met 43 procent. Billy Graham is met 29 procent komt vijfde. Bij de conservatieven (79 procent) is hij aanzienlijk populairder dan bij de progressieven (3 procent). De tv-prediker Jerry Falwell staat met slechts 5 procent op de 40e plaats. De resultaten werden gepubliceerd in het jaarboek van de Amerikaanse en Canadese kerken.

Nouwen (1932) is priester van het aartsbisdom Utrecht. Hij heeft veel bekendheid gekregen door zijn meer dan dertig boeken over spiritualiteit. Nadat hij lange jaren in de Verenigde Staten aan de universiteiten van Notre Dame, Yale en Harvard had gedoceerd, is hij sinds 1986 lid van de Arche-gemeenschap in Frankrijk. Hierin wonen mensen met en zonder geestelijke handicap samen.

Mexicaanse grondwet gewijzigd

Juridische erkenning kerken is nu mogelijk

MEXICO-STAD - Het huis van afgevaardigden in Mexico heeft met grote meerderheid ingestemd met een wijziging van de grondwet die de juridische erkenning van de Rooms-katholieke kerk en andere kerken mogelijk maakt.

De kerken krijgen het recht bezittingen te verwerven en te beheren. Gebouwen en religieuze kunstwerken die tot het nationaal erfgoed worden gerekend, blijven echter in handen van de staat. Priesters mogen voortaan stemmen, maar zijn niet verkiesbaar voor politieke functies. Ook blijft het priesters verboden zich met politieke zaken in te laten.

Door de grondwetswijziging worden processies en andere godsdienstige plechtigheden, zoals die voor de patroonheilige van het land, Onze Lieve Vrouw van Guadalupe, legaal. Officieel waren zij de afgelopen decennia verboden, maar de regering stond ze oogluikend toe.

Volgens de nieuwe grondwet zal de scheiding tussen kerk en staat die al 130 jaar van kracht is, blijven bestaan. Ook voor het openbaar onderwijs heeft de grondwetswijziging geen gevolgen. Wel zullen de katholieke particuliere scholen, die meer dan een miljoen leerlingen tellen, godsdienstonderwijs mogen geven.

ONMOGELIJK

Door het besluit dat een einde maakt aan de anti-kerkelijke artikelen in de grondwet van 1917, kan Mexico diplomatieke betrekkingen aanknopen met het Vaticaan. De dooi in de relaties tussen beide staten begon vorig jaar toen de Mexicaanse regering en het Vaticaan persoonlijke gezanten uitwisselden.

Het huis van afgevaardigden ging met 460 tegen 22 stemmen akkoord met voorstellen van de regerende Institutionele Revolutionaire partij van Mexico (PRI). Alleen de twaalf leden van de extreem-linkse socialistische Volkspartij en tien afgevaardigden van andere partijen stemden tegen.

Van de 82 miljoen Mexicanen rekent negentig procent zich tot de Rooms-katholieke kerk. Paus Johannes Paulus II werd vorig jaar tijdens zijn tweede bezoek aan het land als staatshoofd ontvangen, hoewel dat volgens de grondwet onmogelijk was.



BILLY GRAHAM
...niet zo invloedrijk...

Orthodoxe Patriarch Demetrios overleden

Voorstander van Oecumene

ISTANBUL - De oecumenische patriarch Demetrios I, geestelijk leider van de 250 miljoen oosters-orthodoxe christenen in de wereld, is in de leeftijd van 77 jaar overleden. De patriarch stond bekend al een man van de dialoog.

Demetrios, die in 1972 oecumenisch patriarch werd, was een warm voorstander van de dialoog met andere christelijke kerken. Twaalf jaar geleden kwam hij met paus Johannes PAulus II overeen de banden tussen de oosters-orthodoxen en Rooms-katholieken te intensiveren. De Heilige synode van het patriarchaat benoemde mgr. Bartholomeus, bisschop van Chalkidonos, als tijdelijk opvolger van Demetrios. Hij werd later ook als de definitieve opvolger van Demetrios aangewezen.

Demetrios werd begraven op de Maria-begraafplaats in Istanbul, na een mis-viering in het patriarchaat in Fanar, de Griekse wijk in de oude stad. Vele metropolieten uit het buitenland zullen aanwezig zijn bij de plechtigheid. De opvolger van Demetrios werd gekozen uit de vijftien leden tellende Heilige synode. De namen moesten daarna worden voorgelegd aan de Turkse regering, die moest instemmen met de benoeming. Daarna kwam de synode opnieuw bijeen om uit de door Ankara goedgekeurde kandidaten de opvolger te kiezen.

BEMOEIENIS

De Turkse bemoeienis met de benoeming van de patriarch stamt uit 1923, toen in het verdrag van Lausanne de status van de Grieks-orthodoxe minderheid in Turkije en de Islamitische minderheid in Griekenland werd vastgelegd. Het verdrag bepaalt dat de patriarch, de twintig geestelijken die hem omringen en de stafleden de Turkse nationaliteit moeten hebben.

De nieuwe oecumenische patriarch zal vooral te maken krijgen met de herrijzing van de oosters-orthodoxe kerken in Oost-Europa en de Sovjetunie. Een teken dat het patriarchaat aan invloed wint, vormde enkele maanden geleden het bezoek van de Russisch-orthodoxe patriarch Aleksej II, die bij die gelegenheid 'Constantinopel' als de moederkerk erkende.

Toen Demetrios in 1972 aan trad, pleitte hij voor ver[illegible] king van de banden [illegible] Rome. "We moeten syst[illegible] tisch proberen om de [illegible] heid van alle orthodoxe[illegible] van alle christenen veil[illegible] stellen." Hij zei dat o[illegible] doxen zich "ernstige in[illegible] ningen" zullen getroosten tot een volledige verzoe[illegible] te komen met de R[illegible] katholieke kerk. Opv[illegible] was dat Demetrios de [illegible] "de eerste onder gelijken" noemde.

Paus Johannes Paul[illegible] gebruikte in 1979 zijn ee[illegible] buitenlandse reis voor [illegible] bezoek aan de orthodo[illegible] patriarch. Bij die geleg[illegible] heid besloten de twee ker[illegible] leiders tot een theologisc[illegible] dialoog tussen alle orthodo[illegible] kerken en de RK kerk. D[illegible] was voor het eerst sinds [illegible] schisma van 1054.

Verleden jaar nog liet Deme[illegible] trios weten dat hij [illegible] wolken boven de oecu[illegible] zag hangen. In een brief [illegible] de paus sprak hij zelfs [illegible] een crisis. Oorzaak vorm[illegible] de met Rome geunieerde or[illegible] doxe kerken, die de ooste[illegible] liturgie volgen, maar de pa[illegible] als hoofd van de ke[illegible] erkennen. Maar de patriar[illegible] zag geen gevaar voor [illegible] "vruchtbare theologische di[illegible] loog" en vertrouwde erop [illegible] God de crisis gebruikte [illegible] de gelovigen te beproeven.

Uiterst lauwe reacties op discussiestuk Rome

Vaticaan maakt geen haast met bisschoppensynode Afrika

VATICAANSTAD - De bisschoppensynode over Europa is nog maar pas achter de rug. Men zou het bijna vergeten, maar in het Vaticaan wordt al bijna drie jaar gewerkt aan een bijzondere bisschoppenssynode over het armste continent: Afrika. De synode zou moeten gaan over 'De kerk in Afrika op weg naar het derde millennium', maar als het Vaticaan evenveel haast maakt als tot dusver, moeten de woorden 'op weg naar' nog vervangen worden door 'in'.

De synode zal worden gehouden, stelt het Vaticaan het slinkende aantal Afrikaanse katholieken gerust dat nog voor de synode warm loopt, maar het tijdstip en de plaats (een stad in afrika of toch Rome?) zijn nog altijd niet vastgesteld. Paus Johannes Paulus II kondigde de synode aan op 6 januari 1989. Zij zou een impuls moeten geven aan de verbreiding van het geloof in Afrika.

Het aantal katholieken in Afrika wordt op 87 miljoen geschat en hun aantal groeit jaarlijks met ongeveer 3,5 procent. Het priesterstudenten steeg tussen 1978 en 1988 van ruim 5600 naar bijna 13.500, maar deze groei is volstrekt onvoldoende om de toeneming van het aantal gelovigen bij te benen. Er is ongeveer één (buitenlandse) priester op vijfduizend katholieken.

AANSLUITING

De paus sloot met zijn aankondiging aan bij een wens die al langer onder de Afrikaanse bisschoppen en theologen leefde. In navolging van Medellín, waar in 1968 de Latijnsamerikaanse bisschoppenconferentie het antwoord van de kerk op de problemen van hun gebied formuleerde, wilden zij op een Afrikaans concilie spreken over tal van voor Afrika belangrijke problemen als de verwerking van Afrikaanse invloeden in de liturgie, oecumene, de houding tegenover de Islam, de groei van de sekten en niet in de laatste plaats politiek en gerechtigheid.

Al een dag na de aankondiging van de paus toog een commissie van Afrikaanse kerkleiders en leiders van Vaticaanse departementen aan de slag. De paus, die al vijf reizen naar Afrika heeft ondernomen - de zesde is in februari 1992 -, gaf haar de opdracht dat de synode zou moeten gaan over de vraag, hoe de Afrikaanse kerk zich vanuit een werkelijk Afrikaanse identiteit zou kunnen voegen in de wereldkerk.

Een jaar na de instelling van de commissie waren de lineamenta (voorbereidend document) in concept gereed, maar het Vaticaan treuzelde met de publikatie ervan, volgens sommigen omdat Vaticaanse congregaties elkaar tegenwerkten. Sommige congregaties zouden namelijk vrezen dat de synode een bezinningsproces binnen de Afrikaanse kerken op gang zou brengen dat zij niet meer in de hand zouden kunnen houden.

ZEER ALGEMEEN

Aartsbisschop Henri Teissier van Algiers is het wachten in juli 1990 beu. Hij hekelt tegenover de pers de traagheid van het Vaticaan en de pogingen van Rome om alles in eigen hand te houden. Het is waarschijnlijk toeval, maar in dezelfde maand als Teissiers woede-uitbarsting verschijnen de lineamenta. De Afrikaanse bisschoppen moeten voor 1 november op 81 vragen antwoord hebben gegeven. De antwoorden zullen door de voorbereidingscommissie worden verwerkt in het werkdocument voor de synode. Na een kort historisch overzicht worden de noodzaak en de aard van de evangelisatie van het Afrikaanse continent aan de orde gesteld, gevolgd door vijf onderwerpen: Evangelisatie, inculturatie (verwerking van de Afrikaanse cultuur in onder meer de liturgie), dialoog en oecumene, vrede en gerechtigheid en het gebruik van de moderne communicatiemiddelen. De vragen zijn zeer algemeen gesteld. Het wordt amper duidelijk dat het gaat om een document ter voorbereiding van een synode over Afrika.

De reactie van de Afrikaanse katholieken op de linaementa was lauw, ook al omdat de meesten van hen niets van een synode weten. Eén van de weinige reacties was een gebed voor het slagen van de synode van de Sudanese bisschoppen. De paus was er zich kennelijk ook van bewust, dat de synode niet bij iedereen leeft. Tijdens zijn bezoek aan Rwanda in september vorig jaar spoorde hij de gelovigen aan "de grote synodetocht aan te vatten" en hun ideeën en ervaringen te delen met de bisschoppen.

Volgens hoofdredacteur Renato Kizito Sesana van het Kenyase blad 'New People' wordt de lauwe reactie onder meer veroorzaakt doordat de door hongersnood en armoede geteisterde Afrikanen wel iets anders aan hun hoofd hebben dan een bisschoppensynode. Bovendien is de 'infrastructuur' in Afrika heel wat slechter dan in Europa. De secretariaten van de bisschoppenconferenties zijn nauwelijks bemand en de communicatie tussen de bisschoppen is slecht.

Maar volgens Sesana is het gebrek aan belangstelling ook aan Rome te wijten. Sommige kerkelijke leiders vinden dat Rome de organisatie naar zich toe heeft getrokken en daarom ook maar "de show moet maken". Ook vrezen sommige Afrikaanse kerkleiders dat een kritische reactie op de lineamenta hun populariteit in Rome niet zal vergroten.

Ondanks alle bezwaren vindt Sesana toch een unieke kans voor de Afrikaanse kerk om haar eigen identiteit mede te bepalen, al was het alleen maar omdat het misschien vijftig jaar zal duren, voordat er weer een synode over Afrika wordt gehouden.

In Anglicaanse kerk:

Vrouw als priester laat tot '94 op zich wachten

LONDEN - Het kan het nog wel meer dan een jaar duren voordat er in de Anglicaanse kerk vrouwen priester worden gewijd. De synode sprak onlangs over de toelating van vrouwen tot het priesterambt, maar de definitieve beslissing wordt in november genomen.

Daarna moeten het lagerhuis en het hogerhuis met het besluit instemmen, waarna koningin Elizabeth het als hoofd van de kerk moet goedkeuren. Pas daarna kunnen vrouwen worden gewijd. De drie 'huizen' in de synode (voor bisschoppen, priesters en leken) moeten met tweederde meerderheid zich voor de toelating van vrouwen tot het priesterambt uitspreken. Het 'huis' van de bisschoppen wordt beschouwd als het zwaarste obstakel, omdat zich daar een paar van de meeste fervente tegenstanders van vrouwelijke priesters bevinden.

Als tegemoetkoming aan de tegenstanders zijn vier bisschoppen met een compromisvoorstel gekomen. Zij stellen voor dat in bisdommen een hulpbisschop wordt benoemd die speciaal belast is met de pastorale zorg voor priesters die het oneens zijn met de toelating van vrouwen tot het priesterambt. Verder moet uit de bepaling worden geschrapt dat priesters die tegen de wijding van vrouwen zijn, nooit bisschop kunnen worden.

Volgens algemeen secretaris Philip Mawer van de Anglicaanse kerk zal de suggestie van de vier bisschoppen niet in het pakket van voorstellen voor de synodevergadering van november worden opgenomen, maar kan zij daarna als een uitvoeringsmaatregel worden gepresenteerd.



Patriarch Demetrios I hier samen met paus Johannes Paul[illegible]

ROME - De beroemde relikwie van de heilige Antonius is twee maanden nadat hij uit de basiliek van Padua was gestolen, teruggevonden bij de internationale luchthaven Fiumicino bij Rome.

Antonius, een Portugese Franciscaan, die in 1231 in Arcella bij Padua stierf, wordt door Rooms-katholieken aangeroepen als ze iets kostbaars kwijt zijn. Dit gebeurt dan met een prevelementje als "Antonius goede vrind, zorg dat ik ...terugvind".

De dieven hebben gepro[illegible] beerd de relikwie, een voet[illegible] stuk van vijf kilo van zilver en goud, afgezet met robijnen en saffieren, naar het buitenland over te brengen, aldus de Italiaanse politie. De drie dieven roofden de relikwie, een van de meest vereerde in Italië, uit de kapel achter het hoofdaltaar. Zij bedreigden met een pistool een groep pelgrims en de bewakers van de kapel en vluchtten in een auto die in een straatje bij de kathedraal gereed stond.

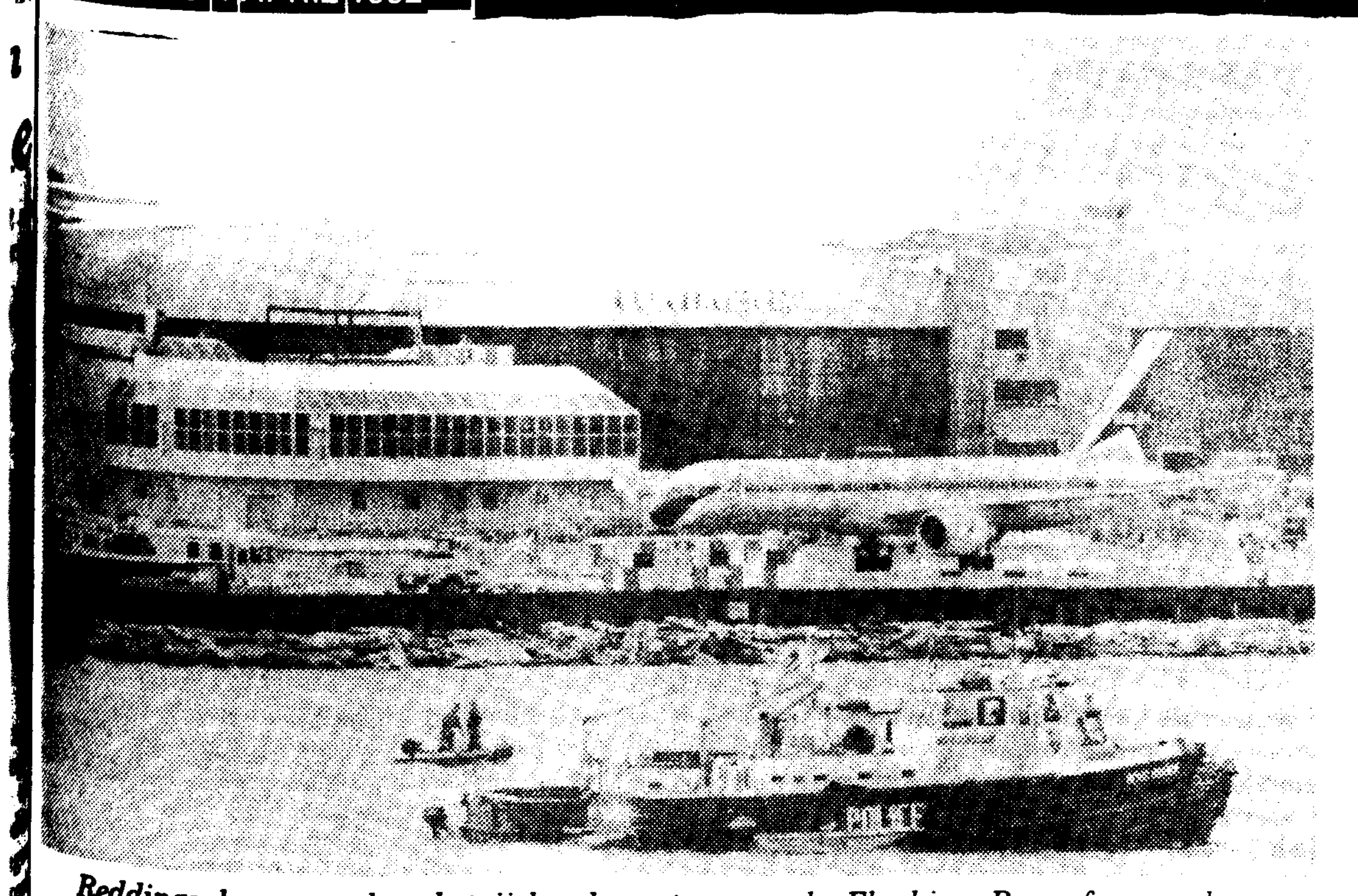
Totalitaire karakter Nationaal Socialisme doorzien

Martin Niemoller: oprechte verkondiger van Evangelie

WIESBADEN - Als een 'oprechte verkondiger van het Evangelie', ook onder bijzondere maatschappelijke omstandigheden, heeft de Evangelische kerk van Duitsland (EKD) Martin Niemoller geëerd. Niemoller, die honderd jaar geleden werd geboren, heeft het totalitaire karakter van de Nazi's, dat tegen het Evangelie gericht was, doorzien nadat hij er eerst van onder de indruk was.

Dit zei de vroegere president van de EKD in Hessen-Nassau, Helmut Hild, over zijn voorganger tijdens een kerkdienst in Wiesbaden. "Omdat de boodschap van het Evangelie gericht is tot ieder mens afzonderlijk, was er in Niemollers wereldbeeld geen plaats voor het collectieve denken van het Nationaal-socialisme", aldus Hild. Na de oorlog had Niemoller, die in 1984 overleed, de Duitse kerk tot boetedoening opgeroepen. Voor hem betekende christelijke verantwoordelijkheid ook politieke verantwoordelijkheid.

De auteur en hoogleraar literatuur Walter Jens noemde Niemoller een "Profeet voor de vrede" en een "Bode van de nieuwe tijd". Jens, voorzitter van de Martin Niemoller-stichting, vergeleek de vroegere persoonlijke gevangene van Hitler met Erasmus, Lessing, Kierkegaard en Boll. Niemoller had in zijn jeugd het lied van de soldaterij meegezongen, maar later het zachtmoedige en barmhartige verdedigd.



Reddingsploegen zoeken het ijskoude water van de Flushing Bay af op zoek naar slachtoffers na de ramp met de Fellowshop van USAir in New York.

Onderzoek na vliegramp wijst uit:
Kleppen op vleugels geen oplossing bij ijsafzetting

AMSTERDAM - Met het verongelukken van een Fokker Fellowship, afgelopen in een sneeuwstorm op de New Yorkse luchthaven La Guardia, heeft de dood weer eens in een vertrouwde gedaante toegeslagen. Het ongeluk vertoont namelijk erg veel overeenkomst met het neerstorten van eveneens een Fellowship, drie jaar geleden, op de luchthaven bij de Canadese stad Dryden.
IJsafzetting, ontstaan als gevolg van menselijke onachtzaamheid. Met die conclusie kwam de commissie die de ramp bij Dryden onderzocht vorige week naar buiten. Het ontwerp van de vleugel van de Fellowship, dat deze week in de Amerikaanse pers ter discussie werd gesteld, wordt in het onderzoeksrapport van alle blaam gezuiverd.
De Amerikaanse kritiek, onder andere in de New York Times, kwam erop neer, dat als de Fellowship was uitgerust met kleppen aan de vleugelvoorrand, de ramp wellicht afgewend had kunnen worden. Bedoelde kleppen worden bij de start uitgeslagen om het vliegtuig extra draagkracht te geven.

= door ANP-verslaggever Erwin van den Brink =

De Canadese onderzoekscommissie onder leiding van rechter Virgil Moshansky verwijst de kritiek naar het rijk der fabelen. De weersomstandigheden tijdens de ramp in Dryden waren vergelijkbaar met het weer in New York: hevige sneeuwval. IJsafzetting op de vleugels is bij beide ongelukken de meest waarschijnlijke oorzaak. IJsafzetting ontstaat als half gedooide sneeuw weer bevriest. Dat was het geval bij de Fellowship van Air Ontario die op 10 maart 1989 van moest opstijgen. IJsafzetting kan op de grond ontstaan als bijvoorbeeld ijskoude kerosine in de vleugels wordt getankt. Bij ijsafzetting is doorgaans niet het gewicht van het ijs op de vleugels de oorzaak van neerstorten. De werkelijke oorzaak is dat de luchtstroom over de vleugels, die zorgt voor de draagkracht, wordt verstoord door de bobbelige ijsafzetting.

VERSTORING

Een vleugel die beschikt over kleppen waarmee de luchtstroom over de vleugel kan worden vergroot - om zoals gezegd extra draagkracht of 'lift' te krijgen -lijdt in geval van ijsafzetting aan een navenant grotere verstoring van de luchtstroom. Hoe groter de luchtstroom, des te groter ook de verstoring daarvan bij ijsafzetting. Het resultaat is dan hetzelfde: de verstoorde luchtstroom berooft de vleugel van praktisch al het liftvermogen, legt Fokker-aerodynamicus Jack van Hengst uit. En de Canadese commissie onderschrijft dat. De luchtstroom raakt overigens vaak pas verstoord op het moment dat de piloot tijdens de 'startrun' de neus van zijn vliegtuig omhoog brengt om weg te klimmen. En daarin schuilt nu juist de verraderlijkheid van ijsafzetting. Op het moment dat de piloot het vliegtuig wil laten wegklimmen, wordt de verstoring van de luchtstroom, die in eerste instantie te wijten is aan de bobbeltjes ijs op de vleugel, alleen maar groter. Het vliegtuig raakt 'overtrokken': het valt met de neus omhoog, haast achterwaarts, naar beneden.

Een vliegtuig met ijs op de vleugels is op het meest cruciale moment in de startaanloop letterlijk vleugellam. Een bemanning die voor de start ijsafzetting over het hoofd zag, onderkent dan ook niet de oorzaak en zal, zo blijkt uit verslagen van rampen, alsnog proberen weg te klimmen. Dat is wat er op 10 maart 1989 gebeurde met de F-28 bij Dryden. Hetzelfde overkwam een Boeing 737-200 van Air Florida die op 13 januari 1982 opsteeg van Washington National Airport en zich 30 seconden in een brug over de Potomacrivier boorde. Een 737-200 heeft wel kleppen aan de voorrand van de vleugel, de Fellowship niet. De kleppen hielpen dus ook niet.

De Fellowship van US-Air die op La Guardia verongelukte, raakte kennelijk al direct boven de startbaan overtrokken. De piloot wilde met ijsafzetting op zijn vleugels uitklimmen, trok zijn vliegtuig op en merkte dat het vliegtuig niet goed loskwam.
Het viel volgens ooggetuigen met de neus naar boven terug op de baan. Daardoor kwam de neus naar beneden en herwon het toestel weer wat draagkracht. Maar zodra de bemanning probeerde het vliegtuig opnieuw op te trekken, raakte het weer overtrokken om direct weer terug te vallen. Als een aangeschoten vogel stuiterde de Fellowship volgens ooggetuigen enkele malen over de baan en belandde in de ijskoude Flushing Bay. Te oordelen naar het vliegedrag, de kennelijke 'vleugellamheid', moet dus ook hier welhaast sprake zijn geweest van ijsafzetting.

GEEN SOULAAS

Maar waarom gebeurde er niets na de ramp in 1982? Boeing onderzocht de crash en publiceerde resultaten van onderzoek naar de effecten van ijsafzetting op Boeingvleugels in een rondschrijven aan zijn klanten. De slotsom: ook kleppen helpen niet bij ijsafzetting. Dan valt de bodem gewoon onder het vliegtuig weg.

De bewering dat kleppen aan de voorrand van de vleugel in kritieke startomstandigheden redding kunnen bieden, kwam van ingenieur Ralf E. Brumby van McDonnell-Douglas, autoriteit op het gebied van ijsafzetting. Brumby heeft zijn theorie in 1988 echter herroepen nadat hij de bevindingen van Boeing onder ogen had gekregen. Maar toch stak het 'bij ijsafzetting reddende kleppen' verhaal ook na het ongeluk op La Guardia weer de kop op.
De Canadese onderzoekscommissie concludeert echter ook dat de Fellowshipramp bijna onmogelijk te wijten kan zijn aan het ontbreken van kleppen aan de vleugelvoorrand. Het gaat, meent de commssie, in de eerste plaats om menselijke fouten bij de vluchtuitvoering. Piloten onderschatten het gevaar van ijsafzetting op de vleugels voor de start.

In Noord-Amerika, stelt Fokker, wordt doorgaans een anti-ijsbehandeling met een goedkoper middel toegepast dat minder lang werkt. Volgens Fokker houdt dat verband met het feit dat Amerikaanse overheid de economische krachtverhoudingen in de binnenlandse luchtvaart sinds 1978 geheel vrijlaat, waardoor een moordende concurrentie is ontstaan. Binnen Europa zijn de concurrentie- verhoudingen nog steeds voor een groot deel politiek geregeld tussen Europese landen. In de duurdere tickets die daarvan het gevolg zijn kunnen Europese luchtvaartmaatschappijen via-via ook kosten verrekenen van maatregelen zoals het bestrijden van ijsafzetting.

Ook toepassingen voor andere doeleinden
Japan bouwt eerste schip op magneetveld aandrijving

GELUIDLOOS glijdt het schip door het water. De traditionele schoorsteen met rookpluim ontbreekt, er is geen schroefwater te zien, er staat geen zeil bij. Aan boord is nauwelijks trilling te voelen. Toch draait de 'motor' op vol vermogen en is de snelheid acht knopen, bijna vijftien kilometer per uur. De geheimzinnige, geruisloze krachtbron van het vaartuig bestaat uit supergeleidende magneten, die, door handig gebruik te maken van een bijzondere eigenschap van zeewater, het schip voortbewegen. Binnenkort is het zover. Dan worden in de Japanse havenstad Kobe de trossen voor een proefvaart losgesmeten van de 'Yamato 1', het eerste schip ter wereld met magneetveldaandrijving. Bij het futuristische aandrijfsysteem, dat werkt zonder de traditionele schroef, bouwt een supergeleidende magneet loodrecht op het wateroppervlak een magneetveld op. De techniek heeft als voordeel dat ze vrijwel geen lawaai veroorzaakt en het schip nauwelijks doet trillen.

= door Andreas Schelfhout =

De 'Yamato I' is 26 meter lang en 280 ton zwaar en heeft een voorlopige topsnelheid van acht knopen. De Japanse ontwerpers denken dat rond de eeuwwisseling magneetveldaandrijving al zou kunnen zorgen voor een topsnelheid van 100 knopen (185 kilometer per uur). In de 'Yamato I' is vijf miljard yen (ruim 70 miljoen gulden) geïnvesteerd. Dr.J.Perenboom, hoofd van het Laboratorium voor Hoge Magneetvelden van de Katholieke Universiteit Nijmegen: "We noemen dit magneto-hydrodynamische aandrijving. Het schip is er een typisch voorbeeld van hoe de Japanners dit soort zaken aanpakken en zich ook financieel kunnen permitteren. Als het ze lukt, hebben ze voor de scheepvaart iets heel bijzonders in handen. Namelijk een fluisterstille motor zonder draaiende delen, zonder milieu-vervuilende elementen en zonder de gevaren van op kernenergie varende boten".

"Simpel gezegd komt het hier op neer: je laat door zeewater tussen twee elektrodes een elektrische stroom lopen. In het zeewater zitten veel ionen. Die ionen gaan van de ene plaat naar de andere lopen. Die stroom ionen buig je af met een enorm sterk magneetveld en botst vervolgens tegen het zeewater. Dat zorgt voor een kracht en daardoor gaat de boot vooruit. Het zijn dus de botsingen van ionen tegen watermoleculen die het uiteindelijk doen". "Zo'n supermagneetveld kun je maken van permanent magnetische materialen of met supergeleidende spoelen. Zo'n supergeleidende spoel bestaat uit draad dat gemaakt is van bijzondere legeringen die, als je ze maar voldoende afkoelt met vloeibare helium (270 graden Celsius onder nul), alle weerstand verliezen. In die spoelen kun je vervolgens op een kunstige manier een elektrische stroom opsluiten, die altijd blijft lopen. Als die stroom erin zit, blijft hij erin, het zijn dus eigenlijk permanente magneten met vrijwel geen verval. Dat soort magneten worden gebruikt door onze vrienden de dokters en chemici". Dr.Perenboom: "In het Radboudziekenhuis worden bijvoorbeeld met grote bodyscan-magneten patiënten onderzocht. Hoewel het een heel moeilijke technologie is om continu bij zeer lage temperaturen te werken, is het de ingenieurs gelukt die apparaten zo te maken dat de operators niet eens merken dat het een supergeleidende magneet is. Ze zijn betrouwbaar en veilig. De fabrikant komt er om de zoveel tijd een paar honderd liter helium bij gooiën," stelt de apparatuur opnieuw af en men kan weer een paar maanden vooruit". "Dit is eigenlijk heel merkwaardig. We stoppen bij deze techniek mensen in krachtige magneetvelden. We moeten dus weten of dat goed of slecht is. Daar is nog te weinig onderzoek naar gedaan. Er zijn wel biologische effecten gevonden. In Frankrijk zijn proeven gedaan met duiven. Dat had een desoriënterend effect, want het beestje heeft magnetische kristallen in de schedel die door de velden ontregeld werden". "Maar er zijn ook proeven gedaan met ratten die gedurende een aantal generaties in een sterk magneetveld hebben geleefd. Bij de nakomelingen werden in het geheel geen nadelige effecten geconstateerd. Ook het spruiten van planten in magneetvelden is bekeken en ook daarbij is van een schadelijke invloed niets gebleken".

TESLA

Dr.Perenboom: "Nu hebben deze magneten een veldsterkte van doorgaans 1,5 tot 2.0 tesla. Een tesla is de eenheid voor de intensiteit van een magnetisch veld. Zo bedraagt het magnetisch veld van de aarde 0,00005 tesla. De magneten in het Natlab in Nijmegen halen 30 tesla gedurende een langere tijd en straks kunnen we in het Van der Waals-Zeeman Laboratorium in Amsterdam, waar we heel nauw mee samenwerken, zelfs telkens heel even - minder dan één seconde - tot 60 tesla gaan. Die puls-magneet gaan ze nu bouwen en zo blijft Nederland voor wat betreft materialenonderzoek in hoge magneetvelden de wetenschap unieke mogelijkheden bieden". "Op het ogenblik is het zo dat meer dan de helft van onze machinetijd in Nijmegen gebruikt wordt door buitenlandse onderzoekers. Die zijn vooral afkomstig uit de EG-landen, maar ook bijvoorbeeld uit Amerika, Rusland en zelfs Australië. De universiteit stelt middelen ter beschikking om de zaak draaiende te houden en wordt daarbij mede gefinancierd door de EG en het FOM, de organisatie voor Fundamenteel Onderzoek der Materie".

'KIETELEN'

Dr.Perenboom: "Dat is ook het meeste dat we hier doen, fundamenteel onderzoek. We kijken naar de eigenschappen van materialen en we gebruiken daarbij magneetvelden om die materialen te 'kietelen', om er effecten in te maken. Die effecten kunnen we vervolgens meten. De belangrijkste materialen die we onderzoeken zijn de halfgeleiders. Daar worden bijvoorbeeld chips van gemaakt, lasertjes voor cd-spelers of vinden ze hun toepassing in de snelle elektronica". "De tweede klasse betreft de supergeleiders. Vier jaar geleden is er een verschrikkelijke hausse geweest en het leek toen mogelijk te worden supergeleidende draden te maken, die je alleen maar met vloeibare stikstof, stukken goedkoper dan vloeibaar helium, hoeft te koelen. Als je supergeleidende draden zou hebben kun je vrijwel zonder energieverlies elektriciteit transporteren. Op zich is dat een technologie die al bijna conventioneel te noemen is. Maar tot een doorbraak op grote schaal is het nog steeds niet gekomen, dat gaat nog wel een jaar of tien duren". "De techniek is ook zo verschrikkelijk ingewikkeld. Dat geldt evenzeer het onderzoek. Je moet een heel lage temperatuur zien te bereiken en daarbij een zeer hoog magneetveld aanleggen, waarbij je tegelijkertijd ook nog kijkt naar de effecten die verschillende soorten laserstralen in je monstertje veroorzaken. En dat allemaal in een gaatje met een doorsnede van 32 millimeter".

Dr. Perenboom: "Veel van het werk is dus van fundamentele aard. We beïnvloeden de magnetische eigenschappen van de atoomkernen in materialen, kijken tegelijkertijd wat het effect van temperatuur en verschillende soorten licht is en proberen zo de bouw, de eigenschappen en het gedrag te ontrafelen. Bijvoorbeeld de mate van supergeleiding". "We hebben echter ook heel toegepast gewerkt. We hebben een project gedaan waarbij we hebben gekeken hoe je vuilstromen zou kunnen reinigen met behulp van een magnetisch veld. Dat onderzoek heeft acht jaar geduurd en nu staan er apparaten bij een aantal zuiveringsinstallaties. Die apparaten doen het beter dan iedere andere methode. Vroeger werden fosfaten met bacterieën uit het water gehaald. Looste een bepaalde industrie echter gif, dan gaan de bacterieën dood en doet je zuiveraar het niet meer. Met een magnetisch veld heb je daar geen last van". "De Japanners zijn vooral toegepast bezig, wij vooral fundamenteel. Dat zie je aan die boot met magneetveld-aandrijving. Door het werk in Nijmegen en Amsterdam draagt Nederland internationaal in belangrijke mate bij aan het fundamentele onderzoek in hoge magneetvelden".



De kosmonaut Sergei Krikalev kijkt een beetje somber bij het verlaten van de ruimtecapsule die hem, na een verblijf van 10 maanden in het Russische ruimtelaboratorium, teruggebracht in zijn land dat in tussentijd was getransformeerd van Sovjetunie naar GOS.

Kosmonaut Krikaljov gezond en wel terug

ZVYDZDNY GORODOK - De kosmonaut Sergej Krikaljov, die vanuit de Sovjetunie werd gelanceerd en na een tien maanden durend verblijf in de ruimte terugkeerde in een ander land, is bereid tot een nieuwe ruimtereis, maar pas nadat hij is hersteld. Vorig jaar werd Krikaljov vanuit de Sovjetunie gelanceerd en twee week bij zijn terugkomst op aarde bestond dat land niet meer. Maar hij liet blijken daar nauwelijks van onder de indruk te zijn. "We zijn niet opgestegen vanuit de Sovjetunie of vanuit het Gemenebest van onafhankelijke staten", verklaarde hij op een persconferentie. "We hebben de planeet aarde verlaten en het belangrijkste is dat we op dezelfde plaats zijn teruggekeerd".

GOED HUMEUR

De nog wat bleekjes uitziende, 34-jarige kosmonaut sprak met de journalisten van achter het glas van een speciale geïsoleerde kamer in het ruimtevaartcentrum in de Russische 'sterrenstad'. Krikaljov scheen verzwakt, maar hij had een goed humeur. "Het zal lang duren voordat ik alle veranderingen begrijp die hebben plaatsgehad in wat vroeger de Sovjetunie was", zei hij. Krikaljov droeg nog een trainingsuniform met epauletten van Sovjet-kosmonauten. Krikaljov, die op 18 mei 1991 van de aarde was opgestegen, vertelde de verslaggevers dat hij niet in staat was geweest om alle gebeurtenissen te volgen rond de mislukte staatsgreep van augustus en het snelle uiteenvallen van de Sovjetunie daarna. Hij zei 'in het algemeen' van de gebeurtenissen op de hoogte te zijn gehouden door de vluchtleiding. De kosmonaut keerde in de steppen van Kazachstan op aarde terug samen met zijn collega Aleksander Volkov, die hem de laatste vijf maanden van de ruimtevlucht gezelschap hielden. Bij hen was ook de Duitser Klaus-Dietrich Flade, die een achtdaagse ruimtereis achter de rug had.

'NORMAAL'

De kosmonauten ondergingen een medisch onderzoek in 'sterrenstad', dat op ongeveer veertig kilometer van Moskou ligt. Hoewel hij verklaarde dat hij zich 'normaal' voelt, moest de verzwakte kosmonaut geholpen worden door twee artsen bij het opstaan en verlaten van de kamer.
Toch verkeert Sergej Krikaljov in goede gezondheid, in aanmerking genomen dat hij tien maanden doorbracht in toestand van gewichtloosheid, verklaarde een militaire arts in 'sterrenstad'. Gevraagd of hij wil deelnemen aan een ruimtevlucht met een Zuidkoreaanse kosmonaut, zei Krikaljov: "Zodra mijn gezondheid weer goed is, en als men wil dat ik daaraan deelneem, ben ik bereid opnieuw te vertrekken". Het uiteenvallen van de Sovjetunie heeft het ruimtevaartprogramma in gevaar gebracht en veel kosmonauten hebben hun ongerustheid geuit, omdat het geld zou ontbreken voor andere missies of zelfs om hun salarissen te betalen.
De Russische president, Boris Jeltsin, onderscheidde de drie kosmonauten met de orde van de vriendschap tussen de volkeren (voorheen de Lenin-orde) wegens 'hun moed en hun heldhaftigheid'.

VOGELBROEDPLAATSEN WORDEN BEDREIGD
Stimaruba in aktie tegen maatregelen
'Bubaliwater naar de golfbaan dragen'

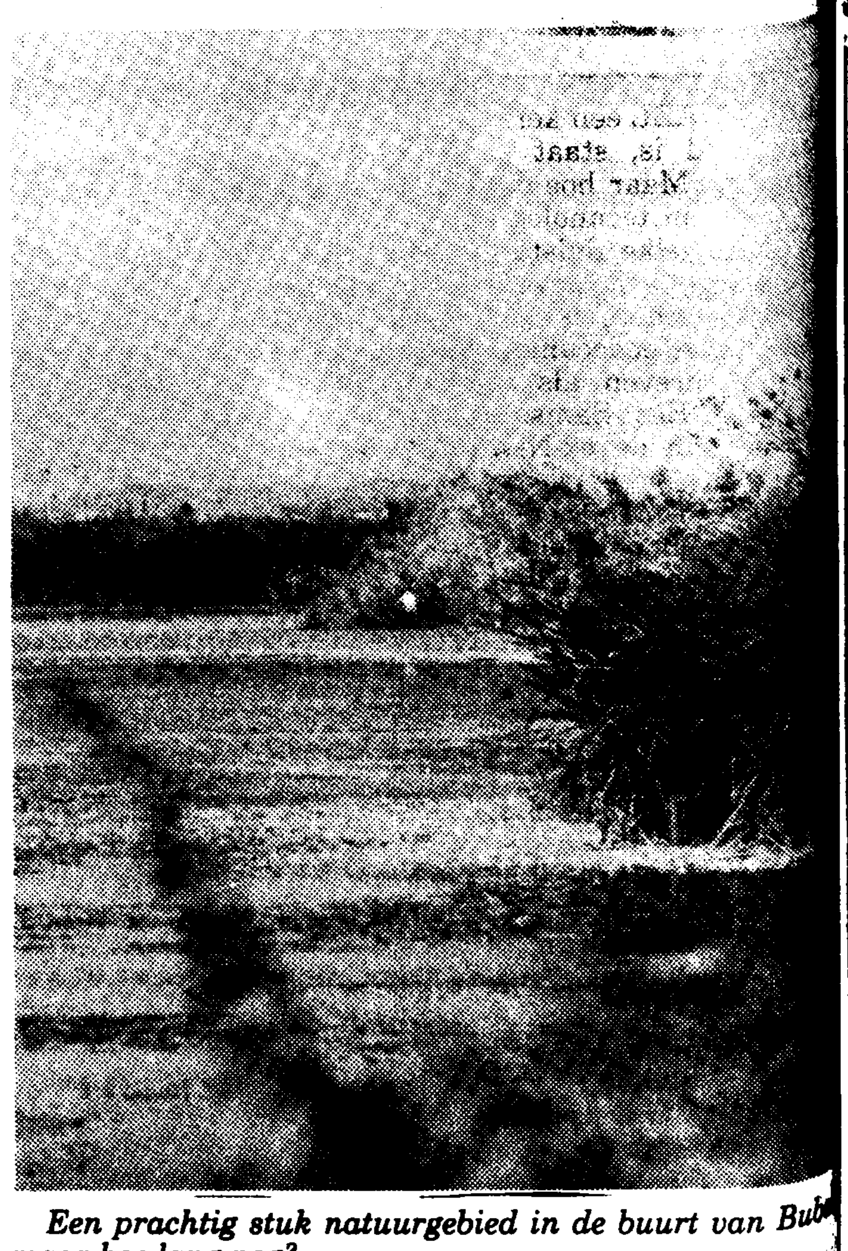
VOGEL- EN NATUURLIEFHEBBERS moeten de komende weken maar extra genieten van de Bubaliplas. Dit natuurpark wordt namelijk bedreigd door de aanleg van een golfbaan en de vestiging van een helikopterbedrijf. Dit bedrijf heet 'Happy Island Helicopters NV' en moet volgens de afgegeven vergunning vóór 29 april operationeel zijn. De landingsbaan is op een afstand van honderd meter van de plas aangelegd. Bij geluidsoverlast en laagvliegende helikopters wordt het voortbestaan van de broedplaatsen gevreesd. Wat de Bubaliplas betreft heeft de Arubaanse overheid vorig jaar 2500 ton water per dag toegezegd aan de initiatiefnemers van de Arashi-golfbaan om het gras groen te houden. Dat betekent uitdroging van de Bubaliplas en zestigduizend kubieke meter overblijvend stinkend slib. Met de aanleg van de pijpleiding wordt deze maand begonnen.

=door Eef Hermers =

zou voor de plassen kunnen zijn, maar dat is nooit genoeg om het tekort op te vullen. Kijk, het verhaal wordt anders als de rioolleiding van San Nicolas wordt aangesloten op de waterzuiverings- installatie. Daar zullen we bij de overheid dan ook op aandringen. Maar dat afvalwater wordt vooralsnog in zee geloosd. Er is in eerste instantie alleen ontwikkelingsgeld door Nederland beschikbaar gesteld voor de aanleg van de leiding van Bubali naar Arashi. De rioolleiding

de tweede bijeenkomst zijn ook de vertegenwoordigers van de golfbaan aanwezig. Ook zij zien nu het belang in van het behoud van de plas. In januari 1992 krijgt Stimaruba van Nederlandse deskundigen antwoord op de brieven. Deze geven aan dat als de plas zal worden gevuld met zeewater, dit zal leiden tot verstoring van het natuurlijk evenwicht met onder meer als gevolg enorme stankoverlast, het verdwijnen van vele soorten vogels en sterfte van planten. In overleg met

er schaarste of schade ontstaat en kostbare maatregelen nodig zijn voor herstel of vervanging. Bubali is een plek waar forse vogels huizen, zoals pelikanen en reigers. Daarnaast is de plas de belangrijkste broedplaats voor watervogels op Aruba. Veel soorten broeden alleen daar. Niemand kan ze storen in hun ondoordringbaar moeras. Alleen mensen die het water wegpompen of er helikopters doorheen jagen. Misschien is de helikopterexploitant wel van goede wil,



Een prachtig stuk natuurgebied in de buurt van Bub[ali] maar hoe lang nog?



Milton Everard-Ponson en Dirk Jan Boerwinkel van Stimaruba zijn zeer verontrust over de plannen voor een golfbaan en helikopterprojecten in de nabijheid van het Bubaliwater.



In het gebied het Bubaliwater bevinden zich nog diverse soorten zeldzame vogels. Stimaruba vreest dat ze hun broedplaatsen zullen verlaten als het er te druk wordt.

Milieuvereniging Stimaruba is op zich niet tegen de golfbaan- en helikopterprojekten en ziet het belang ervan in voor de toeristenindustrie. De vereniging voor natuurstudie en natuurbescherming wil echter voorkomen dat het prachtige landschap met zijn vele vogelsoorten helemaal verloren gaat. Secretaris Milton-Everard Ponson en vice voorzitter Dirk Jan Boerwinkel van Stimaruba zijn zeer verontrust. Boerwinkel: "We willen niemand persoonlijk aanvallen en nutteloze verweeracties oproepen. We moeten juist in dit soort zaken met betrokken partijen samenwerken en tot een compromis komen. Ruzie maken heeft absoluut geen zin. Maar het proces verloopt te langzaam, er moeten nu oplossingen worden gevonden.

We hebben de regering twee maanden geleden een telegram gestuurd dat we graag een gesprek willen voeren over de bedreiging van de Bubaliplas. Daar hebben we tot nu toe nog geen enkele reaktie op gehad. Wij vinden het een uiterst trieste zaak dat de regering stommetje speelt bij dit soort belangrijke aangelegenheden. Over een paar maanden, vlak voor de verkiezingen, zullen er wel weer allerlei beloftes worden gedaan over milieubehoud en bescherming van het Arubaanse natuurschoon. Maar dan is het te laat voor de Bubaliplas. Nú moet de regering de confrontatie met ons aangaan in verband met beslissingen die ze hebben genomen en openstaan voor de ontstane problemen". De gevolgen voor de Bubaliplas zullen rampzalig zijn: behalve dat een groot deel van de vogels verdwijnt, zal er een stinkende modderpoel ontstaan. Ponson: "De regering denkt dit probleem op te lossen door zestigduizend kubieke meter slib (meer dan twaalfhonderd vrachtwagens) af te graven en te dumpen te Parkietenbos. Hebben de toeristen er in ieder geval geen last meer van. Maar ze gooien het wel in de achtertuin van de Arubaanse bevolking".

De Bubaliplas ontstond eind 1972 toen het bergbassin met het gezuiverde afvalwater van de hotels, het ziekenhuis en het gebied tussen Malmok en het westelijk deel van Oranjestad de limiet bereikte en overliep. Met de aanleg van de Sasakiweg werd een kunstmatige verhoging aangebracht waardoor het regenwater niet meer terug kon lopen. Het overschot van de Riool Water Zuiverings Installatie (RWZI) en het regenwater vormden na verloop van tijd twee zoetwaterplassen die met elkaar via een vaart in verbinding stonden. Een jaar later vestigden zich onder meer vissen, planten, libellen, hagedissen en leguanen zich in de inmiddels ontstane grote- en kleine Bubaliplas. Voor vogels was dit een rijk gedekte tafel en zij kozen de plassen als nieuwe bestemming.

Er zijn inmiddels tachtig vogelsoorten gesignaleerd waaronder de dikbekfuut, de kleine zilverreiger, de Bahamapijlstaart, de killdeerplevier, de Amerikaanse schaarbek en de Caribbean Grackle. Daarnaast zijn er ook plantensoorten die bijdragen aan de zuivering van het afvalwater van de RWZI: dat is in totaal 3200 kubieke meter per dag. Als daar dagelijks 2500 kubieke meter uit wordt gehaald voor de golfbaan blijft er volgens Ponson nét genoeg over om de kleine plas te redden. Het huidige plan schijnt dan ook te zijn om een deel van het RWZI-water rechtstreeks in de kleine plas te lozen. Er wordt een dam aangelegd en de vaart wordt afgesloten. Dit betekent dat de grote plas langzaam gaat droogvallen en zal verdwijnen. In etappes moet het slib worden weggebaggerd. Of de kleine plas blijft zoals hij nu is, kunnen Ponson en Boerwinkel niet met zekerheid zeggen. Op eventuele wateraanvoer van de drie in aanbouw zijnde hotels hoeven zij niet te rekenen. Ponson: "Plantation Bay, Ramada Renaissance en het Beta Hotel zullen dertig tot veertig procent van hun water hergebruiken. De rest van San Nicolas naar Bubali wordt pas veel later aangelegd".

BESCHERMD GEBIED

In 1978 gaf het Arubaanse Bestuurscollege de plassen als beschermd natuurgebied op in het kader van de internationale 'Wetlands Convention' ter bescherming van de watervogels. Het gebied, ongeveer 35 hectare groot, bleek te klein om als 'wetland' in aanmerking te komen. Het kwam daardoor nooit tot een officiële bescherming. Later is ook geen poging meer gedaan om het gebied een officiële status te geven als natuurgebied.

In september vorig jaar vestigde Stimaruba via radio, televisie, artikelen in kranten en excursies aandacht op de bedreiging van Bubali. Ook werd een handtekeningen- aktie gestart. In oktober werden aan de minister van Publieke Werken, Milieu en Volksgezondheid, Charro Kelly, drieduizend handtekeningen aangeboden. In de begeleidende brief en in het gesprek met Kelly werd niet alleen aangedrongen op voldoende water voor de Bubaliplas, maar ook op een beter beheer en wettelijke status.

Minister president Nelson Oduber verklaart op 4 oktober 1991 dat de plas zal blijven. Oduber in een Amigoe-artikel van 5 oktober: "Het is onze plicht om de Bubaliplas te verdedigen en te behouden en geen moment is het onze bedoeling om de plas te laten uitdrogen. Er worden voorzieningen getroffen voor de plas, die zal blijven bestaan en zelfs internationaal zal worden aangeprezen". Als alternatief wordt gesteld dat de plas met zeewater kan worden bijgevuld.

Stimaruba schrijft vervolgens brieven naar Nederlandse deskundigen om advies. In november schrijft minister Kelly een brief, waarin nogmaals wordt gesteld dat de plas natuurreservaat zal blijven. In december wordt Stimaruba gevraagd de milieucommissie van het parlement toe te spreken en een excursie te organiseren. Bij alle betrokkenen wordt bekeken welke alternatieve waterbronnen gebruikt kunnen worden. Stimaruba speelt al haar gegevens door naar de overheid en blijft rechtstreeks of via het parlement aandringen op behoud, verbetering en een wettelijke status van de plas. Vanaf februari komt er geen respons meer van overheidszijde.

VOGELLIEFHEBBERS

De Bubaliplas is van internationale betekenis. Enerzijds voor vogelstudie, anderzijds levert de plas voedsel en bescherming voor veel vogels uit andere landen en draagt zo bij aan de internationale vogelstand. Veel soorten die hier komen, zijn elders zeldzaam of bedreigd. R. van Halewijn, werkzaam aan het Rijksinstituut voor Natuurbeheer in Nederland, deed in 1988 onderzoek naar de Bubaliplas. Hij schrijft: "Er zijn altijd wel interessante vogels te zien voor vogelkijkende toeristen. Voor vogelliefhebbers uit Europa zijn vrijwel alle soorten op de plas 'exotisch'. Ik ontmoette ook meermaals Amerikaanse toeristen die lopend een kijkje kwamen nemen". Van Halewijn eindigt zijn 34 pagina's tellend rapport met de opmerking: "Wenst men de Bubaliplas in stand te houden als een voor toeristen aantrekkelijk watervogelgebied, dan dient de omvang van de plas met de ermee geassocieerde vegetatie gehandhaafd te blijven. Daartoe moet een gemiddelde toevoer van RWZI-effluent van naar schatting tweeduizend kubieke meter per dag gegarandeerd zijn".

Boerwinkel: "Voor een goed ruimtelijk ordeningsbeleid is het noodzakelijk om, voordat toestemming wordt verleend voor een bepaalde aktiviteit, na te gaan of deze ruimtelijk te combineren is met bestaande of gewenste ontwikkelingen". Aruba is vol, zowel met mensen als aktiviteiten. De dagen dat ruimte, water en zelfs lucht onbeperkt voorradig waren, zijn voorbij. De natuur lijkt gratis omdat niemand ervoor heeft betaald. De prijs wordt echter zichtbaar zodra maar hem staat momenteel niets in de weg om laag over de plas te vliegen bij landen en opstijgen.

TOERISTEN

Ponson: "Toeristen zijn belangrijk voor Aruba. Maar vogels zijn dat ook. Ze zijn mooi om naar te kijken, eten enorme hoeveelheden muggelarven en vormen een schakel in de natuur die je niet zomaar kunt wegnemen zonder grote gevolgen. Plaatsen als Bubali worden steeds zeldzamer en beschermen ook vogels uit dezelfde landen als waar de toeristen vandaan komen". Ook toeristen beseffen dat meer en meer. Er is zelfs al sprake van een 'eco-toerisme-trend' waarbij de toerist juist een land bezoekt vanwege de variëteit die in de natuur te beleven is. Omgekeerd geredeneerd: als een eiland steeds kaler en levenlozer wordt, zal het op den duur ook voor toeristen minder interessant worden. Boerwinkel: "We moeten niet vergeten dat Aruba van de Arubanen is. Er is al veel natuur geofferd om meer toerisme en meer inkomsten te krijgen. Maar wat is geld waard als er niets meer is om naar te kijken of om je kinderen te laten spelen?"

Ponson en Boerwinkel: "Het helikopterbedrijf heeft natuurlijk voorschriften dat boven onbewoond gebied niet lager dan honderdvijftig meter mag worden gevlogen, maar dat geldt niet bij het landen en opstijgen. Wij willen de regering daarom voorstellen d[...] voor bepaalde vliegroute[...] het landen en opstijgen [...] voor het instellen van [...] verboden zone. Als boven [...] nabij de plas niet [...] worden gevlogen is het [...] kopterprobleem ten dele o[...] lost. Dat neemt overig[...] niet weg dat het beter [...] zijn geweest dit bedrijf [...] een andere plaats te [...] tigen en voordien bij de v[...] en nadelen van een lok[...] ook de milieu- aspekten [...] betrekken. Het probleem [...] dat dergelijke zaken pas [...] end worden als de be[...] singen al zijn gevallen. [...] helikopters gaan vliegen [...] het gras van de golfbaan [...] oogverblindend gr[...] worden. Stimaruba prob[...] nu met voorstellen te ko[...] om de kleine Bubaliplas [...] redden door de huidige v[...] waarden te beïnvloed[...] Natuurschoon, rust, w[...] en lucht, kortom: milieu h[...] ook op Aruba zijn p[...] gekregen. Wij hopen dat [...] overheid, mede vanwege [...] op handen zijnde verk[...] zingen, voorzichtig is [...] uitverkoop van [...] rijkdom".

Voor nadere inform[atie] omtrent Stimaruba of [...] aanmelding voor lidm[aat]schap kunnen belangs[tel]lenden contact opnemen [...] Milton-Everard Ponson (...) 20083) of voorzitter Oli[...] v/d Linde[n] Rasmijn (26019).

Groot alarm

Het richten van een microfoon door twee enqueteurs in Kampen heeft dinsdag tot **groot alarm** geleid bij de politiekorpsen in Flevoland, Overijssel en Gelderland.

Een oudere inwoonster uit Kampen zag de microfoon van twee jeugdige enqueteurs aan voor een pistool en sloeg alarm.

Nog voor de twee ondervragers met hun werk konden beginnen, sloeg de hevig geschrokken vrouw de deur van haar woning dicht. Vervolgens meldde zij de politie bedreigd te zijn met een pistool. Daarop volgde een grootscheepse speuractie door de korpsen in de regio. Die werd pas twee uur later afgeblazen toen duidelijk was geworden dat de vrouw zich had vergist.

DIEETTIPS

door Olivia Wong Loi Sing



ONZE DIEETTIP van vorige week was bestemd voor diabetici die een reis maken waarbij de reisdag langer is dan 'normaal' door het tijdsverschil tussen de plaats van vertrek en die van bestemming. Vandaag wat tips over reisdagen die korter zijn dan 'normaal' (een voorbeeld hiervan is wanneer u van Curaçao naar Nederland vliegt).

Bij een reisdag die niet meer dan 2 uur korter is d[an] normaal, kunt u het beste:

* insuline en maaltijden op de tijdstippen gebruiken waar[op] u dat normaal doet. * uw horloge bij elke hoofdmaaltijd [een] half uur vooruit zetten totdat het de lokale tijd van het la[nd] van aankomst aanwijst. Vervolgens kunt u insuline [en] maaltijden op de voor u gebruikelijke tijden gebruiken.

Bij een reisdag die 2 tot 8 uur korter is, kunt u het beste:

* bij de gebruikelijke tweemaal daagse injecties [met] 'verlengendwerkende' insuline op de dag dat u gaat reizen [de] de ochtendinjectie op het gebruikelijke tijdstip en in [de] gebruikelijke dosis nemen;
* ook ontbijt en lunch op de door u gebruikelijke tijdstippen gebruiken;
* de tweede injectie van de reisdag op het gebruikelijke tijdstip nemen maar de dosis van de hoeveelheid 'verlengendwerkende' insuline moet dan worden verminderd. De exact aangepaste hoeveelheid insuline kunt u berekenen door middel van een speciale formule. U kunt hiervoor het beste contact opnemen met uw huisarts;
* direct na de injectie moet u het horloge over het vol[le] tijdverschil vooruitzetten volgens de lokale tijd van het vakantieland.

Het bewaren van insuline:

* Bewaar insuline koel maar zorg dat het niet bevriest.
* Er zijn verschillende manieren waarop u de insuline kunt bewaren: - in een accu-koelkastje; - in een koeltas (niet tegen de koelelementen);
- in een jug met ijs (niet rechtstreeks op het ijs);
- in een gekoelde thermoskan met een brede hals.

En dan nog een laatste vakantie dieettip: Bereken van tevoren hoeveel rijst en pasta (macaroni, spaghetti, lasagne enz) u mag eten ter vervanging van uw aardappelen of neem contact op met uw dietiste als u er niet zeker van bent. Voor meer informatie omtrent deze rubriek kunt u bellen tel. 54530

Hoe Israël aan zijn nucleaire arsenaal kwam

In het voetspoor van Samson

DAT ISRAEL een kernmogendheid is, staat al jaren vast. Maar hoe dat land aan zijn technologie kwam en welke duistere sluipwegen daarvoor gebruikt werden, is nog niet eerder zo gedocumenteerd geschreven als in het boek 'Het Samson-scenario' van de ex-New York Times-verslaggever Seymour M. Hersh. Hersh, die eerder onderscheiden werd voor zijn verslag over de massamoord in het Zuid-Vietnamese My Lai, interviewde en ging de gangen na van betrokken politici, technici, ambtenaren en militairen.
Hersh vreest dat Israël er niet voor terugdeinst om, indien nodig, van zijn atoomwapens gebruik te maken. En de rol van de Verenigde Staten? 'Niet kijken, wat je niet ziet bestaat immers niet'.

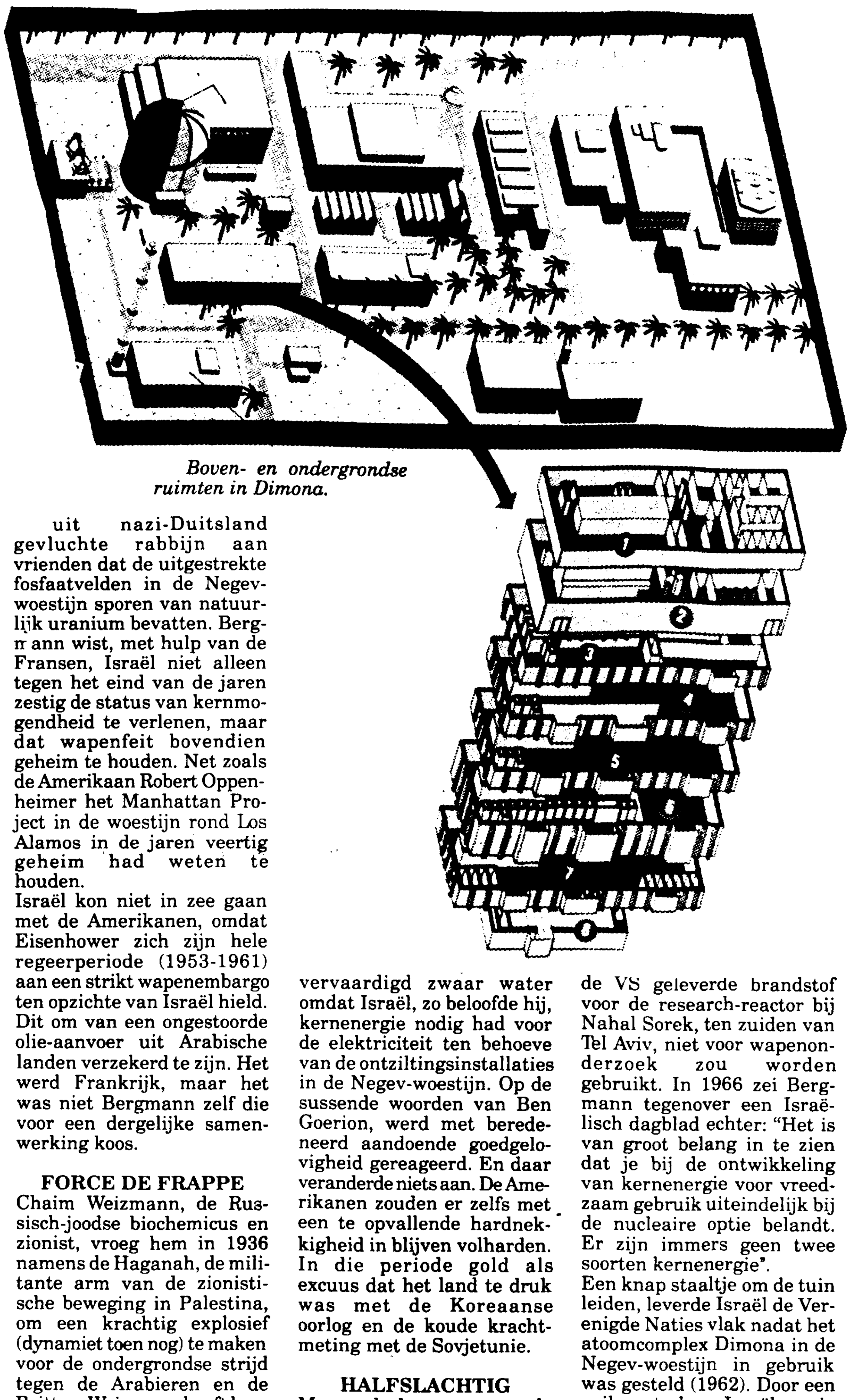
De Amerikaanse satelliet KH11, het belangrijkste militaire geheim van de Verenigde Staten in de laatste decennia, doet precies 96 minuten over een rondje aarde. De satelliet levert sinds 1976 perfecte, digitaal doorgegeven foto's aan grondstations van alles wat er op de aardbol te zien is. KH11 was eigenlijk alleen voor gebruik binnen de Verenigde Staten bestemd. Echter, wat zelfs Amerika's trouwste bondgenoot, Groot Brittannië, niet voor elkaar kreeg, lukte Israël wel: het ongelimiteerde gebruik van de niet-gecensureerde KH11-opnamen van de belangrijkse Midden Oostenlanden. Jimmy Carter was de genereuze president die in 1979 het strenge geheimhoudingssysteem rond de satelliet verbrak.

Die generositeit leek bedoeld te zijn als een schoffering van de CIA, die niet doorzag dat het regime van sjah Reza Pahlevi in Iran ten einde liep,terwijl de Israëlische ex-ambassadeur Uri Lubrani in Iran een jaar eerder al wel tot die analyse van de Iraanse revolutie kwam. Maar Israël wilde meer: satellietfoto's van de Sovjetunie. Israël wilde zicht hebben op Russische bevoorrading van de bondgenoten Syrië en Irak, zo heette het. Na lang aandringen kreeg Israël die foto's. Een functionaris van Buitenlandse Zaken in Washington weet het nog: "Waarom er ruzie over maken? Geef ze die foto's toch. Daarmee versterken we het vertrouwen". Hij wist niet dat dat laatste woord in de relatie tussen Verenigde Staten en Israël een geheel eigen leven zou gaan leiden, vol ups en downs. De werkelijke reden van het Israëlische verzoek om opnamen van de Sovjetunie werd pas in 1981 duidelijk. Om precies te zijn in juni toen de Israëlische luchtmacht de in aanbouw zijnde kerncentrale in het Iraakse Osirak bombardeerde. Pas toen drong door wat voordien maar weinigen wilden doorzien, ook binnen de Amerikaanse geheime diensten niet: Israël was zelf een kernmogelijkheid geworden die haar raketten op de Sovjetunie gericht had staan. En Israël wilde de enige kernmogendheid in het Midden Oosten blijven.

SCUD-RAKETTEN

Dezelfde KH11 satelliet maakte begin dit jaar belangrijke opnamen voor de Amerikaanse inlichtingendiensten. Onder meer toen tijdens de Golfoorlog de eerste Iraakse scud-raketten op Haifa terecht kwamen. De Israëlische regering besloot meteen daarop haar nucleaire potentieel te activeren, zo kon de KH11 registreren. Israël had gedaan wat het al vanaf zijn ontstaan in 1948 wilde: het voorkomen van een tweede holocaust, als het moet op eigen kracht en desnoods door gebruikmaking van eigen atoomwapens. Alle Amerikaanse diplomatieke overredingskracht, de belofte dat vernietiging van de nog bestaande Scud-lanceerinrichtingen hoogste prioriteit zou hebben en het sturen van Patriot-raketten ten spijt.

Hoe gering de afstand van de vinger tot de nucleaire trekker toen is geweest, weet alleen de huidige premier Yitzhak Shamir. Israël zelf werd in zijn opvatting over nucleaire zelfredzaamheid gesterkt door de Amerikaanse president Dwight Eisenhower, die West Europa wel maar Israël niet onder de Amerikaanse atoomparaplu wilde brengen. In het geheime verhaal dat leidde tot het huidige Israëlische kernwapenarsenaal van zo'n 300 atoomkoppen vallen in het begin vooral de namen van de eerste Israëlische premier David Ben Goerion en diens protegé - en oud-premier- Shimon Peres. Die twee zouden de opbouw van Israëls atoomarsenaal politiek voorkoken en begeleiden. Maar Israël had geen atoomwapen gehad als niet de scheikundige Ernst David Bergmann op het toneel was verschenen. Al omstreeks 1974 verklapte deze zoon van een uit nazi-Duitsland gevluchte rabbijn aan vrienden dat de uitgestrekte fosfaatvelden in de Negev-woestijn sporen van natuurlijk uranium bevatten. Bergmann wist, met hulp van de Fransen, Israël niet alleen tegen het eind van de jaren zestig de status van kernmogendheid te verlenen, maar dat wapenfeit bovendien geheim te houden. Net zoals de Amerikaan Robert Oppenheimer het Manhattan Project in de woestijn rond Los Alamos in de jaren veertig geheim had weten te houden.



Boven- en ondergrondse ruimten in Dimona.

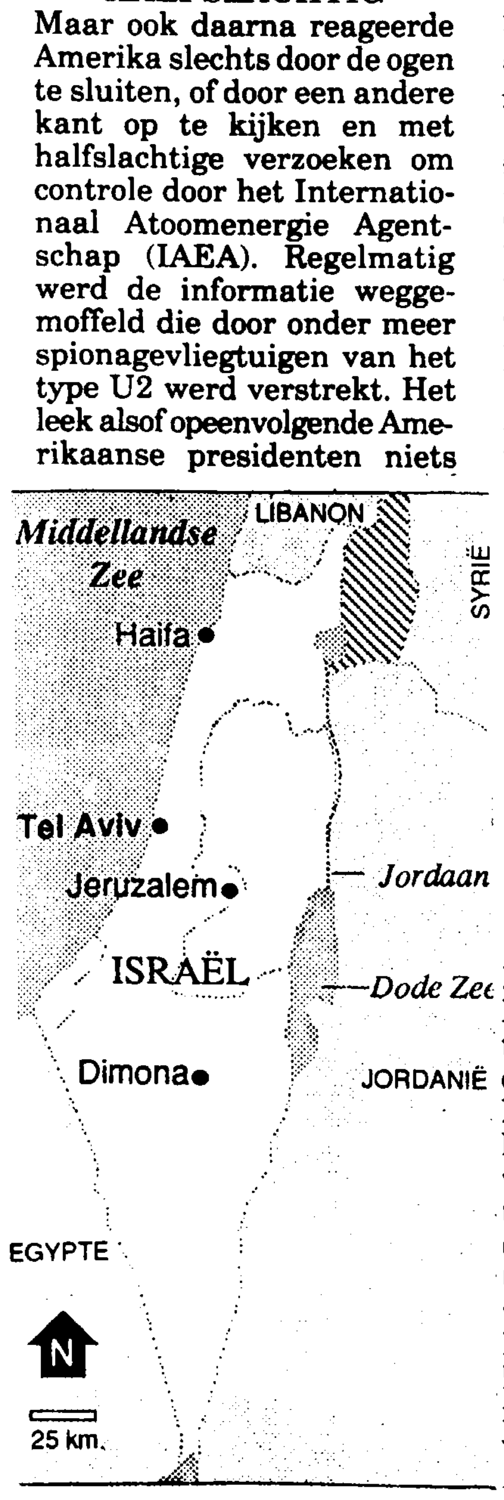
Israël kon niet in zee gaan met de Amerikanen, omdat Eisenhower zich zijn hele regeerperiode (1953-1961) aan een strikt wapenembargo ten opzichte van Israël hield. Dit om van een ongestoorde olie-aanvoer uit Arabische landen verzekerd te zijn. Het werd Frankrijk, maar het was niet Bergmann zelf die voor een dergelijke samenwerking koos.

FORCE DE FRAPPE

Chaim Weizmann, de Russisch-joodse biochemicus en zionist, vroeg hem in 1936 namens de Haganah, de militante arm van de zionistische beweging in Palestina, om een krachtig explosief (dynamiet toen nog) te maken voor de ondergrondse strijd tegen de Arabieren en de Britten. Weizmann heeft hem in 1939 aangereden zijn resultaten te delen met de Fransen die toen in vergelijkbare omstandigheden, de Noordafrikaanse woestijn, opereerden. Die band met de Fransen zou blijven.
Op regeringsniveau werd al gauw ingezien dat Frankrijks eigen atoomschild tegenover de Sovjetunie, de *force de frappe*, nog zo gek niet was. En vulde je Israël in voor Frankrijk, dan klonken Charles de Gaulle's woorden 'Frankrijk kan zonder grootheid Frankrijk niet zijn' heel aantrekkelijk. Zo'n *force de frappe* moest Israël ook hebben. Israël had wel de Franse techniek maar niet de volzinnen van De Gaulle nodig.Als legitimatie voor de nucleaire dadendrang, koos Israël het verhaal van Samson. Nadat deze bijbelfiguur door de Filistijnen gevangen genomen en de ogen uitgestoken was, smeekte hij Jahweh nog eenmaal hem zijn legendarische kracht terug te geven. Onder de woorden 'Moge mijn ziel sterven met de Filistijnen' drukte hij beide pilaren van de tempel uiteen, waardoor het gebouw instortte en hijzelf en zijn vijanden de dood vonden. Ben Goerion hield de Amerikanen, die het niet vetrouwden, voor dat Israël zijn eigen kernreactor zou bouwen, met eigen natuurlijke uranium en plaatselijk vervaardigd zwaar water omdat Israël, zo beloofde hij, kernenergie nodig had voor de elektriciteit ten behoeve van de ontziltingsinstallaties in de Negev-woestijn. Op de sussende woorden van Ben Goerion, werd met beredeneerd aandoende goedgelovigheid gereageerd. En daar veranderde niets aan. De Amerikanen zouden er zelfs met een te opvallende hardnekkigheid in blijven volharden. In die periode gold als excuus dat het land te druk was met de Koreaanse oorlog en de koude kruchtmeting met de Sovjetunie.

HALFSLACHTIG

Maar ook daarna reageerde Amerika slechts door de ogen te sluiten, of door een andere kant op te kijken en met halfslachtige verzoeken om controle door het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA). Regelmatig werd de informatie weggemoffeld die door onder meer spionagevliegtuigen van het type U2 werd verstrekt. Het leek alsof opeenvolgende Amerikaanse presidenten niets van de Israëlische atoomopbouw wilde weten. Tekenend is de uitspraak van Dino Brugioni, de man die was belast met het rapporteren van de U2 informatie: "Feit is dat ik niet heb kunnen achterhalen of het Witte Huis wilde dat Israël die bom heeft of niet". In 1954 had Israël met de Verenigde Staten de Atomic Energy Act ondertekend, waarin stond dat door de VS geleverde brandstof voor de research-reactor bij Nahal Sorek, ten zuiden van Tel Aviv, niet voor wapenonderzoek zou worden gebruikt. In 1966 zei Bergmann tegenover een Israëlisch dagblad echter: "Het is van groot belang in te zien dat je bij de ontwikkeling van kernenergie voor vreedzaam gebruik uiteindelijk bij de nucleaire optie belandt. Er zijn immers geen twee soorten kernenergie".
Een knap staaltje om de tuin leiden, leverde Israël de Verenigde Naties vlak nadat het atoomcomplex Dimona in de Negev-woestijn in gebruik was gesteld (1962). Door een ruil met door Israël vurig gewenste straaljagers had Amerika eindelijk weten te bereiken dat Israël akkoord ging met IAEA-inspecties van Dimona. Maar veel zin heeft dat niet gehad. Er werd een nep-controleruimte gebouwd waar zou moeten blijken dat de reactor slechts 24 Megawatt leverde. In feite gaat het om het drievoudige. De geheime gedeelten van het complex waren zorgvuldig achter muren weggemetseld. Daar kwam bij dat geen enkele inspecteur Hebreeuws sprak of verstond. Het complex in Dimona telt naast het zichtbare gedeelte met onder meer de reactor, zes ondergrondse verdiepingen waar gewerkt wordt aan wat inderdaad uit het zicht dient te blijven: de vervaardiging van plutonium voor atoombommen.



DEKMANTEL

Nadat binnen het kabinet Ben-Goerion diverse dekmantels waren uitgeprobeerd, zei de premier in 1960 dat in de Negev-woestijn een kernreactor van 24 Megawatt werd gebouwd 'die uitsluitend voor vreedzame doeleinden zal worden gebruikt'. Op het terrein van Dimona verrees nog een andere faciliteit. Ben-Goerion noemde het 'een wetenschappelijk instituut voor het verrichten van onderzoek naar de mogelijkheden van ontginning van woestijngebieden'.
Meer kreeg de buitenwacht niet te horen. De regering bleef uiterst geheimzinnig doen en verwachtte dat ook van betrokkenen. Nadat de technicus Mordechai Vanunu in 1986 tegenover de Londense Sunday Times details over het maken van de atoomwapens had verteld, werd hij in Rome gekidnapt en naar Israël gebracht. Daar werd hem een gevangenisstraf opgelegd. De Amerikaanse conservatieve senator Bourke Hickenlooper zei later: "Die Israëli's hebben ons in deze zaak voorgelogen als paardendieven". Daar was Eisenhowers opvolger John F.Kennedy het mee eens. Kennedy vond dat het hoofdbestanddeel van zijn politiek van non-proliferatie (het tegengaan van verspreiding van kernwapens) moest zijn. Als presidentskandidaat kende Kennedy echter het probleem dat van zijn vader antisemitische uitspraken bekend waren.

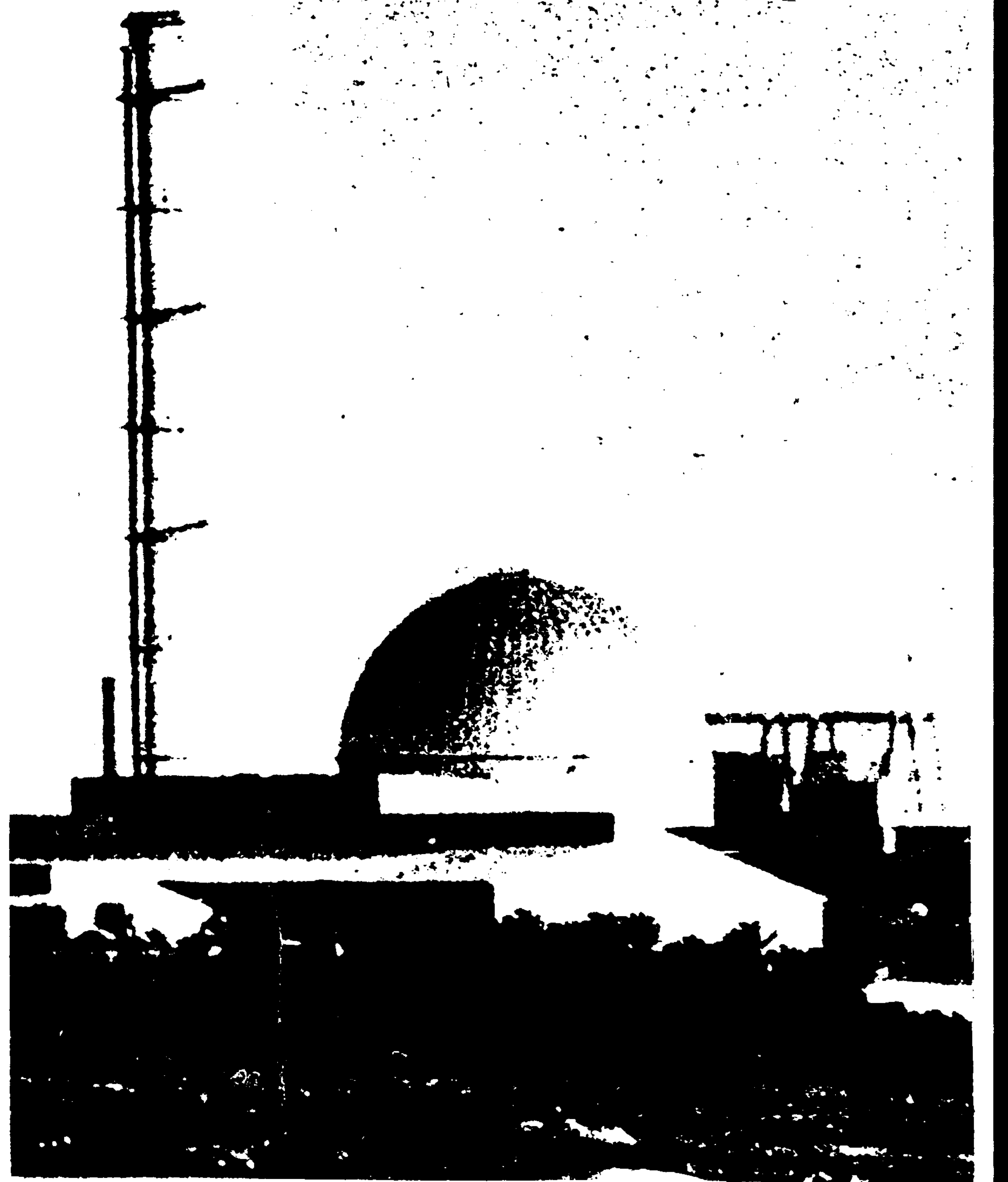
Hoe moest hij aan joodse stemmen komen? De man die dat voor Kennedy regelde, was lobbyist Abraham Feinberg, een belangrijke fondswerver binnen de Democratische Partij. Feinberg sprong echter ook steeds voor Israël in de bres wanneer er problemen waren met de Amerikaanse regering. Hij ging zelfs zover Kennedy in aanwezigheid van joodse lobbyisten toe te voegen: "We weten dat u moeilijkheden heeft met de fondswerving voor de verkiezingen. We zijn bereid uw rekeningen te betalen als u aan ons de controle over uw Midden Oostenpolitiek laat". Hoe gevoelig de relatie tussen Amerika en Israël door de jaren heen bleef, maakte in 1968 - Lyndon Johnson zat in het Witte Huis - Henry Kissinger duidelijk. Kissinger, toen adviseur van de Republikein Nelson Rockefeller, zei tegen een groep Israëlische geleerden: "Eén: de voornaamste doelstelling van iedere Amerikaanse president is het voorkomen van een Derde Wereldoorlog. Twee: geen enkele Amerikaanse president zal een Derde Wereldoorlog riskeren vanwege door Israël bezette gebieden. Drie: de Russen weten dit".

Met andere woorden: De Amerikanen zouden voor Israël geen vinger uitsteken, mocht de Sovjetunie ingrijpen in het Midden Oosten van na de Zesdaagse Oorlog. Moshe Dajan, de Israëlische minister van Defensie, verkoos daarop te handelen. Johnson werd onaangenaam verrast door het bericht dat Israël de eerste atoomkoppen had opgesteld. Johnson besloot dat bericht voor zich te houden. Zelfs Dean Rusk, zijn minister van Buitenlandse Zaken, mocht het niet weten. In 1973 telde het Israëlische atoomarsenaal zo'n 20 atoomkoppen. In dat jaar vond de Jom Kippoeroorlog plaats. Egypte en Syrië vielen Israël aan en leken te gaan winnen. Dajan, die 'het einde van de Derde Tempel' zag opdoemen, nam de historische beslissing de atoomwapens - inmiddels 'tempelwapens' genoemd - te activeren. Een ambtenaar onder premier Golda Meir: "Het einde van de wereld scheen nabij. Voor degenen onder ons die de Holocaust hadden meegemaakt, was één ding duidelijk, een tweede Holocaust zou niet plaatsvinden". Uiteindelijk, na de Israëlische overwinning, werd het op scherp stellen van deze wapens slechts gebruikt om de Verenigde Staten tot meer (conventionele) wapenleveranties te dwingen. De Likoedregering van Menachem Begin in 1977 nam zich voor luid en duidelijk kenbaar te maken wie het in het Midden Oosten voortaan voor het zeggen zou hebben. Begin liet het aantal potentiële doelen van zijn atomaire raketten uitbreiden. Ook de band met Zuid-Afrika, die dateerde van vlak na de Zesdaagse Oorlog, werd verder aangehaald om gezamenlijk atoomproeven te kunnen nemen. President Jimmy Carter en partijleider Leonid Brezjnjev probeerden Zuid-Afrika ervan te weerhouden atoomtesten te houden, maar in september 1979 signaleerde een VS-satelliet twee sterke lichtflitsen boven de Indische Oceaan en verzuchtten woordvoerders van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Washington: "Shit. Wat doen we nu?"
Nadat Israël in 1981 de Iraakse centrale bij Osirak had gebombardeerd, probeerden de Verenigde Staten het gebruik van satellietfoto's door Israël te beperken, maar Israël besloot snel handelend op te treden. De toenmalige minister van Defensie Ariel Sharon schetste zijn getrouwe Rafi Eitan het probleem. En Eitan, de ex-Mossadman die wel voor hetere vuren had gestaan -zoals de ontvoering van oorlogsmisdadiger Adolf Eichmann uit Argentinië in 1960 - wist raad.

VELDTOCHT

Eitan vroeg een zekere Jonathan Pollard - tot dan toe bij de VS-marine actief in een burgerbaan, maar overtuigd aanhanger van Israël - spionage-activiteiten te verrichten binnen verschillende geheime diensten. Pollard leverde alles. Niet alleen KH11-satellietfoto's, maar ook militaire en diplomatieke berichten uit Saoedi-Arabië, Jordanië en Egypte. Zo wist Israël vóór de veldtocht in Libanon begon, alles van de Syrische radar- en raketinstallaties. Het leidde tot nieuw Israëlisch militair succes, maar de missie van Pollard kon niet lang goed blijven gaan. Hij liep tegen de lamp en werd veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Een reden voor de zware straf bleef lange tijd onbekend. In tegenstelling tot Menachem Begin wilde zijn opvolger Yitzhak Shamir een betere relatie opbouwen met de Sovjetunie. Een goede binnenkomer om bij Moskou een wit voetje te kunnen halen, is het doorspelen van geheime Amerikaanse militaire informatie aan de KGB. En dat gebeurde. Pollards materiaal werd zodanig bewerkt dat de herkomst ervan niet te achterhalen was. Het werkte: de KGB werd in 1984 onaangenaam verrast door te vernemen wat de Amerikanen zoal over de militaire geheimen van de Sovjetunie wisten, maar de informatie uit Israël werd met genoegen in ontvangst genomen. Prompt werd de strategische atoomparaatheid van de Sovjetunie gewijzigd. Deze kwestie verklaart ook waarom de Amerikaanse president George Bush de laatste tijd, in de aanloop naar de vredesconferentie over het Midden Oosten, zo kil is ten opzichte van Shamir. Bush is het voorval blijkbaar niet vergeten. Maar Israël is inmiddels alweer een stap verder. In 1988 lanceerde het land zijn eerste eigen satelliet. De Israëli's hebben de KH11 van de Amerikanen niet meer nodig. De raket die de satelliet in zijn baan bracht, zo werd en passant duidelijk, bleek genoeg kracht te hebben om een atoomkop naar een doel op 9000 kilometer afstand te sturen.

Het Israëlische atoomcomplex Dimons in Negev-woestijn.



Een topzegel uit Zweden

ONDER DE LOUPE

DE GELE 'DRIE SKILLING BANCO' uit Zweden is zonder twijfel één van de grote zeldzaamheden uit de historie van de filatelie. Het exemplaar dateert uit het jaar 1855 en had eigenlijk groen van kleur moeten zijn. Vermoedelijk maakte de Zweedse zegeldrukkerij een fout, waarbij de drukplaat van de zegel van drie skilling per ongeluk in plaats van groen met het geel van de acht skilling werd ingeinkt. Blijkbaar is een vel met de verkeerde kleur aan de aandacht van een controleur van de drukkerij ontsnapt. Een zegel uit het vel werd bij toeval door een schooljongen uit Stockholm op een enveloppe bij zijn grootmoeder ontdekt. De jongen ging er mee naar een postzegelhandelaar die er zeven Kronen voor wilde neertellen. Dat was — achteraf bezien —een fooitje. De zegel doet op een veiling nu gemakkelijk twee miljoen gulden.

Vanzelfsprekend is zo'n zegel voor de eenvoudige verzamelaar een niet te verwezenlijken wens. Maar een herdruk ligt nu binnen ieders bereik. Wie er zo een wil hebben kan terecht bij de Zweedse post. Zij gaf 26 maart een velletje uit met als titel 'Beroemde postzegels'. De drie skilling banco groen en geel zijn daarin afgebeeld op zegels van resp. 2,80, 4,20 en 2x5.50 Kronen. De koper van zo'n velletje betaalt 25 Kroon, want er zit een toeslag van 6.70 Kronen op voor filatelistische doeleinden. In het velletje zijn de zegels verticaal — dus onder elkaar — geplaatst. Het velletje komt uit in verband met het jaar van de postzegel waartoe de Zweedse post, verzamelaars en handelaren 1992 hebben uitgeroepen.

Er zal dit jaar veel propaganda worden gemaakt voor het verzamelen van zegels. Dat is natuurlijk ook in het belang van de posterijen zelf. Want elke zegel die in de collectie van de verzamelaar verdwijnt, dus waarvoor geen postale tegendiensten hoeven te worden verricht, is voor de posterijen pure winst.

SPANJE

De Zweedse zegels kunnen worden gerangschikt onder het thema 'Postzegels op postzegels'. Vooral bij de uitgiften ter gelegenheid van nationale Dagen van de Postzegel wordt dit thema gebruikt. Ook Spanje herdrukte oude Spaanse zegels op enkele uitgiften voor de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika en voor de filatelistische wereldtentoonstelling "Granada 92" die eind deze maand -begin mei wordt gehouden. Op de inmiddels zevende Spaanse emissie voor 500 jaar ontdekking van Amerika, een blok met drie zegels van 17+5 pesetas, zien we reproducties van driehoekige postzegels uit 1930 (van toen nog 25 en 40 centimos en 1 peseta) met afbeeldingen van Columbus' schepen de Pinta, de Niña en de Santa Maria. Op het vignet tussen de drie zegels is een standbeeld van de grote zeevaarder afgebeeld.

Voor de tentoonstelling 'Granada '92' komt 24 april, de openingsdag, een blokje uit met twee zegels van 250 pesetas. Eén van de gereproduceerde exemplaren is ook weer zo'n driehoekige zegel uit de serie van 1930, de andere — uit hetzelfde jaar — is vierhoekig en toont de aankomst van Columbus op Amerikaans grondgebied.

De posterijen die zich tot dusverre hebben gemeld met uitgiften voor hun nationale Dag van de Postzegel kozen dit maal voor andere ontwerpen dan voor reproducties van zegels. Spanje bracht 21 februari een zegel van 27 pesetas uit met een portret van Pedro Rodriguez Perez, hertog van Campomanes. Deze wetenschapper was in dienst van Karel de Derde consulent voor postale inkomsten en publiceerde een werk over postroutes. Verder stichtte hij het postkantoor Puerta del Sol in Madrid. Achter het portret van Perez is de voorzijde van zijn boek over de postwegen afgebeeld.

In Frankrijk kwam 9 februari voor de Franse postzegeldag een zegel van 2.50+0-60 francs uit met een afbeelding van een klantvriendelijk Frans postkantoor. De zegel werd ook in boekjes van zes stuks met zijvignetten verkocht. Marokko was 13 januari met twee zegels van 13 dirhams voor de Marokkaanse postzegeldag present en België komt 13 april met een zegel van 15 frank voor de Belgische dag. Op de zegel een portret van de kunstenaar en zegelontwerper Jean van Noten. We kunnen in de loop van het jaar nog uitgiften verwachten voor de postzegeldagen van Duitsland, Oostenrijk, Hongarije, Joegoslavië, Noorwegen en nog een handvol andere staten.

SEVILLA

Op 20 april gaat in Sevilla, Spanje, de wereldtentoonstelling Expo '92 open. Degenen die zelf niet in staat zijn het evenement te bezoeken kunnen dankzij een aantal postzegeluitgiften toch een beetje een indruk krijgen van wat er te zien zal zijn. Enkele posterijen hebben namelijk hun nationale Expopaviljoen op zegels afgebeeld. Nederland koos — zoals ik eerder schreef — voor afbeelding van tulpen en voor een kaartje van Nederland in de vorm van een tafelvlagoetje. Maar België beeldde op een zegel van 14 frank het Belgisch paviljoen af. Uitgiftedatum 23 maart.

Spanje deed hetzelfde op een exemplaar van 27 pesetas dat 28 februari uitkwam. Op 20 april volgen de Noorse postzegels met een Sevilla-uitgifte die bestaat uit twee zegels (3.30 en 5.20 Kronen). De zegel van 3.30 Kr. toont het Noorse paviljoen, de andere benadrukt het belang van de zee voor de Noorse economie. De Visserij op de Noordzee en de olieboringen voor de Noorse kust zijn symbolisch uitgebeeld. Het Franse paviljoen op de Expo was al op 21 januari te bewonderen op een Franse zegel van 2.50 francs. Finland komt op 20 maart met een zegel van 3.40 mark met als afbeelding het Finse Expo-paviljoen en een zon als achtergrond.

ARUBA

Gelijkheid tussen man en vrouw en gelijkheid tussen de verschillende wereldrassen is het thema van twee zegels die 25 maart op Aruba uitkwamen. Hermien Abath ontwierp de beide exemplaren van 100 cent. De ene zegel toont een man en een vrouw schouder aan schouder met een weegschaal, het symbool voor evenwicht en recht. De andere beeldt een aantal figuren uit die uiterlijk gelijk zijn. Achter hen zijn de kleuren van de diverse rassen weergegeven.

Voor 1993 heeft Aruba zes uitgiften op zijn programma gezet. 29 Januari komt er een zegel van 2 florin voor de expresse postdienst. Drie zegels (50, 60 en 100 cent) met rotsformaties volgen op 31 maart. Hanegevechten komen 28 mei aan de orde in de serie 'Folklore' (40, 70 en 80 c.), de zeilsport op 30 juli (55, 65 en 75 c.). De leguaan, een beschermde diersoort, staat in het middelpunt op zegels van 35, 60 en 100 c. die 2 september uitkomen en de kinderzegels sluiten de rij op 27 oktober. Waarden: 50+30, 75+40 en 100+50 cent.



= door Victor Hafkamp =

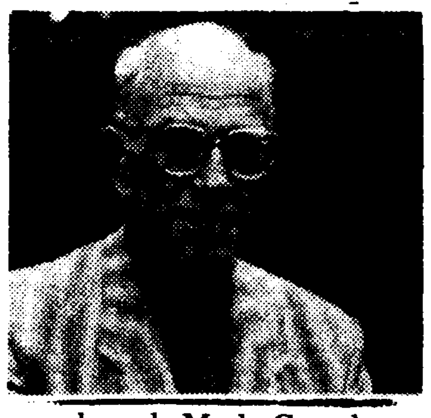
De liefhebbers van vogels op postzegels zijn aan hun trekken gekomen, dankzij o.a. een aanvulling van de serie 'Paradijsvogel' van Papoea Nieuw-Guinea (zegels van 21, 45, 60 en 90 toeas). 'Trekvogels' is de titel van een serie van liefst zestien zegels van de oliestaat Bahrayn. Alle zegels kosten 150 fils. Het kleine eiland Nieu in de Pacific kwam in februari met vier zegels met vogelsoorten uit de regio, zoals de keerkringsvogel en de Pacific-duif. De zegels hebben een frankeerwaarde van 20, 50, 70 c. en 1 dollar.



THIMPHU - *De hoofdstad van Buthan, Thimpu, is zonder twijfel de saaiste van heel Azië. Veel vertier heeft de stad de bewoners en schaarse bezoekers niet te bieden. Op de foto de enige bioscoop waar rijen Bhutaners zich dagelijks verdringen om te kijken naar de nieuwste speelfilms die voornamelijk afkomstig zijn van India.*

Ziek en Gezond

Het probleem Aids



= door dr M. de Grood =

OFSCHOON HET aids-virus niet zo sterk om zich heen heeft gegrepen als men eerst verwachtte, toch is het aantal patiënten wat positief op reacties tegenover dat virus heeft, zeer aanzienlijk. Deze positieve reactie bewijst, dat ze op één of andere wijze met het virus in contact zijn geweest. Die mogelijkheden tot contact kennen we tegenwoordig goed: homo- of heterosexueel contact, bloedtransfusie, bloed-op-bloedcontact tussen een aidspositieve en een gezonde persoon.

De aids-bestrijding is daarom gericht op het voorkomen van die contacten: het gebruik van een condoom in riskante situaties bij het geslachtsverkeer, het tevoren testen op aids-besmetting van het donorbloed en het vermijden van bloed-op bloedcontacten bij het geven van een injectie, bij het verlenen van EHBO en bij die gelegenheden (operaties, tandartsenhulp e.d.) waar deze contacten mogelijk zouden kunnen zijn. Een aparte groep is nog die van de druggebruikers die spuiten en dikwijls slordig met hun spuiten omgaan.

AFWEER

Zoals u waarschijnlijk wel weet, is aids een aandoening, die het afweersysteem van het lichaam aantast (vandaar de naam: Aquired Immune Defeciency Syndrome) Het normale bloed bevat stoffen, die bij een injectie door een bacterie of een virus de indringer onschadelijk maken. Een belangrijk element in dit afweersysteem is de witte bloedcel: deze neemt de binnendringende bacterie of het virus in zich op en vernietigt de indringer.

Het aids-virus nu nestelt zich in enkele witte bloedcellen (de zg. T-cellen), vermenigvuldigt zich dan in die cellen en verspreidt zich op deze wijze in het lichaam.

Natuurlijk maakt het lichaam ook tegen het aidsvirus afweerstoffen. Met de aids-test kunnen we dan ook nagaan, of er afweerstoffen in het bloed circuleren. Deze aids-test is niet altijd nauwkeurig: zo zal iemand met een verse infectie een negatieve test kunnen hebben op het hoogtepunt van zijn ziekte omdat alle beschikbare afweerstoffen juist dan opgebruikt zijn.

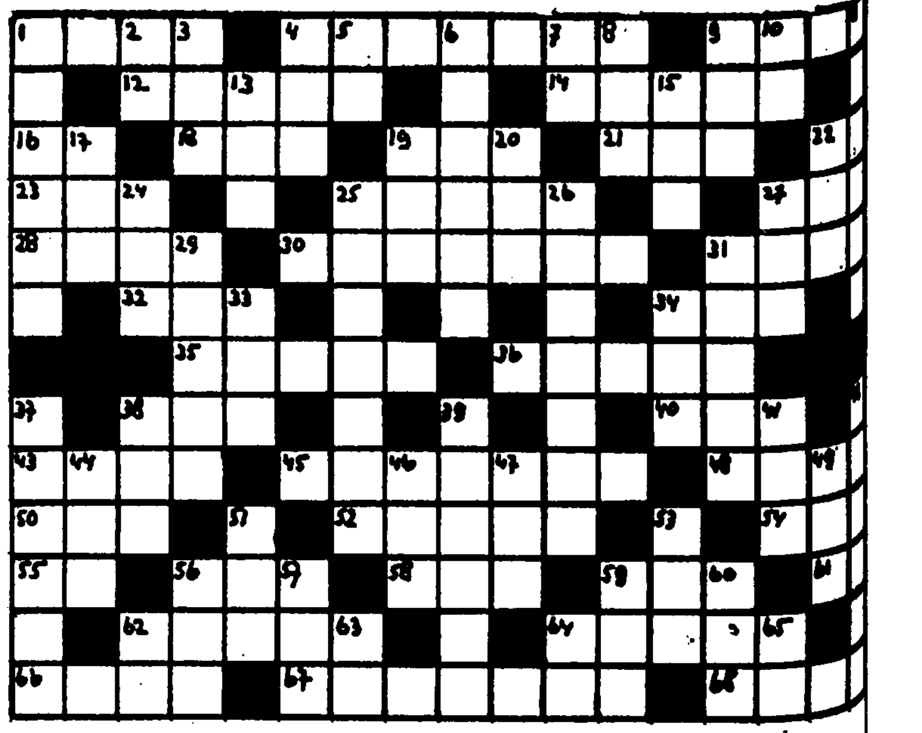
Iemand, die aids-positief is, krijgt lang niet altijd de ziekte. Slechts in ongeveer 20% van de gevallen treden ziekteverschijnselen op in de vorm van acute of chronische aandoeningen. De meest voorkomende ziekten zijn: een chronische long- of darmaandoening, huidafwijkingen, afwijkingen aan de geslachtsdelen (herpesinfecties) en vooral ook hersenontstekingen. Al deze aandoeningen kunnen dodelijk verlopen.

IMMUNISATIE

Men is al heel lang aan het zoeken naar een inenting (immunisatie) tegen het aidsvirus. De moeilijkheid is, dat het virus (HTL-IV virus) uit een aantal verschillende componenten bestaat, die een werkzaam immunisatiepatroon (nog) niet mogelijk maken. Er zijn wel een aantal middelen tegen virusinfesties op de markt, die het effect van een virusinfectie verminderen. Tot nog toe was het AZT het beste middel.

Recente onderzoekingen hebben geleerd, dat ook het al veel gebruikt antivirale middel acyclovir een zeer goede werking heeft om het aids-virus onder de knie te houden en op deze wijze de verschijnselen van aids kan onderdrukken. Het is zeker een goede stap vooruit in afwachting van de dag, waarop een effectieve immunisatie door inenting tegen aids op de markt komt. Maar dat zal nog wel enkele jaren duren.

KRUISWOORDPUZZEL



HORIZONTAAL: 1. Afsluitmiddel; 4. Luchtklep; 9. Getroffen; 12. Reeks; 14. Hoornachtig laagje; 16. Muzieknoot; 18. Muurholte; 19. Bijwoord; 21. Horizon; 22. Rondhout; 23. Plaats in Drente; 25. Terstond; 27. Schaakterm; 28. Paradijs; 30. Van een zeker metaal; 31. Honingdrank; 32. Afgemat; 34. Insekt; 35. Eenjarig dier; 36. Mist; 38. Plaats in Noord Brabant; 40. Sportterm; 43. Kier; 45. Toezeggen; 48. Rekening; 50. Roem; 52. Vruchten; 54. Via; 55. Lengtemaat; 56. Staafje; 58. Gesloten; 59. Soort brood; 61. Muzieknoot; 62. Versiersel; 64. Dun; 66. Onhandig; 67. Stuk grond; 68. Vrouw.

VERTIKAAL: 1. Lijn; 2. Rund; 3. Schrijfartikel; 4. Dier; 5. Water in Friesland; 6. Molentrechter; 7. Voegwoord; 8. Vernis; 9. Snelle beweging van het oog tijdens het dromen; 10. Bijwoord; 11. Vulkaanopening; 13. Gebogen been; 15. Gesteente; 17. Plechtige belofte; 19. Slag; 20. Voegwoord; 22. Wiel; 24. Bijbelse figuur; 25. Goochelen; 26. Plaats in Limburg; 27. Hoofddeksel; 29. Kwast; 31. Maalinrichting; 33. Plaats in de N.O.-polder; 34. Wapen; 37. Insekt; 38. Soort grond; 39. Algemeen bekend; 41. Hoogste punt; 42. Epiloog; 44. Water in Utrecht; 46. Bestemming; 47. Kudde koeien; 49. Voorzetsel; 51. Hoofddeksel; 53. Jong dier; 56. Speelgoed; 57. Vistuig; 59. Echtgenoot; 60. Klein paardje; 62. Vreemde munt; 63. Voorzetsel; 64. Muzieknoot; 65. Deel van een mast.

WINNAAR VORIGE WEEK

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

A. Rhodes - Bennema
Heraweg 9
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe, Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Meppel; 5. Lea; 8. Oberon; 13. Air; 14. Ink; 15. Ure; 16. Dr.; 18. Loire; 21. Eagle; 24. In; 25. Die; 27. Seef; 28. Laat; 29. Bed; 30. Ebro; 32. Lid; 33. Ens; 34. Auto; 35. Gen; 37. Kelim; 38. Urn; 39. Rouw; 40. Edik; 42. Lok; 43. IJssel; 46. Tel; 49. Reis; 51. Adé; 52. Ode; 54. Leer; 56. Nes; 57. Arts; 58. Seef; 60. Bea; 61. Sr.; 62. Vlees; 63. Innig; 65. S.g.; 66. Pal; 67. Inn; 69. Lap; 71. Makker; 72. Ere; 73. Lessen.

VERTIKAAL: 1. Modder; 2. Pa; 3. Pil; 4. Eros; 5. Liefde; 6. En; 7. Akelei; 9. Bult; 10. Ere; 11. Re; 12. Nandoe; 17. Rib; 19. Iel; 20. Reikwijdte; 22. Aanmelden; 23. Gas; 24. Iet; 26. Erg; 29. Bun; 31. Oeros; 34. Arkel; 36. Nok; 38. Uit; 41. Irnsum; 42. Lis; 44. Sessie; 45. Eosine; 47. Leb; 48. Vragen; 50. Eer; 51. Are; 53. Een; 55. Ees; 57. Alle; 59. File; 62. Vak; 64. Gas; 66. P.K.; 68. Nr.; 70. P.S.